

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Diplomová práce

2022

Bc. Jarmila Ivasková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Milan Weiner a jeho postavení v médiích.

Životopisná studie

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Jarmila Ivasková

Studijní program: Žurnalistika

Vedoucí práce: doc. PhDr. Barbora Osvaldová

Rok obhajoby: 2022

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 3. 5. 2022

Bc. Jarmila Ivasková

Bibliografický záznam

IVASKOVÁ, Jarmila. *Milan Weiner a jeho postavení v médiích. Životopisná studie*. Praha, 2022. 101 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Barbora Osvaldová.

Rozsah práce: 193 172 znaků včetně mezer

Abstrakt

Diplomová práce s názvem *Milan Weiner a jeho postavení v médiích. Životopisná studie* mapuje život a profesní kariéru novináře Milana Weinerja, zejména pak vyzdvihuje jeho přínos pro Československý rozhlas. Odborná studie je řazena chronologicky a pokrývá časový úsek 45 let – od roku 1924 až do roku 1969 (tj. od Weinerova narození až po jeho úmrtí). Většina kapitol je uvozena dobovým politicko-společenským kontextem, který měl na Weinerovu existenci vzhledem k jeho židovskému původu výrazný vliv. Hlavní část práce pojednává o činnosti Weinerja v Československém rozhlasu, kam nastoupil v roce 1963 jako vedoucí Redakce mezinárodního života. V textu je dále popsáno i Weinerovo rodinné zázemí, pobyt v koncentračních táborech a jeho působení na pozici zahraničního zpravodaje *Rudého práva* a ČTK v Pekingu. Při zpracování této diplomové práce bylo využito metody komparace získaných materiálů a také orální historie založené na osobním rozhovoru s dcerou Milana Weinerja, Janou Šmídovou.

Abstract

The aim of the diploma thesis entitled *Milan Weiner and his position in the media* is to map the life and professional career of journalist Milan Weiner, and to highlight his contribution to Czechoslovak Radio. This professional biographical study is organised in chronological order and covers a period of 45 years – from 1924 to 1969 (i.e. from Weiner's birth to his death). Most of the chapters begin with the political-social environment of the time to provide context, as they had a significant influence on Weiner's existence due to his Jewish origin. The main part of the thesis deals with the activities of Weiner in Czechoslovak Radio, where he joined in 1963 as the head of the Redakce mezinárodního života. The text also describes Weiner's family background, his stay in concentration camps and his work as a foreign-news correspondent for the *Rudé právo* and the ČTK in Beijing. While working on this study, the method of comparison was used on the gained materials, as well as the method of oral history based on a personal interview conducted with the daughter of Milan Weiner, Jana Šmídová.

Klíčová slova

Milan Weiner, Československý rozhlas, Redakce mezinárodního života, pražské jaro

Keywords

Milan Weiner, Czechoslovakian Radio, Foreign Broadcasting Department, Prague Spring

Title

Milan Weiner and his position in media. A biographical study

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí práce doc. PhDr. Barboře Osvaldové za pomoc a odborné vedení. Janě Šmídové děkuji za sdílení svých vzpomínek a čas, který mi věnovala.

Obsah

ÚVOD	3
1 ČESKO-ŽIDOVSKÉ RODINNÉ ZÁZEMÍ	6
1.1 RODINA.....	6
1.1.1 Matka.....	6
1.1.2 Otec	7
1.1.3 Strýc.....	8
1.2 DĚTSTVÍ A DOSPÍVÁNÍ.....	9
2 POBYT V KONCENTRAČNÍCH TÁBORECH.....	11
2.1 KONEČNÉ ŘEŠENÍ ŽIDOVSKÉ OTÁZKY	11
2.2 ZPROSTŘEDKOVANÉ VZPOMÍNKY.....	12
2.2.1 Terezín.....	12
2.2.2 Osvětim.....	13
2.2.3 Buchenwald-Meusewitz.....	14
2.2.4 Pochod smrti.....	16
2.2.5 Návrat domů	17
3 START NOVINÁŘSKÉ KARIÉRY	18
3.1 POLITICKÁ A SPOLEČENSKÁ SITUACE V ČESKOSLOVENSKU V LETECH 1945–1948	18
3.1.1 Mocenský převrat	18
3.2 PODOBA MÉDIÍ V LETECH 1945–1948	19
3.2.1 Tvrdá cenzura.....	20
3.3 MILAN WEINER V LETECH 1945–1948.....	21
3.3.1 První novinářské zkušenosti	22
3.3.2 Redaktor Rudého práva.....	22
3.3.2.1 Zahraniční zpravodaj v Čínské lidové republice.....	24
4 ŽIVOT V ÚSTRANÍ.....	26
4.1 PROCES S TZV. „PROTISTÁTNÍM SPIKLENECKÝM CENTREM RUDOLFA SLÁNSKÉHO“	26
4.2 Z PEKINGU ZPĚT DO PRAHY	27
4.3 REHABILITACE.....	28
5 PŮSOBNÍ V ČESKOSLOVENSKÉM ROZHLESE	30
5.1 POLITICKÁ A SPOLEČENSKÁ SITUACE V ČESKOSLOVENSKU V 60. LETECH	30
5.2 PROMĚNA CENZURY.....	32
5.3 ČESKOSLOVENSKÝ ROZHLAS V 60. LETECH	33
5.3.1 Vysílání na krátkých vlnách a nové pořady.....	34
5.3.2 Redakce mezinárodního života	36
5.3.2.1 Vedoucí Redakce mezinárodního života	37
5.3.2.2 Hvězdný tým	38
5.3.2.3 Zbožňovaný šéf a nevyčerpatelná studnice nápadů	41
5.3.2.3.1 Svět dnes večer.....	43
5.3.2.3.2 Písničky s telefonem.....	45
5.3.2.3.3 Vnitropolitické komentáře	48
6 PRAŽSKÉ JARO.....	52
6.1 POLITICKÁ A SPOLEČENSKÁ SITUACE V ROCE 1968.....	52

6.2	VYSÍLÁNÍ ČESKOSLOVENSKÉHO ROZHLASU	53
6.3	BEZPROSTŘEDNÍ NÁSLEDKY PRAŽSKÉHO JARA	56
6.3.1	<i>Redakce mezinárodního života</i>	57
7	SMRT	60
7.1	OCENĚNÍ	61
	ZÁVĚR	62
	SUMMARY	64
	POUŽITÁ LITERATURA	65
	SEZNAM ZKRATEK	77
	SEZNAM PŘÍLOH	77

ÚVOD

„Ve stejné rovině moudrosti a chrabrosti vidím trojici mimořádných novinářských osobností: Havlíčka – Peroutku – Weinera. Všichni měli schopnost jasného myšlení i neochvějnou odvahu postavit se proti zlovůli mocných. A zůstali nezlomeni až do konce svých dní. Naše malá země není zemí malých duší.“¹

Jan Petránek

Milan Weiner byl osobností, bez jejíž práce a odvahy by přelomové měsíce roku 1968 pravděpodobně nebyly takové, jaké byly.² Byl fenoménem roku 1968 a nejpozoruhodnější postavou v Československém rozhlasu.³ Karel Tejkal⁴ ho nazval „legendou“, avšak nedoceněnou.⁵ Předložená diplomová práce vznikla se záměrem oživit význam tohoto rozhlasového novináře, jehož absolutní nasazení a zápal pro věc může být inspirací i pro dnešní redaktory. Autorka si klade za cíl podrobně zmapovat jeho život a činnost v médiích.

Text je členěn do sedmi kapitol, které jsou uspořádány chronologicky a pokrývají období let 1924–1969 (tj. od narození Weinera až po jeho úmrtí). Tematické celky (kromě prvního a posledního) jsou uvozeny nástinem tehdejší politicko-společenské situace. Dobový kontext byl pro Weinerovu existenci obzvláště důležitý, jelikož celý jeho život byl ovlivňován politickými faktory. Třetí a pátá kapitola jsou rozšířeny o historický vhled na podobu médií, jelikož v nich Weiner začal být aktivní, rovněž se představuje instituce, v níž pracoval. Od roku 1948 byl redaktorem *Rudého práva*, následně v roce 1950 odjel do Číny jako zahraniční zpravodaj *tohoto deníku* a ČTK a v roce 1963 nastoupil do Československého rozhlasu. V průběhu 60. let se též podílel na tvorbě časopisu *Reportér*. Hlavní a také

---

¹ PETRÁNEK, Jan. *Na co jsem si ještě vzpomněl: privátní encefalogram našeho tak málo lidského XX. století*. Praha: Radioservis, 2014. s. 247.

² HLA VATÝ, Pavel. Milan Weiner – muž, který se poučil ze svého komunismu. In: *Český rozhlas Plus* [online]. 6. 3. 2014 [cit. 26. 4. 2022]. Dostupný z <https://plus.rozhlas.cz/milan-weiner-muz-ktery-se-poucil-ze-sveho-komunismu-6541788>.

³ ŠŤOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Z pořadů a redakcí šedesátých let. In: HRAŠE, Jiří. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlasu)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999. s. 39.

⁴ Karel Tejkal (* 11. 10. 1937) – novinář, sportovní redaktor a komentátor. V Československém rozhlasu byl aktivní od roku 1960. Mezi lety 1960–1976 působil ve zpravodajské směně, vnitropolitické a sportovní redakci. V letech 1990 až do 1992 byl vedoucím sportovní redakce a v červnu 1992 se stal vedoucím redaktorem Zpravodajství federálního rozhlasu v Praze. In: BĚHAL, Rostislav. *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. s. 257.

⁵ VOLNÝ, Sláva ml. (ed.): „*Jsmo s vámi, buďte s námi!*“. Praha: Prostor, 2013. s. 208

nejrozsáhlejší část práce popisuje Weinerovo působení v Československém rozhlasu na pozici vedoucího Redakce mezinárodního života. Zvláštní podkapitoly jsou věnovány pořadům, které Weiner vymyslel – *Svět dnes večer* a *Písničky s telefonem*. Podrobným výkladem vnitropolitických komentářů, jež namluvil v první polovině roku 1968, se autorka snaží poukázat na jejich výjimečnost a dopad na vývoj tehdejší situace v zemi. Šestá kapitola reflektuje sedm srpnových dnů v roce 1968, které následovaly po vpádu vojsk Varšavské smlouvy na území Československé socialistické republiky. Protiokupačního vysílání se Weiner kvůli svému zdravotnímu stavu sice nezúčastnil, jeho činnost v demokratizačním procesu byla pro rozhlas ale natolik zásadní, že při snaze o komplexní představení jeho osoby nelze tento historický milník opomenout. Práci uzavírají vzpomínky kolegů na poslední setkání s Weinerem.

Předložená odborná stat' není první akademickou prací zabývající se osobností Milana Weinera. V roce 2009 vznikla bakalářská práce Věry Weinerové s názvem *Život a novinářská práce Milana Weinera*, již autorka práce považuje za velmi důležitý zdroj. Text volně navazuje i na diplomovou práci *Redakce mezinárodního života Československého rozhlasu v rozmezí let 1966–1969*. Autorka Zdenka Kotalová v jejím závěru přímo doporučuje, aby o činnosti novináře Weinera vzniklo odborné pojednání.

Kromě výše uvedených prací byly jako zdroje informací využity i dokumenty z fondu Národního archivu v Praze, rozhovory s pamětníky (realizované organizacemi Post Bellum a Český rozhlas nebo uspořádané v publikaci „*J sme s vámi, buďte s námi!*“⁶). Autorka dále čerpala z historických monografií, sborníků a odborné literatury týkající se historie Československého rozhlasu i dějin médií obecně a ze zvukových záznamů z Archivu Českého rozhlasu (těch se však po normalizačních čistkách dochovalo pouze poskrovnu).

Při psaní diplomové práce autorka vycházela z obsahové struktury výchozích tezí, během zpracování tématu však došlo k několika odchylkám, cíl práce přitom zůstal zachován. Autorka použila metodu komparace získaných materiálů. Využila též metodu orální historie a vedla rozhovor s dcerou Milana Weinera Janou Šmídovou. Podkladem tohoto výzkumného postupu byla publikace *Naslouchat hlasům paměti. Teoretické a praktické aspekty orální historie*⁷ autorů Miroslava Vaňka, Pavla Mückeho a Hany Pelikánové. K metodě orální historie se autorka přiklonila především proto, že při svém

---

⁶ VOLNÝ, Sláva ml. (ed.): „*J sme s vámi, buďte s námi!*“. Praha: Prostor, 2013.

⁷ VANĚK, Miroslav, MÜCKE, Pavel, PELIKÁNOVÁ Hana. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007.

průzkumu dostupných materiálů objevila pouze fragmenty informací týkající se Weinerova rodinného zázemí, z toho důvodu zvolila cestu získání vlastních dat. Oproti osnově prezentované v tezích je práce rozšířena o jeden dodatečný oddíl (nakonec jich tedy obsahuje celkem sedm. Za účelem zachování kontinuity a pro lepší přehlednost textu se autorka rozhodla problematice pražského jara vyčlenit samostatnou kapitolu a nezahrnovat ji do páté kapitoly o působení Weinerja v Československém rozhlase.

1 ČESKO-ŽIDOVSKÉ RODINNÉ ZÁZEMÍ

Milan Weiner se narodil 29. března 1924 v Praze jako druhý syn Bedřicha a Elly Johanny Weinerových. Rodiče se seznámili v roce 1918 při oslavách vzniku Československé republiky. Jana Šmídová⁸, dcera Milana Weinerja, v osobním rozhovoru popsala jejich setkání jako osudové – jak pro republiku, tak i pro jejich rodinu. „*Šli tam Peroutka⁹ s Bedřichem a narazili tam na dvě krásný židovský děvčata. Slovo dalo slovo, a tak se prostě seznámili.*“¹⁰ Židovskými děvčaty byly sestry Bienenfeldovy – Ella Johanna a mladší sestra Marie, která se stala první chotí Ferdinanda Peroutky.

1.1 Rodina

1.1.1 Matka

Ella Johanna Zatočilová (rozená Bienenfeldová), matka Milana Weinerja, se narodila 15. února 1898 (zemřela v roce 1984) jako prvorozená dcera Idě a Hynkovi Bělským, kteří uzavřeli sňatek 12. května 1897. Vyrůstala v Praze-Libni, v pozůstatku významného židovského ghetta. Matka Ida, rozená Bunzlová, zde provozovala obchod a otec Hynek, původním jménem Ignác Bienenfeld, byl vrchním inspektorem banky Slavie.¹¹

Rok po narození Elly Johanny se manželům narodila druhá dcera, již zmíněná Marie. I přesto, že rodina žila v druhém největším ghettu na území Prahy (větší bylo pouze Židovské Město pražské), výchova sester Bienenfeldových striktně ortodoxním židovským požadavkům nepodléhala.

---

⁸ Jana Šmídová (* 10. 4. 1949) – novinářka. První novinářské zkušenosti sbírala jako elévka v Redakci mezinárodního života v druhé polovině 60. let. Do Českého rozhlasu se poté vrátila v roce 1995, a to po ročním angažmá v měsíčníku Federace židovských obcí *Roš Chodeš*. Nejprve působila v českém vysílání Rádia Svobodná Evropa, následně už v samostatné stanici Český rozhlas 6, kde s Kateřinou Krejčí připravovala pořad zabývající se genderovou problematikou *Hovory na bělidle*. Spolu s Petrem Holubem také moderovala *Studio STOP* a příležitostné politické debaty. Předtím rovněž působila jako redaktorka Lidových novin, kde postupně pracovala jako vedoucí domácí rubriky, editorka vnitropolitické sekce a nakonec až do roku 1995 jako vedoucí nedělní přílohy. In: Jana Šmídová – autorka. In: *iRozhlas* [online]. [cit. 5. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/jana-smidova-5003268>.

⁹ Ferdinand Peroutka (* 6. 2. 1895 – † 20. 4. 1978) – politický publicista liberalistické orientace, literární kritik a esejista, dramatik a romanopisec. V období mezi lety 1919 a 1923 působil jako redaktor listu *Tribuna*, v letech 1924–1926 a 1929–1939 jako redaktor *Lidových novin*. Zakladatel nezávislého týdeníku *Přítomnost* a autorem děl *Budování státu*, *Ano a ne*, *Osobnost*, *chaos a zlovyky* aj. Během války byl vězněn v Praze-Pankráci, Dachau a Buchenwaldu. Členem Čapkových Pátečníků. In: OPELÍK, Jiří: Ferdinand Peroutka. In: OPELÍK, Jiří a kol. *Lexikon české literatury 3/II P–Ř*. Praha: Academia, 2000. s. 869–873.

¹⁰ Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

¹¹ Národní archiv v Praze, Policejní ředitelství v Praze 1931–1940, Bělský Hynek, signatura B 1117/35 z 15. 11. 1939.

Zanedlouho po výše popsaném „osudovém setkání“ proběhla dne 11. prosince 1919 svatba Bedřicha a Elly Johanný, kteří se již v květnu následujícího roku těšili z narození svého prvního potomka, syna Jiřího. Poměrně záhy po sňatku se však rozešli a Ella Johanna se provdala podruhé, tentokrát za inženýra Františka Zatočila (narozen 20. října 1898). František byl společně s Bedřichem za první světové války nasazen na italskou frontu a jejich přátelství přetrvávalo i po svatbě s Ellou Johannou.

Během Protektorátu Čechy a Morava bylo druhé manželství Elly Johanný velmi ojedinělé. Jednalo se totiž o smíšený svazek křesťana a židovky uzavřený v době, kdy se tato manželství hromadně rozváděla.¹² Sňatek s křesťanem zachránil židovku Ellu Johannu před jistým transportem do koncentračního tábora, kam byli v roce 1942 spolu se svými prarodiči odvezeni její synové Milan a Jiří, blíže viz kap. 2. V roce 1944 byla do transportu předvolána i smíšená manželství, tudíž se deportaci nakonec nevyhnul ani František.

Skutečnost, že Ella Johanna do transportu nenastoupila, byla ovlivněna i úrazem způsobeným při pádu ze schodů, kdy si zlomila nohu v kyčli. „*Tenkrát se do toho dával stříbrný nebo platinový hřebík. Oni jí tam však dali železnej a ten jí tam potom zkorodoval, takže jí museli tu nohu zkrátit. Od té doby byla invalidní a s tím úrazem už do koncentráku nešla,*“¹³ popsala nešťastnou událost Šmídová.

1.1.2 Otec

Bedřich Weiner se narodil 9. října 1895 v Pardubicích do rodiny s židovským vyznáním, která pocházela z Bojně na Slovensku. Heřman a Barbora Weinerovi vychovávali tři syny – Rudolfa, Alfréda a nejmladšího Bedřicha. Za první světové války Bedřich vykonával na italské frontě funkci zdravotníka. V jejím průběhu onemocněl tuberkulózou, s níž se posléze léčil v sanatoriu Všeobecného pensijního ústavu v Novém Smokovci ve Vysokých Tatrách.

V rodném městě Weiner nejprve vystudoval gymnázium, následně odešel do Prahy, aby se stal novinářem. Pracoval pro různá periodika, například německo-židovský deník *Prager Tagblatt* nebo, dle Kosatíka,¹⁴ pro jeho českou verzi s názvem *Tribuna*, v jejímž čele stál na počátku jako odpovědný redaktor tehdy pouze tříadvacetiletý Peroutka. Z března roku 1923 se dochoval dopis s hlavičkou *Tribuna redakce*, v němž Bedřich žádá o průkaz, na

---

¹² Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ KOSATÍK, Pavel. *Ferdinand Peroutka. Život v novinách (1895–1938)*. Praha: Paseka, 2003. s. 59.

jehož základě mu bude vystaven cestovní pas. „*Jelikož jako národohospodářský redaktor jsem často nucen odjížděti do ciziny na veletrhy.*“¹⁵ Jako redaktor tiskové korespondence *Metropress* se Bedřich při svém pobytu v již zmíněném léčebném sanatoriu podepsal v dopise dopravnímu úřadu¹⁶ a na základě dalších dostupných archiválií rovněž převzal zodpovědnou redakci časopisu *Tschechoslovakische Wein*.¹⁷ Byl považován za velmi váženého novináře a hovořil pěti světovými jazyky. Kromě Peroutky se přátelil i s dalšími významnými literáty a žurnalisty té doby a dle vyprávění Šmídové společně vytvářeli velmi širokou a veselou společnost.

Dne 13. prosince 1941 v Plané nad Lužnicí spáchal Bedřich sebevraždu. Rozhodl se tak, aby nemusel nastoupit do koncentračního tábora.

1.1.3 Strýc

I svatba druhé ze sester Bienenfeldových, Marie, proběhla v roce 1919 – provdala se za Peroutku. Před narukováním do války na jaře v roce 1918 Ferdinand unikl do Mnichova. Odtud se vrátil na podzim téhož roku, kdy 28. října došlo ke vzniku Československé republiky. Během oslav proběhlo i ono památné seznámení popsané výše. Dcera Eva Peroutková se narodila 14. května 1920, shodou okolností ve stejný den jako Jiří Weiner, starší bratr Milana Weinerja.

O Peroutkových se mezi přáteli sice mluvilo jako o krásném páru, povahově byl ale každý z partnerů úplně jiný. Kosatík v prvním díle autobiografie Ferdinanda Peroutky popisuje, že jejich manželství neprobíhalo v souladu s tradičními standardy, jelikož rodina spolu nikdy nebydlela v jedné domácnosti. Oddělené manželství fungovalo několik let, avšak začátkem třetího desetiletí se nakonec rozpadlo, protože se Marie zamilovala do Peroutkova bývalého kolegy z *Tribuny* Antonína Janoty. Černý s Gromanem v rozhlasovém dokumentu *Co dáme do pořadu o Ferdinandu Peroutkovi*¹⁸ označili jejich rozvod za skandál. Jednalo se totiž o soudní proces, o němž se mluvilo veřejně. Peroutka byl v rámci první republiky výraznou osobností českého života – společnost ho znala především jako politického publicistu. Byl redaktorem listu *Tribuna*, dále pracoval v *Lidových novinách* a v

---

¹⁵ Národní archiv v Praze, Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna, Bedřich Weiner, signatura V 1440/1, karton 11858, manipulační období 1931–1940.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ ČERNÝ, Tomáš, GROMAN Martin. Co dáme do pořadu o Ferdinandu Peroutkovi. In: *Český rozhlas Dvojka* [online]. 21. 2. 2016 [cit. 2. 10. 2021]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/co-dame-do-poradu-o-ferdinandu-peroutkovi-7484366>.

roce 1924 založil s finanční pomocí Tomáše Garrigua Masaryka nezávislý týdeník *Přítomnost*, jehož vydávání bylo počátkem války pozastaveno.¹⁹

Po rozvodu byla dcera Eva svěřena do péče Peroutkovi, který ji často brával do intelektuální společnosti svých přátel, mezi nimiž vyrůstala společně se svým bratrancem Milanem Weinerem.

1.2 Dětství a dospívání

Ačkoliv rodiče Milana Weinerja pocházeli z židovských rodin, jejich synové Jiří a o čtyři roky mladší Milan nebyli k víře nuceni. Podle Šmídové byl tento způsob výchovy v období mezi dvěma válkami běžný: „*České děti se chtěly hlavně, pokud tedy nebyly opravdu hluboce věřící, začlenit do majoritní společnosti a dělaly to velmi úspěšně.*“²⁰ Livie Rothkirchenová²¹ tento jev potvrzuje a dále vysvětluje, že zejména v Praze proběhla silná asimilace a pokrok ve všech vrstvách židovského života, a tudíž zde došlo k poklesu náboženského života i silnému napojení na život v obci. Rodina Weinerových se profilovala jako česko-židovská.

Milan byl jako dítě velmi zvědavý, o vše se zajímal a byl společenský. Vyrůstal v inspirativní a živoucí společnosti po boku potomků předních českých kulturních osobností. Přátelil se například s Evou Peroutkovou nebo dcerami Staši Jílovské,²² Stašou a Olgou. Jeho ambice stát se novinářem můžeme tedy pozorovat již od raného dětství: jednak se zhlédl ve svém otci Bedřichovi, který byl rovněž novinářem, a jednak byl ovlivněn prostředím, které ho postupně formovalo. Už jako dítě psal básně do vinohradských novin.

Kromě toho byl i vodním skautem a po rozchodu rodičů jezdil se svým otcem do Plané nad Lužnicí v jižních Čechách. Se svým starším bratrem Jiřím měl dle Šmídové výborný vztah, jejich čtyřletý věkový rozdíl byl patrný až v období puberty: „*Když tátovi*

---

¹⁹ OPELÍK, Jiří. Ferdinand Peroutka. In: OPELÍK, Jiří a kol. *Lexikon české literatury 3/II P–Ř*. Praha: Academia, 2000. s. 869–873.

²⁰ Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

²¹ ROTHKIRCHENOVÁ, Livie. Československé Židovstvo: Vzestup a úpadek (1918–1939). In: BERGEROVÁ, Nathalia (ed.). *Na křižovatce kultur, historie československých Židů*. Praha: Mladá fronta, 1992. s. 108.

²² Staša Jílovská, rozená Stanislava Procházková (* 20. 2. 1898 – † 8. 7. 1955) – překladatelka francouzské, anglické a americké literatury (převážně té současné). Byla vnučkou politika a novináře Julia Grégra. Působila v několika redakcích časopisů a nakladatelstvích, např. v *Tribuně* (vedla její samostatnou přílohu *Módní revue*), *Hvězdě*, *Pestrém týdnu* nebo v časopise Osvozeného divadla *Vest pocket revue*. Po válce pracovala na ministerstvu informací, kde vedla oddělení kulturních přidělců. In: OPELÍK, Jiří. Staša Jílovská. In: FORST, Vladimír a kol. *Lexikon české literatury 2/I H–J*. Praha: Academia, 1993. s. 534–535.

bylo 12, tak Jiřímu bylo 16, to už je vlastně velké rozdíl. Oba byli velmi pohlední a Jirka už si v té době našel první velkou lásku.“²³

Milan Weiner studoval obecnou školu (1930–1935), poté přešel na reálné gymnázium na Královských Vinohradech, které byl však nucen v roce 1940 pro rasové zákazy opustit.²⁴ Během studia začal být politicky aktivním. Vstoupil do studentského komunistického sdružení *Mladá kultura*, jež vzniklo separací z Komunistického svazu mládeže (zkráceně Komsomolu). „*V organizacích politického charakteru jsem byl poprvé organizován v dorostu studentského komunistického sdružení Mladá kultura, když mi bylo 14 let. Tato organizace byla ve druhé republice rozpuštěna. Tím jsem také ztratil spojení,*“²⁵ napsal ke svým politickým začátkům Weiner do deníku pocházejícího z rodinného archivu. Šmídová dodala, že *Mladá kultura* byla mládežnická skupina, již tvořili levicově uvažující intelektuálové, kteří nebyli ortodoxní, a ani praktikující.²⁶ Vstupem do *Mladé kultury* Weinerovo politické působení neskončilo. Znovu se angažoval v koncentračním táboře Terezín, když vstoupil do ilegální komunistické organizace.

Po nedokončeném středoškolském studiu začal pracovat jako prodavač v obchodě s gramofonovými deskami s názvem Matoušek. Od roku 1941 vykonával funkci poslíčka u židovské náboženské obce²⁷ a o rok později ve svých 18 letech nastoupil do koncentračního tábora Terezín.

---

²³ Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

²⁴ BĚHAL, Rostislav. *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. s. 282.

²⁵ Osobní deník Milana Weinerja, rodinný archiv.

²⁶ Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

²⁷ Archiv Českého rozhlasu, osobní složka Milana Weinerja.

2 POBYT V KONCENTRAČNÍCH TÁBORECH

2.1 Konečné řešení židovské otázky

Demokratická práva židovského obyvatelstva nastolená za první republiky²⁸ postupně ztrácela svoji platnost, stejně jako postavení Československa v rámci Evropy. Vlivem zrady západních spojenců převzalo moc nad českým územím Německo, vznikl Protektorát Čechy a Morava a proctví Adolfa Hitlera o zničení židovské rasy vyřčené v lednu 1939²⁹ začalo postupně nabývat reálné podoby.

V rámci konečného řešení židovské otázky se v říjnu 1941 v Praze uskutečnila schůze, při níž se významní nacističtí hodnostáři v čele s Reinhardem Heydrichem usnesli na přeměně města Terezín v ghetto, jež bude přechodnou stanicí před konečnou zastávkou na východě. Výběr Terezína jakožto budoucího koncentračního tábora ovlivnilo hned několik důležitých faktorů, jako jsou nízký počet místních obyvatel či lokace v těsné blízkosti hranic s Říší. Městské opevnění navíc poskytovalo izolaci od okolí, díky níž bylo možné ghetto snadněji střežit. Výstavba terezínského ghetta začala hned měsíc po nacistickém zasedání, tj. 24. listopadu 1941.

V průběhu následujícího roku byla do Terezína transportována drtivá většina židovského obyvatelstva Protektorátu, více než 61 000 osob.³⁰ Mezi nimi byla i část rodiny Weinerových – Milan, jeho starší bratr Jiří a prarodiče Hynek a Ida Bělští. Pro úplnost výkladu připomínáme, že matka Weina, Ella Johanna, do terezínského transportu díky sňatku s křesťanem a kvůli těžkému zranění nenastoupila. Jeho otec Bedřich byl v té době již po smrti a nevlastní otec František byl deportován až na sklonku války. Weinerův strýc, Peroutka, byl vězněn od roku 1939 – nejprve v Praze na Pankráci, poté v koncentračních táborech Dachau a Buchenwald.³¹

---

²⁸ V meziválečném období bylo Československo jedinou evropskou zemí, která židovskou entitu uznávala a v níž měli její zástupci i svá menšinová práva. K těm například patřilo i zastoupení židovských reprezentantů v pražském parlamentu. ROTHKIRCHENOVA, Livie. Československé Židovstvo: Vzestup a úpadek (1918–1939). In: BERGEROVÁ, Nathalia (ed.). *Na křižovatce kultur, historie československých Židů*. Praha: Mladá fronta, 1992. s. 107.

²⁹ Hitler prohlásil: „*Chci být dnes zase prorokem. Podaří-li se mezinárodnímu finančnímu židovstvu v Evropě i mimo Evropu uvrhnout národy ještě jednou do světové války, pak výsledkem nebude bolševizace světa, a tím vítězství židovstva, ale zničení židovské rasy v Evropě.*“ In: LAGUS, Karel, POLÁK, Josef. *Město za mřížemi*. Praha: Baset, 2006. s. 23.

³⁰ Deportace. In: *Holocaust* [online]. 27. 8. 2019 [cit. 14. 10. 2021]. Dostupné z <https://www.holocaust.cz/dejiny/soa/zide-v-ceskych-zemich-a-konecne-reseni-zidovske-otazky/transporty-2/>.

³¹ OPELÍK, Jiří. Ferdinand Peroutka. In: OPELÍK, Jiří a kol. *Lexikon české literatury 3/II P–Ř*. Praha: Academia, 2000. s. 869–873.

2.2 Zprostředkované vzpomínky

Weiner prošel celkem třemi koncentračními tábory: Terezínem, Osvětimí a Meuselwitzem, pobočným táborem Buchenwaldu. Celkem v nich strávil bezmála tři roky. O tom, co tam zažil, se svými blízkými nemluvil. Rodina se informace dozvídala zprostředkovaně díky Arnoštu Lustigovi,³² který byl jeho spoluvězněm a přítelem (posléze se stal přítelem celé rodiny). Podle Šmídové nebylo Weinerovo rozhodnutí o tom, že své zážitky nebude sdílet, v té době žádnou výjimkou – stejným způsobem postupovala většina rodičů, již se stali oběťmi nacistického teroru. Jednoduše nechtěli své děti konfrontovat se situacemi, které ohrožovaly, či přímo narušovaly jejich důstojnost. „*Něco jsme si řekli, to ano... ale když to dneska hodnotím s odstupem, tak ne tolik, kolik bych chtěla. Strašně mě to mrzí.*“³³

Následující popis koncentračních táborů tedy nereflektuje přímo vzpomínky Weinera, nýbrž se opírá o svědectví jeho spoluvězňů již zmíněného Lustiga a ekonoma Miloše Picka,³⁴ kteří se rozhodli o svých zážitcích mluvit veřejně. S Pickem se Weiner poprvé setkal v Terezíně v rámci ilegální komunistické organizace. S Lustigem se seznámili v září roku 1944 v Osvětimi. Posléze byli všichni tři vybráni do pracovního tábora v Meuselwitzu, který byl pobočným táborem hlavního tábora Buchenwaldu. Následoval pochod smrti Sudetami, z něhož se jim, ač ne společně, podařilo uprchnout.

2.2.1 Terezín

Do Terezína byl Weiner deportován dne 10. srpna 1942. Transport s označením „Ba č. 619“ přivezl celkem 1460 vězňů, z nichž 53 osob zahynulo přímo v Terezíně a 1244 v jiných táborech.³⁵ I tento číselný poměr dokazuje, že Terezín skutečně nebyl vytvořen

---

³² Arnošt Lustig (* 21. 12. 1926 – † 26. 2. 2011) – spisovatel a novinář. Kvůli rasovým zákonům nedokončil městskou školu, poté se vyučil krejčím a dekoratérem. V letech 1942 až 1945 byl vězněn v koncentračních táborech Osvětim a Buchenwald, avšak na sklonku války se mu podařilo při pochodu smrti utéct. Psal do *Lidových novin* a *Národního osvobození*. Od roku 1948 působil jako redaktor zpravodajství v Československém rozhlasu. Psal knihy s židovskou tematikou, v nichž reflektoval své osobní zážitky *Noc a naděje*, *Dita Saxová nebo Motlitba pro Kateřinu Horowitzovou*. In: BĚHAL, Rostislav. *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. s. 157–158.

³³ Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

³⁴ Miloš Pick (* 16. 8. 1926 – † 30. 10. 2011) – makroekonom. Za nacistické okupace byl účastníkem domácího odboje a v důsledku holocaustu byl vězněn v koncentračních táborech. Při pochodu smrti se mu podařilo utéct. Po válce vystudoval statisticko-ekonomické inženýrství. Působil v Ústavu pro hospodářský a sociální výzkum, Prognostickém ústavu ČSAV a Vídeňském ústavu pro mezinárodní ekonomické komparace. V dobách reformů se podílel na zavedení pětidenního pracovního týdne. In: PICK, Miloš. *Naděje se vzdát neumím*. Brno: Doplněk, 2010.

³⁵ LAGUS, Karel, POLÁK, Josef. *Město za mřížemi*. Praha: Baset, 2006. s. 256.

primárně pro likvidační účely, nýbrž sloužil jako tranzitní místo pro následný přesun dál na východ. Po příjezdu byl Weiner přiřazen do jedné ze stočlenných skupin (tzv. hundertschaftů). Vězni zde stavěli dřevěné baráky, kopali hroby nebo skládali uhlí. Poté jim byla přiřazena stálá práce. Jakou činnost vykonával Weiner, se však nepodařilo dohledat. Podle Tomáše Fedoroviče, historika Památníku Terezín, je ale pravděpodobné, že pracoval fyzicky velmi těžce.³⁶

V přihlášce za člena Komunistické strany Československa z října 1945 Weiner uvedl: „V roce 1942 jsem byl intervenován do Terezína, kde jsem byl napojen na tamější stranu a pracoval v ní až do září 1944. Zde jsem měl také možnost studovat politickou teorii a přesvědčit se plně o správnosti marx-leninismu.“³⁷ Stranická organizace poskytovala různé studijní podklady o aktuální situaci v Československu i ve světě, zejména pak na frontách.

Fedorovič při zkoumání v archivu izraelské instituce Jad Vašem objevil, že Weiner byl v seznamu vězňů určených pro transport do Osvětimi už v září 1943. Kvůli zásahu jednoho ze členů židovské samosprávy do něj ale nenastoupil. V článku *Hospodářských novin*³⁸ Fedorovič vysvětlil, že vyřazení z transportu mohlo nastat např. z důvodu vážné nemoci nebo kvůli ochraně vězně vedoucími členy židovské správy. V případě Weinerja šlo o druhou z možností. Dle předpokladů pro ghetto vykonával důležitou práci a situaci mohla ovlivnit také skutečnost, že byl veden jako spolupracovník pražské židovské náboženské obce.

2.2.2 Osvětim

Weiner nakonec do Osvětimi odjel až na podzim roku 1944, v Terezíně tak zůstal o rok déle. Lagus s Polákem nazývají transporty tímto směrem uskutečněné v září a říjnu 1944 jako likvidační.³⁹ Celkem jich bylo vypraveno jedenáct. Příjezd jednotlivých transportů

---

³⁶ ŠEVELA, Vladimír. Nečekaný objev. Tajně pořízené fotografie z Terezína ležely od války bez povšimnutí v pražské skříni. In: *Hospodářské noviny* [online]. 28. 1. 2022 [cit. 10. 2. 2022]. Dostupné z <https://vikend.hn.cz/c1-67027020-necekany-objev-tajne-porizene-fotografie-z-terezina-lezely-od-valky-bez-povsimnuti-v-prazske-skrin>.

³⁷ Národní archiv v Praze, fond Komunistická strana Československa – Ústřední výbor 1945–1989, Praha – členská evidence, členská přihláška, Weiner Milan.

³⁸ ŠEVELA, Vladimír. Nečekaný objev. Tajně pořízené fotografie z Terezína ležely od války bez povšimnutí v pražské skříni. In: *Hospodářské noviny* [online]. 28. 1. 2022 [cit. 10. 2. 2022]. Dostupné z <https://vikend.hn.cz/c1-67027020-necekany-objev-tajne-porizene-fotografie-z-terezina-lezely-od-valky-bez-povsimnuti-v-prazske-skrin>.

³⁹ LAGUS, Karel, POLÁK, Josef. *Město za mřížemi*. Praha: Baset, 2006. s. 247.

probíhal vždy identicky, na vstupní rampě se vězni nejprve podrobili selekci. Pick napsal, že museli být nazí, aby byla rozeznatelná jejich tělesná kondice.⁴⁰

Do Osvětimi přijel Weiner se svými spolustraníky z Terezína dne 28. září 1944 transportem s označením „Ek“. Přeživší Mengeleho selekci nastoupili do tzv. cikánského tábora, jehož pojmenování odkazovalo na původní obyvatele, kteří v něm byli uvězněni před svou smrtí v plynových komorách.⁴¹ Právě zde (konkrétně v obydlí č. 21) se Weiner poprvé setkal s Lustigem. Lustig popsal, co spolu zažili při jednom z povinných nástupů. Od ostatních vězňů se Weiner na první pohled odlišoval svou výrazně vyšší postavou,⁴² a vždy tak na sebe strhával pozornost nacistických strážů. Aby se Němec mohl stát příslušníkem *Schutzstaffel* (SS),⁴³ musel splnit hned několik nutných předpokladů, mezi nimi byla i výška nad 175 centimetrů. „*Tak nesnášeli urostlý židy. No a ten Milan byl,*“⁴⁴ uvedl Lustig. V nástupu stáli Weiner s Lustigem vedle sebe již několik hodin a najednou začal jeden z členů SS, který měřil kolem požadovaných 175 centimetrů, Weinerja neopodstatněně bít. „*Ten esesák, jak se vžil do toho fackování, tak jsem viděl, že má v kapse ty uniformy sáček karamelových bonbonů. A jak on ho nepřestával fackovat, tak jsem mu je vytáhl a rozhodl jsem se, že toho Milana odměním, že ho odměním a že mu ty bonbony dám. A ukradl jsem je. A po válce, kdykoliv mě Milan viděl, tak mě pozval na husu. Za ty bonbony, to mi nemohl zapomenout. A objednával mně automaticky dvě porce.*“⁴⁵

V Osvětimi Weiner strávil přibližně měsíc, poté byl spolu s dalšími vybranými jednotlivci přidělen do pracovního transportu v Meuselwitzu. Podle Picka to byla výhoda, poněvadž až do odchodu byli ochráněni před selekcemi a nastupovali odděleně.⁴⁶

2.2.3 Buchenwald-Meuselwitz

Tábor Meuselwitz byl, co se týče počtu vězňů, spíše menším táborem. Zajatci byli z drtivé většiny židé pocházející z Polska, Maďarska, Nizozemska či Československa.

⁴⁰ PICK, Miloš. *Naděje se vzdát neumím*. Brno: Doplněk, 2010. s. 47.

⁴¹ LAGUS, Karel, POLÁK, Josef. *Město za mřížemi*. Praha: Baset, 2006. s. 247.

⁴² Ve Weinerově osobní kartě je uvedeno, že měřil 185 cm. *Individuelle Häftlingsunterlagen – KL Buchenwald*. Dostupné z https://collections.arolsen-archives.org/archive/1-1-5-3_01010503-oS/?p=1&doc_id=7387847.

⁴³ Schutzstaffel, česky Ochranný oddíl byla ozbrojená organizace NSDAP vytvořená z fanaticky oddaných přívrženců Adolfa Hitlera. Původně jeho osobní stráž. POHOŘELSKÝ, Michal. Schutzstaffel. In: *Multimediaexpo* [online]. 21. 8. 2013 [cit. 10. 2. 2022]. Dostupné z: <http://www.multimediaexpo.cz/mmecz/index.php/Schutzstaffel>.

⁴⁴ WEINEROVÁ, Věra. *Život a novinářská práce Milana Weinerja*. Praha, 2009. 65 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Jana Amose Komenského Praha. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Anna Huliciusová. s. 18.

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ PICK, Miloš. *Naděje se vzdát neumím*. Brno: Doplněk, 2010. s. 52.

Nacházel se v blízkosti muniční fabriky Akdo-HASAG Meuselwitz, která byla jednou ze sedmi poboček hlavní továrny Hugo-Schneider AG (HASAG) sídlící v Lipsku. Firma původně produkovala porcelán, postupně se však vlivem okolností přeměnila na zbrojní fabriku. Vězni zde pracovali na výrobních linkách nebo obsluhovali soustruhy na produkci protiletadlových nábojů či munic.⁴⁷

Weinerův transport dorazil na místo dne 29. října 1944 a čítal na 150 mužů. K oficiální registraci ve správě hlavního tábora Buchenwald však došlo až po více než dvou týdnech, konkrétně dne 16. listopadu 1944. Dle dochované osobní karty⁴⁸ byl Weiner evidován pod číslem 94696 jako politický český židovský vězeň.⁴⁹ Kromě základních informací a popisu jeho zevnějšku z ní lze také vyčíst, že pracoval jako mechanik (z německého „Mechaniker“). Pick uvedl,⁵⁰ že Weiner pracoval v nádvorním komandu, blíže však jeho pozici nespécifikoval. Strážným tohoto komanda byl rottenführer Hack, kterého podobně jako vojáky v Osvětimi dráždila Weinerova výška, a život v táboře mu tak ještě více znepríjemňoval. „*Uřvanej vztekloun, cholerik. Vždycky v lágru, když byl slyšet řev, tak se za chvíli ukázal ten rottenführer a potom Milan, po kterém tak jel, na kterého si zasedl.*“⁵¹

Jan Petránek⁵² ve své knize *Na co jsem si ještě vzpomněl: privátní encefalogram našeho tak málo lidského XX. století* napsal, že měl svého budoucího nadřízeného v Československém rozhlasu Weinerja rád ještě mnohem dříve, než se poprvé osobně setkali (k tomu došlo v roce 1963). V Buchenwaldu byl totiž uvězněn Petránkův strýc Jaroslav Kouša, který vzpomínal na vysokého šedovlasého žida, jehož optimismus byl nezničitelný, ačkoliv si na něm „*esesáci pravidelně vylévali vztek, často jen z ‚cvičných důvodů‘*“.⁵³

---

⁴⁷ MEGARGEE, Geoffrey a kol. *Encyclopedia of camps and ghettos, 1933–1945. Volume I: Early Camps, Youth Camps, and Concentration Camps and Subcamps under the SS-Business Administration Main Office (WVHA)*. United States Holocaust Memorial Museum. Indiana University Press. s. 393–394.

⁴⁸ *Individuelle Häftlingsunterlagen – KL Buchenwald*. Dostupné z: https://collections.arolsen-archives.org/archive/1-1-5-3_01010503-oS/?p=1&doc_id=7387847, https://collections.arolsen-archives.org/archive/1-1-5-3_01010503-oS/?p=1&doc_id=7387848.

⁴⁹ *Teil VI – Zugangslisten Buchenwald und Aussenkommandos, 10. 10. 1944 – 17. 1. 1945*. Dostupné z: https://collections.arolsen-archives.org/archive/1-1-5-1_8013600/?p=1&doc_id=5285559.

⁵⁰ Miloš Pick. *Paměť národa* [online]. 11. 12. 2007 [cit. 14. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/pick-milos-1926>.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Jan Petránek (*28. 12. 1931 – † 10. 11. 2018) – novinář, spisovatel a textař. V rozhlasu působil od r. 1951, pracoval jako redaktor zpravodajství, komentátor a zahraniční zpravodaj v Redakci mezinárodního života. Dále působil jako zahraniční korespondent v Indii (1961–1962) a SSSR (1962–1967). V roce 1968 se přímo účastnil protikupačního vysílání a o rok později byl z rozhlasu propuštěn. Byl rovněž signatářem Charty 77. V roce se stal 1987 komentátorem samizdatových *Lidových novin*, po sametové revoluci pak reportérem a komentátorem *Lidových novin* v Praze. In: BĚHAL, Rostislav. *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. s. 194

⁵³ PETRÁNEK, Jan. *Na co jsem si ještě vzpomněl: privátní encefalogram našeho tak málo lidského XX. století*. Praha: Radioservis, 2014. s. 225.

Weinerův výrok „*Dočkáme se svobody*“ se údajně stal krédem mnoha buchenwaldských vězňů i otroků nedaleké muničky HASAG v Meuselwitzu. „*Jára mi o něm vyprávěl tak často, že mé první setkání se živým Milanem bylo jako nenadálé setkání s legendou. (...) Milanovi jsem mohl připomenout jeho hrdé buchenwaldské ‚Dočkáme se svobody‘ i za strýce Jaroslava. Členové redakce se trochu divili, že Milanovi vyhrkly slzy, když jsem ta tři slova řekl. Jen my dva jsme v tu chvíli věděli proč. Milan o tom, co zažil v koncentráku, nikdy nemluvil, jen jednou, když jsem mu připomněl, odkud ho můj strýček znal a jak ho obdivoval.*“⁵⁴

2.2.4 Pochod smrti

S blížícím se koncem války německá armádní mašinerie postupně slábla a bylo to cítit i v Meuselwitzu. U Buchenwaldu došlo k proražení fronty a evakuace pobočného tábora proběhla někdy mezi 12. a 14. dubnem 1945. Vagony mířily přes Chemnitz směrem dál na východ. Po třech dnech cesty vlak zastavil v západočeských Kraslicích, protože jej americký letec chybně považoval za vojenský a zaútočil na něj. Hrstce vězňů se podařilo uprchnout – mezi nimi byl i Lustig. Ostatní se začlenili do průvodu a následoval pochod smrti.

„*Co nejdříve roztáhnout průvod, aby strážé byly co nejdál od sebe,*“⁵⁵ zněla rada sovětských spoluvězňů, kterým se už v minulosti podařilo z pochodu smrti uprchnout. Weiner spolu se zbylými členy terezínské organizace – Pickem, Karlem (Karčím) Weinsteinem a Herbertem (Jožkou) Wallersteinem – běželi bezmyšlenkovitě proti příkré lesní stráni, což se hned vzápětí ukázalo jako špatná volba. Objevil se totiž jeden z nejtvrdějších rottenführerů, již zmíněný Hack. „*V nás byla chvíli malá dušička, poněvadž jsme věděli, že vrátit se nesmíme, to by byl konec, to by si nás už uhlídali,*“⁵⁶ vyprávěl Pick. Weiner se však nezastavil a zavelel skupině: „*Žádný srání, jde se dál.*“ Mávnutím ruky a se slovy: „*Auf Wiedersehen nach dem Kriege, Herr rottenführer*“ se rozloučil s konsternovaným esesákem. „*A za tohle, že se to takhle obrátilo, že takhle zlomil toho esesáka, za to vděčím Milanovi.*“⁵⁷

---

⁵⁴ PETRÁNEK, Jan. *Na co jsem si ještě vzpomněl: privátní encefalogram našeho tak málo lidského XX. století*. Praha: Radioservis, 2014. s. 226.

⁵⁵ Miloš Pick. *Paměť národa* [online]. 11. 12. 2007 [cit. 14. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/pick-milos-1926>.

⁵⁶ PICK, Miloš. *Naděje se vzdát neumím*. Brno: Doplněk, 2010. s. 65.

⁵⁷ Miloš Pick. *Paměť národa* [online]. 11. 12. 2007 [cit. 14. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/pick-milos-1926>.

Nabytou svobodu ovšem po třech dnech opět pozbyli, když naivně uvěřili německé civilistce. U německé vesnice u Staňkova již poučeně využili nepozornosti strážníků a průchodem mezi ploty se Weinerovi, Pickovi a Weinsteinovi podařilo znovu utéct. Stejně jako při prvním útěku i nyní potkali ženu, tentokrát Češku. „*Ještě než odpověděla, dala se do breku, strhla si šátek, klekla a začala Milanovi obvazovat nohu, nebo spíš to, co měl v dřeváku místo nohy, hnus a krev.*“⁵⁸ Azyl našli ve vesnici Štichov u rodiny Harmáčkových, kteří jim poskytli potřebnou péči až do konce války.

2.2.5 Návrat domů

Do rodné Prahy se Weiner vrátil dne 17. května 1945 ve velmi špatném fyzickém stavu. Přivítali ho matka Ella Johanna a nevlastní otec František, již bydleli v Písecké ulici, v domě č. 1. Z tříletého pobytu v otřesných podmínkách se Weiner zotavoval několik měsíců. V dopise, kterým se ucházel o práci v Československém rozhlasu, píše, že se uzdravil z choroby „*povstale z podvýživy.*“⁵⁹ Na Weinerovu podvýživu upozornil ve vzpomínkovém textu i jeho bývalý rozhlasový kolega Jaroslav Jirů⁶⁰: „*Strávil tři roky v koncentracích tváří v tvář smrti. Když se vrátil, vážil on, vysoký, nádherný člověk, sotva čtyřicet kilo.*“⁶¹

Stát obětím holocaustu při návratu do běžného života pomáhal prostřednictvím finančního příspěvku. Repatriační odbor, spadající pod ministerstvo ochrany práce a sociální péče vydal v červnu 1945 platební rozkaz,⁶² který stanovil, že bude Weinerovi vyplacena částka 500 Kčs.

V rodinné pozůstalosti se dochoval Weinerův deník, v lednu 1946 do něj zapsal: „*Vrátil jsem se 17. 5. 1945 zcela vysílen, ztratil dívku, nejlepšího kamaráda a bratra,*⁶³ (...) *s tím vším bylo třeba se vyrovnat.*“⁶⁴

---

⁵⁸ PICK, Miloš. *Naděje se vzdát neumím*. Brno: Doplněk, 2010. s. 70.

⁵⁹ Archiv Českého rozhlasu, osobní složka Milana Weinera.

⁶⁰ Jaroslav Jirů (* 8. 4. 1935 – † 11. 3. 2013) – novinář. Do rozhlasu nastoupil v roce 1967 jako zpravodaj a komentátor Rubriky mezinárodního života. Aktivně se účastnil demokratizačního procesu a srpnového protikupačního vysílání (1968). V období normalizace (1970–1971) pracoval jako překladatel z anglického a francouzského jazyka pro monitorovací oddělení zahraničního vysílání. Byl rovněž signatářem Charty 77. In: BĚHAL, Rostislav. *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Československého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. s. 114.

⁶¹ JIRŮ, Jaroslav. Vzpomínky na Milana Weinera. *Svět rozhlasu*. 2004, č. 11 s. 48.

⁶² Národní archiv v Praze: Ministerstvo ochrany práce a sociální péče – repatriace, signatura 888, karton 1836, 1 list.

⁶³ V koncentračním táboře kromě bratra Jiřího zahynuli i prarodiče Hynek a Ida Bělští.

⁶⁴ Osobní deník Milana Weinera, rodinný archiv.

3 START NOVINÁŘSKÉ KARIÉRY

3.1 Politická a společenská situace v Československu v letech 1945–1948

Po ukončení druhé světové války se musela osvobozená Československá republika (ČSR) vypořádat s množstvím problémů, ať už hospodářských, politických nebo společenských. Základním dokumentem upravujícím poměry v poválečném Československu se stal *Program nové československé vlády Národní fronty Čechů a Slováků*,⁶⁵ který schválila vláda⁶⁶ jmenovaná prezidentem Benešem dne 4. dubna 1945. Program zakazoval činnost všech politických stran a organizací kolaborujících s fašismem a zdůrazňoval potřebu společenské morální očisty. Rovněž v něm byla vyhlášena politická a kulturní orientace na Sovětský svaz.⁶⁷

3.1.1 Mocenský převrat

Zásadním milníkem pro další vývoj v zemi byly volby, jež se uskutečnily dne 26. května 1946. Se ziskem 40,2 % hlasů v nich suverénně zvítězila Komunistická strana Československa (KSČ). Předsedou nové vlády byl jmenován Klement Gottwald a celkem devět ministerských pozic bylo obsazeno členy vítězné strany. Komunisté využili při cestě za suverénní vládou politické krize, která nastala v roce 1947, kdy ČSR po vzoru Sovětského svazu odmítla tzv. Marshallův plán, nabídku hospodářské pomoci Spojených států. Definitivně se tak rozpadla protihitlerovská koalice, Evropa a de facto celý svět se rozdělil do dvou mocenských bloků – západního a východního-komunistického, kam se po únorovém převratu v roce 1948 zařadila i ČSR.⁶⁸

Po převzetí moci se komunisté soustředili na jediný cíl – zajistit straně neotřesitelnou moc. Politická spolehlivost občanů byla prověřována akčními výbory Národní fronty, které organizovaly personální čistky napříč všemi profesemi. Při odhalení nedostatečné loajality

---

⁶⁵ Vláda program přijala při zasedání v Košicích, proto bývá dokument označován jako Košický národní program. In: BEDNÁŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. s. 219.

⁶⁶ Ve vládě měly zastoupení čtyři české a čtyři slovenské politické strany, všechny orientované levicově. Pravicové strany byly v Československu zakázány. In: KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. s. 114.

⁶⁷ BEDNÁŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. s. 219.

⁶⁸ KAPLAN, Karel. Poválečný vývoj v Československu jako předpoklad únorových událostí. In: KOCIAN, Jiří (ed.). *Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989*. 2019 [cit. 12. 12. 2021]. Dostupný z: http://www.usd.cas.cz/wp-content/uploads/CS_dejiny_web_komplet.pdf. s. 917.

k vládnoucí straně, negativního vztahu k Sovětskému svazu či minimální aktivity během probíhajících změn byl dotyčný považován za možného nepřítele, kterého je třeba se zbavit. Mezi souzenými byli například bývalí zástupci nekomunistických stran, členové armády, církevní představitelé či rolníci, v neposlední řadě pak i významní komunističtí funkcionáři, blíže viz kap. 4. 1.⁶⁹

3.2 Podoba médií v letech 1945–1948

Proměna, jíž si československá společnost procházela, se pochopitelně projevila i na podobě českého tisku. V květnu 1945 přijala konference zástupců tisku při České národní radě jeho novou koncepci.⁷⁰ Dozor nad médii si přisvojilo nově zřízené ministerstvo informací (MI) v čele s komunistou Václavem Kopeckým. KSČ využila situace k zavedení vlastní mediální politiky, v důsledku níž prosazovala své zájmy. MI povolovalo vydávání tiskovin pouze státem uznaným politickým stranám, státním úřadům, veřejnoprávním institucím a organizacím celonárodního významu. Ostatní nevyhovující tisk byl zakázán.⁷¹ Zároveň bylo obnoveno vydávání periodik, která nemohla během protektorátu oficiálně vycházet – šlo např. o *Právo lidu*, *Národní osvobození* a *Rudé právo*. Komunisté se rovněž angažovali v očistě novinářských řad⁷² a řízení svazu novinářů, avšak nejvýznamnějším řídicím nástrojem bylo v té době centrální rozdělování papíru, jehož byl v ČSR velký nedostatek. KSČ omezila rozsah i velikost nákladu jednotlivých listů a posléze začala rozhodovat o tom, které tituly mohly být vydávány a které nikoliv. K ovládnutí médií

---

⁶⁹ BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. s. 247–249.

⁷⁰ Na tiskoviny mělo být pohlíženo jako na národní majetek sloužící lidu, národu i státu, nikoliv pouze soukromé osobě, jak tomu bylo za první republiky. Prvorepublikový liberální vydavatelský systém byl v poválečné době označen za špatný, tisk totiž mohl být využíván jako předmět soukromého podnikání jednotlivce nebo skupin vlastníků bez ohledu na státní zájmy. BEDNAŘÍK, Petr. Český tisk v letech 1945–1948. In: KONČELÍK, Jakub, KÖPPLOVÁ, Barbara, PRÁZOVÁ, Irena, VYKOUKAL, Jiří. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii. 3. díl. Média, Teritoriální studia*. Praha: Matfyzpress, 2004, s. 132.

⁷¹ Tj. tisk bulvární, tisk nepovolených politických stran, tisk německý a další tituly (např. deník *Národní politika* či listy orientované pronacisticky nebo protizidovsky). KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. s. 115–116.

⁷² V květnu 1945 byla jmenována komise pro očistu médií, která měla zhodnotit činnost všech žurnalistů v letech 1938–1945. Ta kolaborující novináře potrestala buď časově omezeným zákazem činnosti (v závažnějších případech mohl být zákaz až doživotní – k němu se vztahovalo i vyloučení z novinářského stavu), anebo (pokud šlo o skutečně vážné provinění) předvoláním k Národnímu či mimořádnému lidovému soudu. Specifickým trestem byla pokuta ve výši 100 korun za návštěvu tzv. Presseklubu, v němž se setkávali němečtí a aktivističtí novináři. Vybrané peníze pak byly použity na podporu pozůstalých po popravených žurnalistech. In: Tamtéž. s. 119–120.

však dosud nebyl využit žádný kontrolní orgán ani změna legislativy. Podle Kopeckého v ČSR taková svoboda tisku dříve nebyla.⁷³

3.2.1 Tvrdá cenzura

Již za třetí republiky si komunisté výrazně podrobili média k obrazu svému, po únorovém převratu je pak zcela ovládli. Nový model veřejné komunikace vycházel ze sovětského vzoru, konkrétně z představy Vladimira Iljiče Lenina, který o tisku přemýšlel jako o „kolektivním organizátoru a propagátoru.“⁷⁴ Pojetí sdělovacích prostředků se v ČSR shodovalo s modelem, který byl obecně platný za totalitních režimů. Média tak byla chápána jako „*nástroj prosazování politiky vládnoucí moci, prostředek propagandy*.“⁷⁵ Jejich úkolem bylo vytvořit vnitřně soudržný obraz světa, v němž budou pozitiva spjata s vládnoucím režimem a negativa s jeho odpůrci a nepřáteli. Spolupracující soudruzi byli za svoji angažovanost a loajalitu odměňováni různými výhodami, proti odpůrcům byly naopak vedeny politické procesy.⁷⁶

Přísné kontrole byly kromě zaměstnanců podrobovány i mediální výstupy. Nežádoucí či přímo nebezpečné informace byly stranickými útvary⁷⁷ separovány. Redakční práce musela být v souladu se směrnicemi, které předepsal tiskový odbor.⁷⁸ Z každého deníku byli vybráni dva politicky uvědomělí redaktori, již zodpovídali za to, že se ve vydání neobjeví nic závadného.⁷⁹

Od dubna roku 1953 převzal cenzurní agendu stát a tajným usnesením vlády vznikla Hlavní správa tiskového dohledu (HSTD) – instituce spadající pod ministerstvo vnitra s úzkými vazbami na Státní bezpečnost. HSTD měla zabránit zveřejňování a šíření údajů „jež

---

⁷³ BEDNAŘÍK, Petr. Český tisk v letech 1945–1948. In: KONČELÍK, Jakub, KÖPPLOVÁ, Barbara, PRÁZOVÁ, Irena, VYKOUKAL, Jiří. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii. 3. díl. Média, Teritoriální studia*. Praha: Matfyzpress, 2004, s. 142.

⁷⁴ BEDNAŘÍK, Petr, CEBE, Jan. Vývoj médií v Československu od února 1948 do prosince 1950. In: SEKERA, Martin (ed.). *Sborník Národního muzea v Praze. Řada C – Literární historie. K našemu století médií. Příspěvky k poznání role masových médií ve 20. století*. Praha: Národní muzeum, 2008, roč. 53, č. 1–4. s. 55.

⁷⁵ KÖPPLOVÁ, Barbara. Média a jejich role v totalitním režimu. In: KOCIAN, Jiří (ed.). *Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989*. [online]. 2019 [cit. 1. 12. 2021]. Dostupný z: http://www.usd.cas.cz/wp-content/uploads/CS_dejiny_web_komplet.pdf. s. 653.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Cenzuru prováděly následující útvary: Kulturní rada, tiskový odbor Ústředního výboru (ÚV) KSČ, Lektorská rada ÚV KSČ, poté vydavatelský odbor ÚV KSČ a odbor umění v nově vzniklém oddělení škol, vědy a umění ÚV KSČ.

⁷⁸ KAPLAN, Karel, TOMÁŠEK, Dušan. *O cenzuře v Československu v letech 1945–1956: studie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. s. 12–14.

⁷⁹ BEDNAŘÍK, Petr, CEBE, Jan. Vývoj médií v Československu od února 1948 do prosince 1950. In: SEKERA, Martin (ed.). *Sborník Národního muzea v Praze. Řada C – Literární historie. K našemu století médií. Příspěvky k poznání role masových médií ve 20. století*. Praha: Národní muzeum, 2008, roč. 53, č. 1–4. s. 55.

*obsahují státní, hospodářské a služební tajemství (...) a skutečností, jež nesmějí být v obecném zájmu zveřejňovány.*⁸⁰

3.3 Milan Weiner v letech 1945–1948

Hned po svém návratu do Prahy Weiner zahájil aktivní práci na plnění svého dětského snu, jímž bylo stát se novinářem. Toužil po vzdělání, které mu bylo odepřeno, a navštěvoval různé vzdělávací kurzy. Absolvoval dvouměsíční novinářský kurs ministerstva informací a kurs státní informační služby. *„Byly to nejrůznější, hektické pokusy ty lidi nějak dovdělat, protože on neměl žádnou maturitu, nic takového. Navštěvoval takové rychlokurzy. (...) Byl velmi vzdělaný a o všechno se zajímal. Naučil se tam spíš praktické věci, myslím, že mu to těžko něco dalo pro další život... Něco, co by pro něj mělo nějakou cenu,*⁸¹ vysvětlila Šmídová. Počátkem května 1946 nastoupil Weiner na Vysokou školu politickou a sociální (VŠPS) – jako jediná vysoká škola totiž umožňovala za podmínky úspěšného splnění přijímacího řízení studovat jedinci bez maturity.⁸² Studium úspěšně dokončil v roce 1948.

V červnu 1945 Weiner navázal na své působení v terezínské komunistické organizaci a podal „Příhlášku za člena Komunistické strany Československa.“⁸³ *„V září 1944 jsem byl převezen do Osvětimi a odtud po měsíci do KL Buchenwald, pobočka Meuselwitz. Tím byla také přerušena má politická práce, ve které bych samozřejmě rád pokračoval,*⁸⁴ odůvodnil Weiner v přihlášce svoji motivaci ke vstupu do KSC. Z „Členského listu KSC“⁸⁵ z roku 1946 vyplývá, že v rámci strany fungoval jako okresní předseda Svazu české mládeže, dále byl členem organizace politických vězňů a v neposlední řadě zastával funkci okresního člena komise mládeže. Ačkoliv byla Weinerova politická orientace levicová,⁸⁶ podle Šmídové nikdy nebyl radikálním komunistou. *„On chtěl být novinář.”*⁸⁷

---

⁸⁰ Tamtéž. s. 19–20.

⁸¹ Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

⁸² Viz Věněk Šilhán. *Paměť národa* [online]. [cit. 2. 12. 2021]. Dostupný z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/silhan-venek-20070711-0>.

⁸³ Národní archiv, fond Komunistická strana Československa – Ústřední výbor 1945–1989, Praha – členská evidence, členská přihláška, Weiner Milan.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ K osobě Milana Weinerja byl veden svazek reg. č. 1676 MV, kategorie „PZ“ (pozorovací svazek). Dne 1. 10. 1964 byl zničen. Archiv autorky, E-mailová korespondence s Veronikou Chromou z Archivu bezpečnostních složek, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

⁸⁷ Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

Opětovným vstupem do strany se Weiner vyhnul personálním čistkám. Splnil tím tedy základní kritéria, podle kterých se tehdy novinářská práce posuzovala, a sice služebnost a stranickost.⁸⁸

3.3.1 První novinářské zkušenosti

Kariéru žurnalisty Weiner odstartoval v roce 1945, kdy absolvoval krátkou stáž v deníku *Mladá fronta* a politickém zpravodajství Československého rozhlasu. V archivu Českého rozhlasu se ze dne 9. ledna 1946 dochoval dopis, v němž Weiner žádal o přijetí do služeb rozhlasu na plný úvazek. Svoji žádost odůvodňuje tím, že s prací v rozhlase má již zkušenosti.⁸⁹ Vedení Československého rozhlasu jeho požadavku vyhovělo a vyzvalo ho, aby se co nejdříve dostavil na osobní oddělení. Nástup byl naplánován na 15. února 1946, Weiner však z neznámých důvodů svoji původní žádost anuloval. „*Vlivem některých okolností byl jsem nucen změnit své rozhodnutí o vstupu do služeb Čs. rozhlasu a беру tímto svou žádost zpět.*“⁹⁰

Součástí rozhlasu se Weiner nakonec stal o 17 let později, v období reforem v roce 1963. Již jako zkušený žurnalista přijal funkci vedoucího Redakce mezinárodního života, blíže viz kap. 5. 3. 2. 1.

3.3.2 Redaktor *Rudého práva*

Do redakce *Rudého práva* nastoupil Weiner hned po dokončení studia na VŠPS, dne 10. února 1948. Pavel Hlavatý v pořadu *Českého rozhlasu Portréty* jeho příchod do redakce okomentoval slovy: „*Byl v pravý čas na pravém místě.*“⁹¹

Rudé právo jakožto ústřední tiskový orgán KSČ bylo v době Weinerova příchodu nejvýznamnějším deníkem v zemi. Mělo přednostní právo při dodávkách nedostatkového papíru, vycházelo v nejvyšším nákladu (ve dnech 17.–25. února 1948 šlo o milionové náklady, kdy vycházelo v pěti vydáních denně, mimo jiné ho také povinně odebíraly všechny

---

⁸⁸ KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. s. 171.

⁸⁹ Archiv Českého rozhlasu, osobní složka Milana Weinerja.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ HLAVATÝ, Pavel. Milan Weiner – muž, který se poučil ze svého komunismu. In: *Český rozhlas Plus* [online]. 6. 3. 2014 [cit. 2. 12. 2021]. Dostupný z <https://plus.rozhlas.cz/milan-weiner-muz-ktery-se-poucil-ze-sveho-komunismu-6541788>.

podniky). Po vzoru světových médií bylo jako jediné v ČSR tištěno formátu A2.⁹² Deník bezmezně podporoval komunistické členy, zejména tehdejšího předsedu vlády Gottwalda, naopak nestranické vládní reprezentanty ostře kritizoval.

Stejně jako ČSR i *Rudé právo* započalo po Vítězném únoru novou etapu svého vývoje. Vedle čtyřicetiletého Weinaera se redakce rozšířila i o další mladé novináře. Obsah deníku se tematicky zaměřoval na budování socialismu, informování o propagandistických aktivitách a událostech či úzkou spoluprací se Sovětským svazem. Postupně se však objevovala i nová témata související zejména s běžným životem tzv. pracujících mas. Redaktoři vyjížděli do terénu, navštěvovali závody, zemědělská družstva a setkávali se s lidmi rozmanitých profesí. Seznamovali čtenáře s jejich prací, stejně tak s neotřesitelnou vírou v socialismus.⁹³

V tomto duchu psal i Weiner, který přispíval do různých rubrik. Jen pro představu namátkou zmíníme názvy některých jeho článků: „*Největší dodavatel pražských domácností*“⁹⁴, (v něm popsal fungování jatek), „*Vzpomínky na velké dny*“⁹⁵ (zde vyzpovídal pamětníky Velké říjnové socialistické revoluce). Titulky „*Sjezdy bolševických stran čtyř sovětských republik*“⁹⁶ a „*Sjezd mladých budovatelů komunismu*“⁹⁷ jsou pak výmluvné samy o sobě. Během Světového festivalu mládeže a studentstva v roce 1949 informoval o dění přímo z místa konání, Budapešti.

---

⁹² HYLÁKOVÁ, Klára. 100 let Rudého práva. In: *Newsroom* [online]. ČT 28. 9. 2020 [cit. 2. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11030967025-newsroom-ct24/220411058170030/video/791836>.

⁹³ Tamtéž. s. 181.

⁹⁴ WEINER, Milan. Největší dodavatel pražských domácností. *Rudé právo*. 1948, roč. 28, č. 131, s. 3.

⁹⁵ WEINER, Milan. Vzpomínky na velké dny. *Rudé právo*. 1949, roč. 29–30, č. 261, s. 3.

⁹⁶ WEINER, Milan. Sjezdy bolševických stran čtyř sovětských republik. *Rudé právo*. 1949, roč. 29–30, č. 32, s. 2.

⁹⁷ WEINER, Milan. Sjezd mladých budovatelů komunismu. *Rudé právo*. 1949, roč. 29–30, č. 76, s. 2.

3.3.2.1 Zahraniční zpravodaj v Čínské lidové republice

S vývojem listu se postupně měnily i rubriky týkající se ciziny. Vznikla síť stálých zahraničních zpravodajů, přičemž prvními pokrytými městy byly Moskva, Berlín a Peking.⁹⁸ Do čínské metropole byl jako zpravodaj vyslán počátkem roku 1950 Weiner. Odtud psal pro *Rudé právo* a *Československou tiskovou kancelář* (ČTK).⁹⁹

„Začal docela slibnou kariéru. Když mi byl asi necelý rok, tak odjeli s mámou¹⁰⁰ do Číny. On tam jel jako zpravodaj ČTK a Rudého práva a moje maminka pracovala na ministerstvu zahraničního obchodu a měla na starosti Čínu, takže se to tak hezky spojilo. Mělo to být na několik let a plánovalo se, že když trošičku povyrostu, tak bych tam za nimi přijela. To se ovšem neuskutečnilo,“¹⁰¹ popsala okolnosti odjezdu svých rodičů Šmídová. Práce zahraničního zpravodaje v Pekingu byla tehdy považována za velmi prestižní: *„Nikdo jiný tam v té době nevyjížděl,“¹⁰²* dodala.

Weiner v Číně působil v době, kdy byla po více než dvou desetiletích ukončena válka a vedení země zahájilo hospodářskou obnovu. Za pomoci Sovětů zvítězili nad nacionalistickými oddíly Kuomintangu čínští komunisté, kteří převzali moc. V říjnu roku 1949 byla vyhlášena Čínská lidová republika a do jejího čela nastoupil komunistický diktátor Mao Ce-Tung.

Weinerovo reportáže byly čistě propagandistické. Tvrdě kritizoval válečný konflikt, generála protistrany Čankajška i západní imperialisty. Naopak vyzdvihoval nově zaváděné reformy a proměnu společnosti v jejich důsledku. Šlo zejména o pozemkovou reformu. Půda velkostatkářů byla zkonfiskována a přerozdělena chudým rolníkům. Weiner v textu s názvem *„Boj proti hladu“¹⁰³* napsal, že zavedením této změny bude Čína poprvé v tisícileté historii schopna sama zajistit zásobování svého lidu, tím pádem bude vymýcen hladomor, který zemi v předcházejících letech sužoval. V rámci hospodářských změn Weiner poukazoval i na dlouhodobé cíle, jež si vedení Číny vytyčilo – rozvoj čínského zemědělství, vybudování velkého národního průmyslu, obnovu a výstavbu komunikací a upevnění měny.

---

⁹⁸ DOUDĚRA, Karel a kol. *Naše Rudé právo*. Praha: Vydavatelství ÚV KSČ, 1980. s. 186.

⁹⁹ Archiv ČTK je elektronicky archivován až od roku 1988, tudíž nelze Weinerovu produkci v rámci ČTK dohledat.

¹⁰⁰ Weinerovou manželkou byla Marie Weinerová, rozená Trčková, která se narodila 12. 8. 1924 v Jindřichově Hradci. Jejich svatba proběhla 25. 9. 1948. Společně vychovávali dceru Janu (* 10. 4. 1949) a syna Jiřího (* 28. 6. 1959).

¹⁰¹ Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ WEINER. Milan. Boj proti hladu. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 150, s. 3.

V reportáži „První máj v Pekinu“¹⁰⁴ Weiner čtenářům zprostředkoval, jak probíhal prvomájový průvod. „Napřažené ruce, ústa volající: ‚Ať žije Mao!‘ Rozzářené oči, obrácené k tribuně, kde stojí ten, jemuž Pekin a celá Čína vděčí za svobodu, za cestu ke šťastné budoucnosti.“¹⁰⁵

Na výročí vzniku Čínské lidové republiky byl v *Rudém právu* otištěn článek „Čína svobodná a vítězná. Slavný rok.“¹⁰⁶ Weiner v něm popsál, jak země vypadala v minulosti a porovnal ji s tehdejší stavem. Změnu, jíž Čína prodělala, nazval jako „šťastnou“ a doložil ji konkrétními příklady ze života běžného lidu, šlo např. o možnost studovat. V zahradě lidové univerzity Weiner debatoval se třemi studenty, kteří sdíleli svůj postoj ke studiu i vládnoucímu režimu.¹⁰⁷

Hlavatý se v již zmíněném rozhlasovém pořadu *Portréty*¹⁰⁸ zamýšlel nad tím, jakým způsobem mohl Weiner v Číně fungovat, když nemluvil čínsky. Podle něj ale Weiner hovořil velmi dobře rusky, pravděpodobně se tedy dorozumíval tímto jazykem, který byl tehdy v asijské velmoci rozšířen díky úzké spolupráci se Sovětským svazem. Za velmi spornou a problematickou považuje Hlavatý rovněž skutečnost, jakým způsobem mohl Weiner navázat styk s běžným člověkem, když mezi nimi byla kromě jazykové bariéry i značná kulturní propast.

Zážitky z Číny vydal Weiner také knižně. V období mezi lety 1950–1951 vznikly celkem tři tituly – *Lidová Čína, Vítězství čínského rolníka*¹⁰⁹ a *Čína procitla: Zápisky z cest po nové Číně*. K výčtu Weinerovy knižní produkce musíme doplnit, že v roce 1949 uspořádal pro ministerstvo informací a osvěty pietní sborník s názvem *Československo uctívá památku Jiřího Dimitrova*. Jeho obsahem jsou soustrastné projevy a telegramy předních československých politiků i oslavné básně na počest zesnulého bulharského komunistického politika.

---

¹⁰⁴ 1. máj neboli svátek práce byl nejvýznamnějším svátkem komunistického režimu. Státní propagandou byl tento den označován za oslavu práce a dělnické třídy. Ve městech byly organizovány masové průvody, účast na nich byla povinná. Cílem shromáždění bylo demonstrovat sílu režimu a jeho jednotu s dělnickou třídou, rolníky a pracující inteligencí. RŮŽIČKA, Daniel. 1. máj - svátek práce. In: *Totalita* [online]. [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/1maj.php>.

¹⁰⁵ WEINER, Milan. První máj v Pekinu. *Rudé právo*, 1950, roč. 30, č. 106, s. 2.

¹⁰⁶ WEINER, Milan. Čína svobodná a vítězná. Slavný rok. *Rudé právo*, 1950, roč. 30, č. 233, s. 3.

¹⁰⁷ WEINER, Milan. Vysoká škola revoluční Číny. *Rudé právo*, 1950, roč. 30, č. 121, s. 4.

¹⁰⁸ HLAVATÝ, Pavel. Milan Weiner – muž, který se poučil ze svého komunismu. In: *Český rozhlas Plus* [online]. 6. 3. 2014 [cit. 12. 12. 2021]. Dostupný z <https://plus.rozhlas.cz/milan-weiner-muz-ktery-se-poucil-ze-sveho-komunismu-6541788>.

¹⁰⁹ Spoluautorem knihy *Vítězství čínského rolníka* je L. Helmut.

4 ŽIVOT V ÚSTRANÍ

Čínské angažmá manželů Weinerových mělo dle plánů trvat několik let, nakonec však bylo kvůli následkům politického procesu s tzv. „protistátním spikleneckým centrem Rudolfa Slánského“ předčasně ukončeno již v roce 1951. „Pro něj to angažmá znamenalo hodně, zažil korejskou válku, spoustu věcí. Určitě to pro něj bylo obohacující, ale hodně krátké. Měl různé plány, ale...“¹¹⁰

4.1 Proces s tzv. „protistátním spikleneckým centrem Rudolfa Slánského“

Kvůli strachu ze ztráty nabyté moci bujela uvnitř KSČ v období mezi lety 1948–1953¹¹¹ vzájemná nedůvěra. Dle sovětského vzoru proto začala aplikovat politiku permanentního hledání nepřítele ve vlastních řadách. Soudní procesy s bývalými komunistickými činiteli tak Moskva nejen účelně vyprovokovala, ale i přímo ovlivňovala za pomoci poradců ve Státní bezpečnosti.¹¹² Jeden z nejtvrdějších politických procesů byl veden proti bývalému generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ Rudolfu Slánskému.

Slánský měl v ČSR stát v čele údajné mezinárodní špionážní sítě, která sahala až k vrcholu stranického aparátu. Spolu s ním byl v procesu s tzv. „protistátním spikleneckým centrem Rudolfa Slánského“ obžalován i zbytek uměle sestavené skupiny čtrnácti osob, která byla násilím donucena ke smyšleným přiznáním. V roce 1952 byli tito jedinci obviněni z velezrady, špionáže a sabotáže a jedenáct z nich, včetně Slánského, bylo popraveno.¹¹³

Klíčovým faktem celé této události je, že Slánský i dalších jedenáct odsouzených byli židé. Dle Jany Svobodové¹¹⁴ byly politické procesy 50. let nejmarkantnějším projevem a dokladem antisemitského zaměření komunistického režimu. Antisemitismus však tehdy nebyl prezentován jako nacistická rasová teorie, nýbrž jako boj proti sionismu a židovskému

---

¹¹⁰ Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

¹¹¹ V odborných publikacích je toto časové rozmezí též nazýváno jako zakladatelské, viz např. BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. s. 247.

¹¹² SVOBODOVÁ, Jana. *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948–1992: studie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. s. 39.

¹¹³ TOMEK, Prokop. Slánský a spol. In: KOCIAN, Jiří (ed.). *Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989. 1948–1989*. [online]. 2019 [cit. 12. 12. 2021]. Dostupný z: http://www.usd.cas.cz/wp-content/uploads/CS_dejiny_web_komplet.pdf. s. 699.

¹¹⁴ SVOBODOVÁ, Jana. *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948–1992: studie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. s. 39.

kosmopolitismu, z nichž oba jsou fenomény neslučitelné s komunistickým režimem.¹¹⁵ Antisionistické smýšlení pramenilo z přesvědčení sovětů, že nově vzniklý stát Izrael bude komunistický. K nelibosti Stalina se však Izrael stal nakonec demokratickým. Podle Tomáše Krause,¹¹⁶ tajemníka Federace židovských obcí, můžeme dnes pouze spekulovat, nakolik tato skutečnost ovlivnila procesy v ČSR, které byly po Sovětském svazu druhé největší.

Tímto antisemitsky řízeným procesem skrývajícím se za boj proti sionismu byla odstartována otevřená nenávist vůči židům, kteří tak začali být pronásledováni, vězněni, propouštěni ze zaměstnání nebo vylučováni z různých organizací. Opatření se dotkla i Weinera, který byl kvůli svému původu v očích režimu dalším potenciálním sionistou. „Přišla léta padesátá, kdy opět nebylo nejlepší být židem. Rudé právo ho odvolalo zpět do Prahy. A pak byl bez udání důvodu z redakce vyhozen. Kariéra nadějného žurnalisty se zdála být ukončena,“¹¹⁷ napsal Sláva Volný,¹¹⁸ spolupracovník z rozhlasu.

4.2 Z Pekingů zpět do Prahy

Podrobnosti Weinerova odvolání z Číny vysvětlila jeho kolegyně z Československého rozhlasu Věra Šťovíčková-Heroldová.¹¹⁹ „On byl novinářem, zpravodajem v Číně, v době, kdy k jeho velké smůle byl velvyslancem v Číně bratr Rudolfa Slánského Richard. Takže když v Praze padl Rudolf Slánský, tak samozřejmě musel být potrestán a odvolán i jeho bratr Richard, a tím pádem byl v podezření každý, kdo se

---

¹¹⁵ TOMEK, Prokop. Slánský a spol. In: KOCIAN, Jiří (ed.). *Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989. 1948–1989.* [online]. 2019 [cit. 13. 12. 2021]. Dostupný z: http://www.usd.cas.cz/wp-content/uploads/CS_dejiny_web_komplet.pdf. s. 700.

¹¹⁶ Tomáš Kraus: V procesu se Slánským hrálo obrovskou roli jeho židovství. In: *Český rozhlas Dvojka* [online]. 17. 4. 2018 [cit. 13. 12. 2021]. Dostupný z <https://dvojka.rozhlas.cz/tomas-kraus-v-procesu-se-slanskym-hralo-obrovskou-rol-i-jeho-zidovstvi-7449374>.

¹¹⁷ VOLNÝ, Sláva. *Kvadratura času aneb Jak jsem doklopýtal do srpna 1968.* Praha: Práh, 2008. s. 219.

¹¹⁸ Sláva Volný (* 11. 8. 1928 – † 29. 1. 1987) – novinář. V rozhlasu působil od roku 1965 jako redaktor Zemědělské redakce Hlavní redakce politického zpravodajství. Podílel se na pořadech *Zemědělský magazín* a *Lidé – život – doba, Písničky s telefonem*. V srpnovém vysílání byl aktivní pouze první den. Poté, ještě během srpna, odjel do zahraničí, kam následně natrvalo emigroval. Až do roku 1987 byl významným politickým komentátorem Radia Svobodná Evropa v Mnichově. In: BĚHAL, Rostislav. *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Československého rozhlasu.* Praha: Český rozhlas, 1992. s. 277.

¹¹⁹ Věra Šťovíčková-Heroldová (* 3. 11. 1930 – † 30. 10. 2015) – novinářka. Jako pracovník rozhlasu působila od roku 1949 – první tři roky jako redaktorka zpravodajství, v letech 1951–1970 jako redaktorka a komentátorka Redakce mezinárodního života (od roku 1960 zahraniční dopisovatelkou pro africkou oblast). Byla aktivní při pražském jaru i okupačním vysílání. Po roce 1970 byla z rozhlasu vyhozena. In: Tamtéž. s. 84.

vyskytoval kolem Richarda. A byl-li to navíc, tak jako Milan žid, tak jeho osud sionisty byl zpečetěn.“¹²⁰

Po návratu do Prahy byl Weiner krátce vězněn. Následně mu byl udělen zákaz pracovat v médiích a spolu s dalšími 32 židy byl propuštěn z ČTK. „Naštěstí ho postihl jenom vyhazov,“¹²¹ uvádí Weinerův medailonek v publikaci *99 osobností rozhlasového zpravodajství a publicistiky*, jež zpracovali Šťovičková-Heroldová a Volný.

O odvolání z Číny píše Weiner ve svém deníku: „V únoru 1950 jsem odjel jako dopisovatel ČTK a RP do Pekingu. Tam jsem pracoval asi rok a čtvrt, pak jsem byl odvolán. Jak se ukázalo, vyprovokoval toto odvolání tehdejší generální konzul v Pekingu – Antonín Hašek (švagr Slánského), se kterým jsem měl ostrý konflikt v zásadní otázce na stranické schůzi. Celou záležitost přešetřoval ještě později dopisovatel ČTK v Pekingu Beba. Na jeho žádost sdělily příslušné čínské úřady písemně ČTK, že čínští soudruzi neměli nikdy po dobu mého pobytu proti mé práci nebo proti mému chování námitky.“¹²²

4.3 Rehabilitace

Záhy po příjezdu zpět do ČSR se u Weinerja projeví zdravotní obtíže způsobené několikaletým pobytem v otřesných podmínkách koncentračních táborů. S těžkou tuberkulózou se léčil několik let, převážně ve Vyšných Hágách na Slovensku. „Nakonec se vyléčil. Tedy v uvozovkách, protože se nikdy uzdravit úplně nemohl,“¹²³ uvedla Šmídová.

Dle Jirů Weiner vyznával jiné hodnoty než ostatní, poněvadž byl ve svém životě již několikrát blízko smrti. „Nepřipadala mu tak neskutečná a vzdálená. Chtěl všechno stihnout, jako by tušil, že mu nezbyvá moc času.“¹²⁴

Vzhledem ke svému zdravotnímu stavu i přetrvávající antisemitské atmosféře žil Weiner v období mezi lety 1952–1963 v ústraní. Volný o Weinerovo náročném období napsal: „Gottwald, Zápotocký ani Kopecký se neobtěžovali odpovídat na dopisy mladého muže, který nevěděl, co se s ním vlastně děje. Po čase mu bylo dovoleno opět pracovat. Byl tiskovým referentem na jednom úřadě, později na ministerstvu výkupu. Vydával tam noviny

---

¹²⁰ HLA VATÝ, Pavel. Milan Weiner – muž, který se poučil ze svého komunismu. In: *Český rozhlas Plus* [online]. 6. 3. 2014 [cit. 22. 12. 2021]. Dostupný z <https://plus.rozhlas.cz/milan-weiner-muz-ktery-se-poucil-ze-sveho-komunismu-6541788>.

¹²¹ JEŠUTOVÁ, Eva a kol. *99 osobností rozhlasového zpravodajství a publicistiky*. Praha: Radioservis, 2018. s. 170.

¹²² Osobní deník Milana Weinerja, rodinný archiv.

¹²³ Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

¹²⁴ JÍRŮ, Jaroslav. Vzpomínky na Milana Weinerja. *Svět rozhlasu*. 2004, č. 11 s. 48.

a tam jsem ho také poprvé poznal.“¹²⁵ Weiner tedy pracoval v nevýznamných tiskových odděleních: jako referent v Československo-sovětském institutu Československé akademie věd (1. 5. 1952 – 21. 8. 1955), jako vedoucí oddělení tisku a propagace na ministerstvu výkupu (22. 8. 1955 – 20. 5. 1962) a v Ústřední správě nákupu zemědělských výrobků (21. 5. 1962 – 15. 9. 1963).¹²⁶ Od roku 1953 byl členem Svazu československých novinářů.¹²⁷ Příležitostně publikoval v různých denících a časopisech,¹²⁸ často psal pod pseudonymem nebo jménem jiného autora.¹²⁹

V prosinci 1962 došlo při XII. sjezdu KSČ k definitivnímu odsouzení Stalinovy politiky a kritické ohlasy se ozývaly i směrem ke způsobu vlády Gottwalda. Během shromáždění se také připustila možnost revize politických procesů, výhradně však s komunistickými představiteli, nikoliv třídními nepřáteli, o jejichž vině nebylo pochyb.¹³⁰ Kritikou některých politických procesů a otevřením diskuse o nastolené ideologii vznikl důležitý základ pro další reformy, které byly v průběhu následujících let prosazovány, blíže viz kap. 5.¹³¹

Přezkoumání se dočkal i rozsudek vynesený v procesu se Slánským, v němž se Kolderova komise¹³² usnesla, že byl porušen zákon, a označila závěry předcházející Barákovy komise¹³³ za chybné. Osoby postižené nesprávným rozsudkem byly z velké části osvobozeny, amnestovány nebo se minimálně došlo ke zmírnění jejich trestů.¹³⁴ Weiner byl rehabilitován na počátku roku 1963.

---

¹²⁵ VOLNÝ, Sláva. *Kvadratura času aneb Jak jsem doklopýtal do srpna 1968*. Praha: Práh, 2008. s. 219.

¹²⁶ Archiv Českého rozhlasu, osobní složka Milana Weinera.

¹²⁷ Tamtéž.

¹²⁸ BĚHAL, Rostislav. *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. s. 282.

¹²⁹ Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

¹³⁰ TOMEK, Prokop. 50. léta. Rehabilitace a „rehabilitace“ v době komunistického režimu. In: *Totalita* [online]. [cit. 2. 1. 2022]. Dostupné z http://totalita.cz/50/50_01_013.php.

¹³¹ PERNES, Jiří. Politický režim v Československu v letech 1957–1963. In: KOCIAN, Jiří (ed.). *Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989* [online]. 2019 [cit. 2. 1. 2022]. Dostupný z: http://www.usd.cas.cz/wp-content/uploads/CS_dejiny_web_komplet.pdf. s. 47.

¹³² Kolderova komise byla pojmenována podle tajemníka ÚV KSČ Drahomíra Koldery. Byla aktivní od září 1962 do dubna 1963. In: TOMEK, Prokop. 50. léta. Rehabilitace a „rehabilitace“ v době komunistického režimu. In: *Totalita* [online]. [cit. 2. 1. 2022]. Dostupné z http://totalita.cz/50/50_01_013.php.

¹³³ Baráková komise (dle ministra vnitra Rudolfa Baráka) ustanovená v roce 1955 byla první komisí, která měla přezkoumat rozsudky s bývalými členy KSČ. Na základě jejího šetření byl proces se Slánským označen za v podstatě oprávněný. TOMEK, Prokop. Slánský a spol. In: KOCIAN, Jiří (ed.). *Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989* [online]. 2019 [cit. 2. 1. 2022]. Dostupný z: http://www.usd.cas.cz/wp-content/uploads/CS_dejiny_web_komplet.pdf. s. 701.

¹³⁴ PERNES, Jiří. Politický režim v Československu v letech 1957–1963. In: Tamtéž. s. 47.

5 PŮSOBNÍ V ČESKOSLOVENSKÉM ROZHLEASE

5.1 Politická a společenská situace v Československu v 60. letech

„Vítězství socialismu v naší zemi je skutečností a naše republika je silná jako nikdy předtím,“¹³⁵ znělo v prohlášení ÚV KSČ z 15. dubna 1960. Vedoucí úloha komunistické strany byla téhož roku kodifikována novou ústavou a stát se nově nazýval Československá socialistická republika (ČSSR).

Proces liberalizace, který je pro 60. léta typickým, se ve své počáteční fázi projevoval především udělováním rehabilitací a amnestií politickým vězňům. Se zvyšujícím se napětím mezi společností a vedením KSČ docházelo zejména v intelektuálních vrstvách k otevřenému reformnímu procesu. „*Izolacionismus, do něhož nás vhánějí obavy vládnoucí komunistické strany z nakažlivosti demokratických myšlenek, náš život ochuzuje,*“¹³⁶ napsal Rostislav Běhal¹³⁷ ve stati popisující stav rozhlasu v 60. letech. Nejaktivnějšími a nejznámějšími médii, v nichž tehdejší proreformisté vyjadřovali své názory, byly týdeníky svazu spisovatelů – *Literární noviny* a *Kultúrny život*.¹³⁸ Nejkritičtější projevy režimu, v jejichž v čele byl Ludvík Vaculík,¹³⁹ zazněly v červnu roku 1967 během IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů. Spisovatelé zde vyjádřili požadavek úplné autonomie kultury

---

¹³⁵ PERNES, Jiří. Politický režim v Československu v letech 1957–1963. In: KOCIAN, Jiří (ed.). *Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989* [online]. 2019 [cit. 2. 1. 2022]. Dostupný z: http://www.usd.cas.cz/wp-content/uploads/CS_dejiny_web_komplet.pdf s. 46.

¹³⁶ BĚHAL Rostislav. Vlivy, které rozhlas v 60. letech formovaly. In: HRAŠE, Jiří. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlasu)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999. s. 8.

¹³⁷ Rostislav Běhal (* 22. 1. 1922 – † 20. 7. 2007) – rozhlasový novinář a teoretik. V letech 1952–1957 pracoval jako ekonomický redaktor a vedoucí redaktor *Rozhlasových novin*. Dále byl zástupcem Hlavní redakce politického vysílání (1958–1961), náměstkem ústředního ředitele (ředitel programu, 1962–1969). V srpnu roku 1968 se účastnil demokratizačního procesu, poté působil ve Studijním oddělení, následně však byl z rozhlasu propuštěn. In: BĚHAL, Rostislav. *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Československého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. s. 32.

¹³⁸ KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. s. 179.

¹³⁹ Ludvík Vaculík (* 23. 7. 1926 – † 6. 6. 2015) – prozaik, publicista. Od roku 1958 pracoval v Československém rozhlasu, kde se účastnil vysílání pro mládež a byl spoluvůdcem pořadů *Mikrofon mladých* a *Včera mi bylo patnáct*. Od poloviny 60. let pak působil v redakci *Literárních novin*. Byl rovněž signatářem Charty 77. Je autorem mnoha titulů, např. *Morčata*, *Sekyra*, *Česká snář*, aj. In: SVOZIL, Bohumil: Ludvík Vaculík. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 11. 6. 2015 [cit. 5. 4. 2022]. Dostupný z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=886>.

a svobody projevu.¹⁴⁰ Po sjezdu bylo mnoho vystupujících řečníků¹⁴¹ perzekuováno, či dokonce vyloučeno z KSČ. *Literární noviny* pak začalo nově vydávat ministerstvo kultury a informací, neboť Svaz spisovatelů ztratil mocenským zásahem vliv.

Potřebu změny pocítovali i někteří komunisté, kteří vně strany vytvořili proreformní křídlo. Hluboká krize, v níž se československá společnost ocitla, postihla systém, jeho ideologii, způsob vlády i mocenské představitele.¹⁴² Při zasedání ÚV KSČ v prosinci 1967 a poté v lednu 1968 došlo k ostrému vymezení se proti kumulaci stranických a státních funkcí Antonína Novotného.¹⁴³ Hlasováním byl do funkce prvního tajemníka ÚV KSČ zvolen Alexander Dubček, prezidentský post pak v březnu převzal generál Ludvík Svoboda.¹⁴⁴ Obrodný proces, který je obecně znám pod označením pražské jaro, směřoval k nápravě politických, společenských i ekonomických problémů po dvaceti letech tvrdé totality.

Nové vedení státu schválilo 5. dubna 1968 *Akční program KSČ* (AP). Tento politický program obsahoval koncepci plánovaných reformních kroků s ohledem na demokratizaci socialistického systému (tzv. „socialismus s lidskou tváří“) a distancování se od stalinismu.¹⁴⁵ AP mimo jiné proklamoval i svobodu tisku, avšak až novela tiskového zákona ze dne 26. června 1968 ji oficiálně kodifikovala, blíže viz kap. 5. 2.

Následující den byl v *Literárních listech* a denících *Práce*, *Mladá fronta* a *Zemědělské noviny* zveřejněn Vaculíkův manifest *Dva tisíce slov*.¹⁴⁶ Vaculík v něm vedle kritiky dosavadního způsobu vlády vyjádřil své obavy ohledně dalšího vývoje obrodného

---

¹⁴⁰ BLÁHOVÁ, Kateřina. Svaz Československých spisovatelů (1). In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 1. 2. 2011 [cit. 6. 1. 2022]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1629>.

¹⁴¹ Z KSČ byli vyloučeni Ivan Klíma, Antonín Jaroslav Liehm a Ludvík Vaculík. Jan Procházka byl tzv. uvolněn z funkce kandidáta ÚV KSČ, Pavel Kohout dostal důtku a s Milanem Kunderou bylo zahájeno disciplinární řízení. BAUER, Michal. Čtvrtý sjezd spisovatelů 1967. In: KOCIAN, Jiří (ed.). *Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989* [online]. 2019 [cit. 6. 1. 2022]. Dostupný z: http://www.usd.cas.cz/wp-content/uploads/CS_dejiny_web_komplet.pdf. s. 507.

¹⁴² FELCMAN, Ondřej. Československá reforma 1968–1969. In: KOCIAN, Jiří (ed.). *Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989*. [online]. 2019 [cit. 6. 1. 2022]. Dostupný z: http://www.usd.cas.cz/wp-content/uploads/CS_dejiny_web_komplet.pdf. s. 54.

¹⁴³ Antonín Novotný byl prezidentem republiky a prvním tajemníkem ÚV KSČ, na základě těchto funkcí působil i jako vrchní velitel armády a Lidových milic. Rovněž byl v čele tří nejdůležitějších oddělení ÚV KSČ. In: KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. s. 181.

¹⁴⁴ BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. s. 286.

¹⁴⁵ MARJÁNKO, Bedřich. Akční program KSČ. In: *Totalita* [online]. [cit. 16. 1. 2022]. Dostupné z http://www.totalita.cz/vysvetlivky/akcni_prg68.php.

¹⁴⁶ Celý název manifestu zněl *Dva tisíce slov, které patří dělníkům, zemědělcům, úředníkům, vědcům, umělcům a všem*.

procesu a vyzval občany k aktivizaci. Výzva vyvolala u veřejnosti pozitivní ohlas, oproti tomu KSČ manifest tvrdě odmítla. Někteří členové jej v souladu s Moskvou označili za otevřené vystoupení „kontrarevolučních sil“. Karel Lánský¹⁴⁷: „*Sice Brežněv – vůdce Sovětského svazu – pronesl k situaci v Československu památnou větu: ‚Eto vaše dělo, ‘ ale víme, jak to dopadlo. Dělo se přeměnilo v ruská děla a tanky.*“¹⁴⁸

5.2 Proměna cenzury

Stále hlasitěji se proti fungování cenzurního úřadu HSTD vymezovali novináři a spisovatelé, již byli aktivní v probíhajícím obrodném procesu.¹⁴⁹ Podle Volného novináři už nechtěli dále „*nesmyslně blábolit a přežvykovat pouze stranická usnesení*“¹⁵⁰ a přicházeli s názory mnohdy za hranicí tehdy přípustného.

Dne 25. října 1966 byl vládnoucím aparátem přijat tiskový zákon č. 81/1966 Sb. *O periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích*, který obsahoval paragraf o zřízení nové cenzurní instituce – Ústřední publikační správy (ÚPS). Poprvé od převzetí moci komunisty měla cenzura své pevné místo v československém právním řádu, zároveň byla tímto zákonem legalizována, definována a státem veřejně přiznána.¹⁵¹ Oproti předcházející kontrolní praxi se však počet cenzurních zásahů rapidně snížil. Jednou z příčin tohoto poklesu byla možnost zpochybnit rozhodnutí ÚPS a následně se proti němu odvolat. Iniciativa cenzorů tak byla částečně omezena obavami z případného soudního řízení.¹⁵²

V průběhu jara a léta 1968 se média postupně vymaňovala z pevného totalitního područí a docházelo v této oblasti k čím dál tím většímu rozvolňování. Jejich emancipační proces byl podpořen i významnými institucionálními změnami.¹⁵³ Dne 4. března 1968 se

---

¹⁴⁷ Karel Lánský (* 6. 7. 1924 – † 25. 1. 2019) – politický a organizační pracovník. V letech 1968–1970 byl vedoucím vnitropolitické rubriky Hlavní redakce zpravodajství, v letech 1990–1992 ředitelem Zahraničního vysílání rozhlasu. V roce 1968 byl pověřen vedením protiokupačního vysílání. Dále byl spolupracovníkem vládní komise pro analýzu událostí roku 1968, též signatářem Charty 77. In: BĚHAL, Rostislav. *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Československého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. s. 151–152.

¹⁴⁸ VOLNÝ, Sláva ml. (ed.). „*J sme s vámi, buďte s námi!*“ Praha: Prostor, 2013. s. 89.

¹⁴⁹ Proti činnosti HSTD se již od roku 1962 výrazně stavěl Ústřední výbor Svazu československých spisovatelů. BAUER, Michal. Čtvrtý sjezd spisovatelů 1967. In: KOCIAN, Jiří (ed.). *Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989* [online]. 2019 [cit. 16. 1. 2022]. Dostupný z: http://www.usd.cas.cz/wp-content/uploads/CS_dejiny_web_komplet.pdf. s. 504.

¹⁵⁰ VOLNÝ, Sláva. *Kvadratura času aneb Jak jsem doklopýtal do srpna 1968*. Praha: Práh, 2008. s. 163.

¹⁵¹ Předchozí kontrolní instituce HSTD byla neveřejným úřadem, který existoval pouze na základě vládní vyhlášky a jehož práce byla tajná.

¹⁵² CYSAŘOVÁ, Jarmila. Cenzura, Ústřední publikační správa. In: *Totalita* [online]. [cit. 14. 3. 2022]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vysvetlivky/cenzura_02.php.

¹⁵³ KONČELÍK, Jakub. Přelomová témata českého tisku jara 1968. In: LONDÁKOVÁ, Elena (a kol.). *Rok 1968: novináři na Slovensku*. Bratislava: HÚ SAV, 2008. s. 109–130.

předsednictvo ÚV KSČ postavilo proti předběžné cenzuře a rozhodlo o jejím převedení do gesce ministerstva kultury. Tím zanikla ÚPS, která si nebyla během své existence schopna vydobýt silné postavení. Šéfredaktoři se často odmítali řídit jejími nároky, a i přes upozornění zveřejňovali zakázaný obsah.¹⁵⁴

Jírů o zrušení cenzury: „*Bylo to, tuším, 4. dubna, kdy četka, nyní už dosti pohotová, přinesla zprávu o zrušení předběžného tiskového dohledu. To byla příležitost, na niž jsem dlouho čekal. Dělal jsem opět Svět dnes večer a podělil se s posluchači o tuto radostnou událost. Řekl jsem doslova: „Dnes jste slyšeli první necenzurované rozhlasové zpravodajství.“*“¹⁵⁵

Již pouze formální existence cenzury byla zrušena dne 26. června 1968 zákonem č. 84/1968 Sb.¹⁵⁶ Symbolem nově nabyté svobody se stal Vaculíkův manifest *Dva tisíce slov*.¹⁵⁷

5.3 Československý rozhlas v 60. letech

Obecně vžitě označení „zlatá léta šedesátá“ platilo i pro popis vývoje rozhlasu. Milan Rykl období mezi lety 1959–1968 nazval „renesancí rozhlasu“.¹⁵⁸ „*Byla to doba začátku nového rozhlasu. Koncem padesátých let byl rozhlas strašně zkostrnatělý. Měl v sobě málo svěžesti, nápaditosti, originality. (...) Změny spočívaly zejména v tom, že redaktoři překračovali vymezený počet nebo výběr témat, které jim ÚV KSČ dával ke zpracování. (...) Tím se nastartoval proces, který pokračoval a stupňoval se celá šedesátá léta,*“¹⁵⁹ popsal tehdejší stav rozhlasu Jiří Hraše.¹⁶⁰

---

¹⁵⁴ KONČELÍK, Jakub. Cenzura. In: KOCIAN, Jiří (ed.). *Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989* [online]. 2019 [cit. 17. 1. 2022]. Dostupný z: http://www.usd.cas.cz/wp-content/uploads/CS_dejiny_web_komplet.pdf, s. 657.

¹⁵⁵ JÍRŮ, Jaroslav. *Zpověď dítěte svého věku*. Hradec Králové: Kruh, 1991. s. 98.

¹⁵⁶ „Zákon č. 81/1699 Sb., o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích se mění takto: Cenzura je nepřijatelná. Cenzurou se rozumějí jakékoli zásahy státních orgánů proti svobodě slova a obrazu a jejich šíření hromadnými informačními prostředky. Tím není dotčena pavomoc prokurátora a soudu.“ Zákon č. 84/1968 Sb. ze dne 26. června 1968, kterým se mění zákon č. 81/1699 Sb. o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1968, částka 26, s. 238. Dostupný z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=84&r=1968>.

¹⁵⁷ KONČELÍK, Jakub, VEČERA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. s. 187.

¹⁵⁸ RYKL, Milan. *Renesance rozhlasu 1959–1967*. In: JEŠUTOVÁ, Eva a kol. *Od mikrofonu k posluchačům. Z osmi desetiletí Českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. s. 289.

¹⁵⁹ VOLNÝ, Sláva ml. (ed.). „*J sme s vámi, buďte s námi!*“ Praha: Prostor, 2013. s. 73–74.

¹⁶⁰ Jiří Hraše (* 16. 7. 1930 – † 26. 1. 2012) – režisér. V letech 1960–1968 byl vedoucím režijního střediska publicistických pořadů Hlavní redakce politického vysílání. V letech 1968–1979 působil jako umělecký vedoucí hlasatelů. Režijně či autorsky se podílel na tzv. „problémových pořadech“ – *Lidé – život – doba* a

Po období plném personálních i organizačních změn, cenzurních zásahů, sovětské tematiky a nekonečných stranických projevů se rozhlas proměnil v médium, které se proti záměrům vedení KSČ postupně vymezovalo a stávalo se „aktivním spolutvůrcem a iniciátorem procesu demokratizačních změn“.¹⁶¹ Programová tvorba dosahovala vysoké úrovně, rozvoj zaznamenala především publicistika, které byl ve vysílání věnován značný prostor. Portfolio zdrojů informací se rozšířilo o zahraniční agentury a čím dál více pořadů bylo vysíláno živě. Přímými přenosy se zvýšila aktuálnost a také autenticita rozhlasu. Změny se rovněž týkaly projevu hlasatelů. Namísto nařízené oficiálnosti se upřednostňovala civilní, přirozenější mluva. Od druhé poloviny 60. let byl dle Milana Pokorného rozhlas ve „vrcholné formě“.¹⁶² Zdokonalil se i po technické stránce a disponoval Studijním oddělením – špičkovým pracovištěm v oblasti rozhlasové teorie. „Především odklon od strnulého modelu byl jednotlívým rysem šedesátých let,“¹⁶³ shrnula Jarmila Votavová.

5.3.1 Vysílání na krátkých vlnách a nové pořady

V roce 1959 došlo dle Běhala¹⁶⁴ k zásadní změně, již bylo obsazení postu geniálního ředitele Karlem Hoffmannem. Pod jeho vedením začala být uplatňována důsledná programová diferenciacie iniciovaná kokořínskou programovou konferencí,¹⁶⁵ jež „uvolnila cestu modernizačním, ale i demokratizačním trendům v koncepci vysílání“.¹⁶⁶ Dosavadní programové okruhy, tedy I. program (národní): „Praha a Bratislava“ a II. program (celostátní) „Československo I“ se od sebe nijak výrazněji neodlišovaly, jelikož všechny

---

Zemědělský magazín. In: BĚHAL, Rostislav. *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Československého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. s. 97.

¹⁶¹ JEŠUTOVÁ, Eva. Od masové a výchovné práce k službě společnosti. In: HRAŠE, Jiří. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlase)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999. s. 29.

¹⁶² POKORNÝ, Milan. *Karel Kyncl. Život jako román*. Praha: Radioservis, 2005. s. 141.

¹⁶³ VOTAVOVÁ, Jarmila. *Stručný nástin historie Českého rozhlasu. (Příspěvek k 70. výročí)*. Praha: Český rozhlas, 1993. s. 87.

¹⁶⁴ BĚHAL, Rostislav. Z šedesátých let v rozhlase. In: HRAŠE, Jiří. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlase)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999. s. 13.

¹⁶⁵ Výstupy kokořínské programové konference konané 27.–30. 11. 1961 se staly na dlouhou dobu závaznými směrnicemi pro veškerou programovou činnost Československého rozhlasu. Týkaly se zejména strukturálních úprav rozhlasového schématu, umístění jednotlivých pořadů a rozlišení vysílacích okruhů a jejich směřování k rozdílným posluchačským vrstvám. Viz blíže RYKL, Milan. *Renesance rozhlasu 1959–1967*. In: JEŠUTOVÁ, Eva a kol. *Od mikrofonu k posluchačům. Z osmi desetiletí Českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. s. 321.

¹⁶⁶ Tamtéž. s. 292.

podléhaly teorii „průměrného posluchače“. Ta však se vznikem samostatné redakce III. programu (celostátního) „Československo II“¹⁶⁷, dostupné pouze na velmi krátkých vlnách (VKV), v roce 1964 zanikla. Tato čerstvě vzniklá redakce byla po vzoru západoevropských rozhlasů koncipována pro náročného posluchače s různými zájmy.¹⁶⁸ Nový program se stal „*dostaveníčkem umělců, vědců i pořadů s otevřeně pokrokovými názory*“.¹⁶⁹ Pro svoji náročnější tematiku i nižší dostupnost vysílačů VKV v zemi navíc nepoutal (narozdíl od starších okruhů) takovou pozornost cenzorů. Stanice „Československo II“ funguje dodnes pod názvem Český rozhlas Vltava.

V průběhu 60. let se v rozhlase zformovala nová generace tvůrců, která vytvářela moderní a liberálnější formy i obsahy pořadů. Vzniklo mnoho nových typů relací, z nichž některé se díky velké oblibě posluchačů udržely ve vysílání i v následujících desetiletích. Z *Mikrofóra* (1965), jež vzniklo na základě pokynu stranických ideologů, ve snaze o odklon pozornosti mládeže od zahraničních hudebních stanic,¹⁷⁰ se stal nejpopulárnější pořad mladých, který byl vysílán až do 90. let.¹⁷¹ Úspěch u mladých lidí sklidily také pořady *Včera mi bylo patnáct* nebo *Mikrofon mladých*. Novinky ze světa vědy a techniky prezentuje od roku 1962 až dodnes pořad *Meteor*. Do současné doby se rovněž vysílá i pořad *Hajaja* (dříve nesl název *Dobrou noc děti*, 1961), v němž jako vypravěč pohádek proslul Vlastimil Brodský. Oblibě se těšil i zábavní pořad *Kolotoč* (1963) nebo hudební nealkoholická *Vinárna U Pavouka* (1965), kde tvůrci Jiří Šebánek a Zdeněk Svěrák poprvé představili dnes již ikonickou postavu Járy Cimrmana.¹⁷² Rozhlas kultivoval širokou veřejnost i co se týče populární hudby. Rozhlasová hitparáda *12 na houpačce* (posléze *13 na houpačce* a nakonec

---

¹⁶⁷ Blíže k charakteristice jednotlivých programů viz Tamtéž s. 322.

¹⁶⁸ PACOVSKÝ, Jaroslav. *Na vlnách rozhlasu: (1923–1993)*. Praha: Český rozhlas, 1993. s. 106.

¹⁶⁹ BĚHAL, Rostislav. Z šedesátých let v rozhlase. In: HRAŠE, Jiří. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlase)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999. s. 15.

¹⁷⁰ Mikrofórum. In: *Příběh rozhlasu, Český rozhlas* [online]. [cit. 3. 3. 2022]. Dostupné z http://www.pribehrozhlasu.cz/tenkrat-v-rozhlase/1965/1965_7.

¹⁷¹ Od roku 1966 se pořad vysílal živě. Během srpnového vysílání 1968 bylo *Mikrofórum* protiokupační tribunou. Poté byla relace zastavena a k jejímu obnovení došlo až na počátku roku 1969 (v té době však již měla jiný obsah). TUMLÍŘ, Pavel. Mikrofórum, vysílání pro mládež a s mládeží. In: HRAŠE, Jiří. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlase)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999. s. 51.

¹⁷² BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. s. 298.

14 na houpačce, 1964) seznamovala posluchače s domácí i zahraniční hudební scénou. Objevila například i nový československý talent – Karla Kryla.¹⁷³

Za mimořádně tvůrčí období byl Československý rozhlas odměněn řadou zahraničních ocenění, jednalo se např. o cenu Prix Italia 1965 nebo 1966.¹⁷⁴ Jednu novou soutěž dokonce sám založil – Concertino Praga.¹⁷⁵

5.3.2 Redakce mezinárodního života

Hlavní redakce politického vysílání se v červenci 1962 rozštěpila na dvě samostatné části: Hlavní redakci politického vysílání a Hlavní redakci zpravodajství, pod níž spadala i Redakce mezinárodního života (RMŽ).¹⁷⁶ Vedoucím RMŽ se stal Igor Kratochvíl.¹⁷⁷ „Pomalou se začínal rodit kolektiv (i když tam nebyli ještě všichni aktéři) budoucí slavné zahraniční redakce šedesátých let,“¹⁷⁸ napsala Šťovíčková-Heroldová.

Ačkoliv se na rubrice podíleli nadaní novináři, každý z nich fungoval sám za sebe, nebyli to týmoví hráči. To se však změnilo, když Kratochvíla ve funkci nahradil nový šéfredaktor – Milan Weiner. Šťovíčková-Heroldová v rozhovoru pro Český rozhlas popsala stav redakce před příchodem Weinerja. „Zhruba byla rozdělena teritoria, ale nějaký pocit sounáležitosti mezi námi nebyl. Až když přišel Milan Weiner – to byl šéf, který vstoupil do historie. Byl to muž, který (...) věděl, co chce pro rozhlas, pro budoucnost. A tomu se podařilo, já bych řekla, jakoby kouzelným proutkem ten kolektiv stmelit. Vytvořil partu, která byla všichni za jednoho.“¹⁷⁹

---

¹⁷³ HAZDROVÁ-KOPECKÁ, Eva. Trochu jiných „Třináct na houpačce“ – 1965. In: *Český rozhlas* [online]. 9. 11. 2013 [cit. 3. 3. 2022]. Dostupné z <https://temata.rozhlas.cz/trochu-jinych-trinact-na-houpacce-1965-8024010>.

¹⁷⁴ BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. s. 299.

¹⁷⁵ POKORNÝ, Milan. *Karel Kyncl. Život jako román*. Praha: radioservis, 2005. s. 141.

¹⁷⁶ Vnitřní reorganizace rozhlasu podle sovětského vzoru, jež proběhla v roce 1952, byla největší strukturální změnou v celé jeho historii. Redakce mezinárodního života (též Rubrika mezinárodního života) vznikla jako dílčí rubrika Hlavní redakce politického vysílání. Blíže viz RYKL, Milan. *Renesance rozhlasu 1959–1967*. In: JEŠUTOVÁ, Eva a kol. *Od mikrofonu k posluchačům. Z osmi desetiletí Českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. s. 245–246.

¹⁷⁷ Igor Kratochvíl (* 28. 7. 1924 – † 23. 8. 2007) – novinář a politik. V rozhlasu pracoval od roku 1960. Působil jako vedoucí Redakce mezinárodního života (1961–1962), později také jako náměstek ústředního ředitele pro oblast publicistiky a zpravodajství (1969–1970). Byl aktivní při demokratizačním procesu – účastník mimořádného sjezdu KSČ, přičemž zajišťoval jeho spojení s protiokupačním vysíláním rozhlasu. In: BĚHAL, Rostislav: *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Československého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. s. 138.

¹⁷⁸ ŠŤOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. *Po světě s mikrofonem*. Praha: Radioservis, 2009. s. 45.

¹⁷⁹ Věra Šťovíčková-Heroldová. In: *Český rozhlas* [online]. 6. 8. 2008 [cit. 20. 3. 2022]. Dostupné z <https://temata.rozhlas.cz/vera-stovicikova-heroldova-7965291>.

Ve vzpomínkové knize, kterou uspořádal Sláva Volný ml., Šťovičková-Heroldová doplňuje: „*Milan nás velmi respektoval, ale měl to s námi těžké. Když to jízlivě přezenu, každý z nás chtěl být slavný na vlastní pěst. Naprosto jsme nechápali, že kdybychom spolupracovali dohromady, dosáhli bychom daleko více. Soutěživost typu kdo napíše nedělní komentář – jestli to bude Dienstbier, nebo Weiner osobně, či snad Šťovičková? Tak tyhle tahanice pod jeho vedením přestaly. Postupně nás učil, že když potáhneme za jeden provaz, získáme i v individuální rovině daleko větší uznání. A tím vlastně šel vstříc době, která přicházela, vstříc pražskému jaru.*“¹⁸⁰

5.3.2.1 Vedoucí Redakce mezinárodního života

Weiner nastoupil do Československého rozhlasu dne 16. září 1963. V rámci probíhajícího reformního procesu je tento rok označován za klíčový.¹⁸¹ Socialistický systém již ztratil svou jednotu a politické ledy pomalu tály. To ovlivňovalo i činnost médií – posun byl dle Hlavatého¹⁸² vidět nejdříve v rozhlase a televizi. Během postupného uvolňování byl dle Šmídové Weiner vyzván, aby se ujal zahraniční redakce. „*Tam začala jeho pár let hvězdná kariéra,*“¹⁸³ uvedla. Eva Ješutová, bývalá vedoucí Archivních a programových fondů Českého rozhlasu, v souvislosti s Weinerovým nástupem upozornila ještě na jeden podstatný fakt: „*Po odhalení kultu osobnosti a následných rehabilitacích byli tito lidé rodnou stranou dosazováni do vysokých funkcí.*“¹⁸⁴

Weiner přijal pozici vedoucího RMŽ. Jeho nástupní mzda činila 2 507 Kčs. K základnímu platu mu byly přiznány i dva kvalifikační příplatky ve výši 7 % a 2 %. Byla zohledněna jeho novinářská praxe o délce 15 let a také znalost ruského jazyka.¹⁸⁵ Díky předchozí novinářské praxi, kdy ruštinu běžně používal, z ní nemusel skládat jazykovou zkoušku.

---

¹⁸⁰ VOLNÝ, Sláva ml. (ed.). „*J sme s vámi, buďte s námi!*“. Praha: Prostor, 2013. s. 62.

¹⁸¹ BARNOVSKÝ, Michal. Nástup a rozvoj reformního hnutí 1963–1967. In: KOCIAN, Jiří (ed.). *Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989* [online]. 2019 [cit. 20. 3. 2022]. Dostupný z: http://www.usd.cas.cz/wp-content/uploads/CS_dejiny_web_komplet.pdf. s. 48.

¹⁸² HLAVATÝ, Pavel. Milan Weiner – muž, který se poučil ze svého komunismu. In: *Český rozhlas Plus* [online]. 6. 3. 2014 [cit. 20. 3. 2022]. Dostupný z <https://plus.rozhlas.cz/milan-weiner-muz-ktery-se-poucil-ze-sveho-komunismu-6541788>.

¹⁸³ Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

¹⁸⁴ KOTALOVÁ, Zdenka. *Redakce mezinárodního života Československého rozhlasu v 60. letech*. Praha, 2012. 103 s. Rigorózní práce (PhDr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí rigorózní práce PhDr. Petr Bednařík, Ph.D. s. 38.

¹⁸⁵ Archiv Českého rozhlasu, osobní složka Milana Weinera.

O příchodu „bosse“, jak zněla Weinerova přezdívka, jeho kolegyně Šťovičková-Heroldová napsala: „Přišel do redakce jako nepopsaný list, neboť tehdejší šéfredaktor, Jirka Kmoč, který ho objevil a přijal, nás chvíli nechal, abychom sami poznali, co se v něm skrývá. Pouze řekl: ‚Nebojte se, vedu vám dobrého šéfa.‘ Nic víc nám o něm neprozradil.“¹⁸⁶ „Všichni jsme velice rychle pochopili, že je konec improvizace, dětinského soupeření, že pracovní kázeň bude dobrovolná a že se všechno podřizuje společnému cíli, čímž se rozuměla maximální informovanost veřejnosti.“¹⁸⁷

Karel Jezdinský,¹⁸⁸ další z blízkých spolupracovníků vzpomenu: „S příchodem Milana Weinerja do pražského rozhlasu do funkce šéfa rubriky mezinárodního života nastává v naší publicistice postupný sice, ale zásadní zlom, odvážný po stránce formální i obsahové, avšak odvážný už, či ještě v době, kdy odvaha byla rizikem. Nic na tom nemění, že mohl postihovat nejdříve jen jednu část publicistiky, onu zahraničně-politickou, neboť postupem času, jak se po lednu ukázalo zcela zřetelně – zasáhl a nakazil i odvětví další.“¹⁸⁹

David Hertl v rozhlasovém pořadu *Portréty*¹⁹⁰ konstatoval, že Weinerja provázela dobrá pověst týkající se jeho schopností a že jeho nástupem do čela RMŽ v rozhlase začala „ohromně rychlá jízda, během které předvádí vše, co dokáže.“¹⁹¹

5.3.2.2 Hvězdný tým

Votavová zhodnotila, že pod vedením Weinerja se RMŽ „stala nejvzdělanější, ale také nejodvážnější redakcí politického vysílání. Její redaktori se vymanili z mladistvého okouzlení komunistickými utopiemi, měli možnost poznat cizí země a mohli sledovat, co se děje za hranicemi.“¹⁹² Jak důležité bylo poznání poměrů v cizích zemích pro následný vývoj

---

¹⁸⁶ VOLNÝ, Sláva, ml. (ed.). *„Jsmě s vámi, buďte s námi!“*. Praha: Prostor, 2013. s. 61.

¹⁸⁷ ŠŤOVIČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Zahraniční redakce a její zpravodajové. In: HRAŠE, Jiří. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlase)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999. s. 39.

¹⁸⁸ Karel Jezdinský (* 7. 11. 1939 – † 2. 9. 1998) – novinář. Do rozhlasu nastoupil v roce 1963 jako člen zahraničního vysílání. V letech 1966–1969 působil jako redaktor a komentátor Redakce mezinárodního života, v letech 1968–1969 jako zahraniční korespondent v Bělehradu. Z Bělehradu se odmítl vrátit a stal se redaktorem Radia Svobodná Evropa. In: BĚHAL, Rostislav. *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Československého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. s. 111.

¹⁸⁹ JEZDINSKÝ, Karel. Připsáno Milanu Weinerovi. *Svět rozhlasu*, 2009, č. 21. s. 56–57.

¹⁹⁰ HLA VATÝ, Pavel. Milan Weiner – muž, který se poučil ze svého komunismu. In: *Český rozhlas Plus* [online]. 6. 3. 2014 [cit. 20. 3. 2022]. Dostupný z <https://plus.rozhlas.cz/milan-weiner-muz-ktery-se-poucil-ze-sveho-komunismu-6541788>.

¹⁹¹ Tamtéž.

¹⁹² VOTAVOVÁ, Jarmila. *Stručný nástin historie Českého rozhlasu. (Příspěvek k 70. výročí)*. Praha: Český rozhlas, 1993. s. 90.

redakce ilustruje vzpomínka Šťovičkové-Heroldové: „Chodila jsem po redakci (...) a moc jsem se ke svému pobytu v Polsku raději nevyjadřovala a politickým debatám jsem se spíše vyhýbala. Až přišel tehdy kolega, vzal mě stranou a říká: ‚Hele, my vidíme, jak s tím zápasíš. Tak aby ti bylo jasno, to, co ty víš z Polska, tak to my si už myslíme. Tak buď klidná, s námi můžeš mluvit normálně.‘ A tímto okamžikem se zrodila jiná zahraniční redakce.“¹⁹³

Jírů, který do RMŽ přišel až ve druhé polovině 60. let, napsal, že „zahraniční rubrika rozhlasu měla tu nejlepší pověst. Na všech tiskovkách byli její redaktoři uctivě zdraví, jména jako Weiner, Dienstbier a Šťovičková byla vyslovována s úctou. Zahraniční rozhlasové zpravodajství vynikalo rychlostí, zasvěceností a osobitostí, které stále ještě nebyly všude pravidlem.“¹⁹⁴ Tehdejší elév Ondřej Neff¹⁹⁵ uvedl, že to byla doba, kdy se otevíraly dveře do světa, a Weinerův tým označil za „mimořádně svobodomyšlný.“¹⁹⁶ Výjimečnost zahraniční redakce dokazuje i dokument „Zdůvodnění k platovému zařazení s. Milana Weinerja,“ v němž se píše, že RMŽ je rubrikou, která „reaguje na mezinárodní události jako první ze všech agitačních nástrojů.“¹⁹⁷

Dle Pokorného byli zahraničníci „elitním klubem nadaných a profesionálně zdatných redaktorů“,¹⁹⁸ do něhož patřili starší redaktoři s obrovskou rozhlasovou praxí – Jan Petránek a Věra Šťovičková-Heroldová. Dále Karel Jezdinský, Karel Kyncl,¹⁹⁹ Čestmír Suchý,²⁰⁰ Jiří

---

¹⁹³ VOLNÝ, Sláva, ml. (ed.). „Jsm s vámi, buďte s námi!“. Praha: Prostor, 2013. s. 61.

¹⁹⁴ JÍRŮ, Jaroslav. *Zpověď dítěte svého věku*. Hradec Králové: Kruh, 1991. s. 95–96.

¹⁹⁵ Ondřej Neff (* 26. 6. 1945) – novinář a spisovatel. Začínal jako elév v Redakci mezinárodního života. Účastník protiokupačního vysílání v srpnu roku 1968. V roce 1970 byl vyhozen z rozhlasu. Poté se živil jako fotograf, mj. pro nakladatelství Albatros, v Obchodním domě Kotva a Mladou frontu. Od roku 1987 působil jako redaktor časopisu *Kmen*. Patří k průkopníkům českého internetu, založil zpravodajský web Neviditelný pes. Též spisovatel sci-fi literatury. In: PhDr. Ondřej Neff. *Paměť národa* [online]. [cit. 14. 4. 2022]. Dostupné z <https://www.pametnaroda.cz/cs/neff-ondrej-1945>.

¹⁹⁶ SOUKUPOVÁ, Hana. Zažil jsem v rozhlase úžasnou dobu, kdy se otevíraly dveře do světa, vzpomíná Ondřej Neff. In: *Český rozhlas Vltava* [online]. 24. 4. 2020 [cit. 24. 3. 2022]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/zazil-jsem-v-rozhlase-uzasnou-dobu-kdy-se-oteviraly-dvere-do-sveta-vzpomina-8181216>.

¹⁹⁷ Archiv Českého rozhlasu, osobní složka Milana Weinerja.

¹⁹⁸ POKORNÝ, Milan. *Karel Kyncl. Život jako román*. Praha: Radioservis, 2005. s. 102.

¹⁹⁹ Karel Kyncl (* 6. 1. 1927 – † 1. 4. 1997) – novinář. V období mezi lety 1950 a 1960 působil jako redaktor Armádního vysílání, poté jako redaktor a komentátor Redakce mezinárodního života. V letech 1962–1965 pracoval jako zahraniční korespondent v New Yorku, později jako putující zpravodaj po jihovýchodní Asii. Od roku 1990 byl zahraničním dopisovatelem Českého rozhlasu ve Velké Británii. Byl rovněž signatářem Charty 77. In: BĚHAL, Rostislav: *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Československého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. s. 149.

²⁰⁰ Čestmír Suchý (* 11. 1. 1921 – † 2. 1. 2005) – novinář a pedagog. V letech 1965–1969 zahraniční politický redaktor a komentátor, od listopadu 1968 (po onemocnění Weinerja) do března 1970 vedoucí Rubriky mezinárodního života, poté redaktor politické směny. Přímý účastník protiokupačního vysílání, ve dvojici se Šťovičkovou-Heroldovou vysílal z kina Skaut. Signatář Charty 77. Od roku 1990 člen Rady Syndikátu novinářů České republiky, v témž roce se stal děkanem na nově vzniklé Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze, od 1991 jejím proděkanem. In: Tamtéž. s. 237.

Dienstbier,²⁰¹ Luboš Dobrovský,²⁰² Miloslav Panchártek²⁰³ (působil pod pseudonymem Miloslav/Míla Pátek), Ludvík Čermák,²⁰⁴ Květoslav Faix,²⁰⁵ aj. Ve druhé polovině 60. let se redakce rozšířila o mladé, začínající novináře. Podle Dienstbiera²⁰⁶ se Weiner u začátečníků neohlížel na věk, ani na délku praxe. Zajímala ho pouze pracovitost a tvořivé myšlení. „*Když Milan Weiner poznal, že na ‚to‘ člověk má a je ochoten se obětovat, pečoval o něj jako kvočna o kuřátko,*“²⁰⁷ napsal Jirů. Elévy byli například Táňa Hoffmanová-Štěpánková (později významná izraelská novinářka), Weinerova dcera Jana Šmídová nebo již zmíněný Neff. Ten své působení v RMŽ popsal následovně: „*V roce 1966 jsem, stále jako student, začal pracovat v zahraniční redakci, která se už tehdy stávala legendou. (...) Milan Weiner byl můj guru, nesmírně jsem si ho vážil. Já byl poctěn tím, že mě měl rád a že jsem mohl v jeho redakci absolvovat skutečnou novinářskou univerzitu. Kdyby nezemřel, těžko bych od něj odcházel.*“²⁰⁸

---

²⁰¹ Jiří Dienstbier (* 20. 4. 1937 – † 8. 1. 2011) – novinář, politik, diplomat. Od roku 1958 až do roku 1969 zastával pozici zahraničního politického redaktora a komentátora v rámci Rubriky mezinárodního života (z toho byl mezi lety 1964–1967 zahraničním korespondentem pro Dálný východ a v letech 1968–1969 zahraničním korespondentem v USA). V srpnu 1968 se významně podílel na protiokupačním vysílání. Byl také signatářem Charty 77 (v letech 1979 a 1985 její mluvčí). Od konce roku 1989 do června 1992 působil jako ministr zahraničních věcí a od dubna 1990 současně jako místopředseda vlády Československa. In: BĚHAL, Rostislav. *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Československého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. s. 58–59.

²⁰² Luboš Dobrovský (* 3. 2. 1932 – † 30. 1. 2020) – literární kritik, překladatel, novinář, politik. V letech 1959–1968 pracoval jako zahraniční politický redaktor Rubriky mezinárodního života, z toho mezi lety 1967 a 1968 jako zahraniční korespondent v Moskvě. Z rozhlasu byl propuštěn v roce 1970 pro odpor k sovětské okupaci. V letech 1987–1989 spolupracoval se samizdatovými *Lidovými novinami*. Po sametové revoluci byl mluvčím Občanského fóra, od ledna 1990 rovněž mluvčím ministra zahraničních věcí. Od října 1990 až do června 1992 působil jako ministr obrany Československa, poté jako vedoucí kanceláře prezidenta republiky. Byl též signatářem Charty 77. Tamtéž. s. 61.

²⁰³ Miloslav Panchártek (* 1921 – † 30. 3. 1992) – novinář a zahraničně-politický komentátor. Od roku 1954 navazuje na svou redaktorskou činnost, kterou byl nucen přerušit ze zdravotních důvodů. Byl redaktorem v Redakci mezinárodního života (1954–1958) a zahraničním korespondentem v Jugoslávii, na Středním východě, ve Velké Británii a v USA. Z rozhlasu propuštěn v roce 1970 pro svoji účast na demokratizačním procesu. In: Tamtéž. s. 189.

²⁰⁴ Ludvík Čermák (* 17. 8. 1918 – † 27. 4. 1979) – hudební publicista a zahraniční zpravodaj. V rozhlasu působil od roku 1946 až do své smrti. V Redakci mezinárodního života aktivní v období mezi lety 1956–1970, z toho 1957–1960 zpravodaj v New Yorku, 1965–1970 v Paříži. Vedle práce zahraničního zpravodaje využíval svůj pobyt v zahraničí k mapování tamní hudební scény. Hudebními příspěvky obohacoval hlavně vysílání pro děti a mládež a pořady *Mikrofóra*. Z politických důvodů roku 1971 z rozhlasu propuštěn. In: Tamtéž. s. 53–54.

²⁰⁵ Květoslav Faix (* 10. 5. 1924 – † 4. 2003) – zahraničně-politický novinář. V Redakci mezinárodního života působil mezi lety 1950–1954. Zahraniční zpravodaj v NDR (1955–1958), v roce 1959 se stal vedoucím RMŽ. Poté zahraniční zpravodaj v Bonnu (1960–1962) a hlavní redaktor v Zahraničním vysílání rozhlasu (1963–1968). Od prosince 1971 do 1977 ředitel ústřední redakce zpravodajství a publicistiky, následně od roku 1977 do roku 1988 náměstek ústředního ředitele rozhlasu pro Ústřední vysílání politických zpráv a publicistiky. Byl mezi prvními, kdo v roce 1968 podepsal pronormalizační výzvu *Slovo do vlastních řad*, jež odstartovala hromadné čistky mezi proreformními novináři. In: Tamtéž. s. 69.

²⁰⁶ DIENSTBIER, Jiří. In memoriam Milana Weinerja. *Lidové noviny*, 1989, roč. 2, č. 2. s. 5.

²⁰⁷ JÍRŮ, Jaroslav. Vzpomínky na Milana Weinerja. *Svět rozhlasu*, 2004, č. 11. s. 48.

²⁰⁸ POKORNÝ, Milan. Rádio je Chytré. *Týdeník rozhlas*, 2008, roč. 17, č. 41. s. 12–14.

Jedním z posledních, kdo přišel do redakce přelomovým rokem 1968, byl Jaroslav Jírů. Ve své knize *Zpověď dítěte svého věku*, která je věnována památce Weinerja,²⁰⁹ popsal, jak probíhal jeho přijímací pohovor. „Zavolal jsem Milanu Weinerovi a nabídl jsem své služby. Řekl mi doslova: ‚Víte, my sem hned každého nebereme! Ale přijďte a přineste nám ukázat, co jste napsal.‘“²¹⁰ (...) *Za týden mne znovu zavolali a Milan Weiner se mne zeptal, proč chci z Nové myslí odejít a co v rozhlase hledám. Řekl jsem mu podle pravdy: ‚Je mi 32 let, chci už konečně jednou v životě dělat opravdové noviny, rychlé, moderní, skutečně na úrovni. Občas poslouchám rozhlasové zpravodajství a zdá se mi, že se to tady právě takhle dělá.‘* ‚Myslím, že to s vámi zkusíme,‘ řekl nakonec Weiner.“²¹¹

Kromě rozhlasového působení se někteří členové redakce rovněž podíleli na tvorbě časopisu Svazu československých novinářů *Reportér*. Přispívali do něj např. Jezdinský, Šťovíčková-Heroldová, Petránek nebo Weiner, který psal zahraničně-politické komentáře.²¹²

5.3.2.3 Zbožňovaný šéf a nevyčerpatelná studnice nápadů

Weiner považoval práci v zahraniční redakci za „vznešenou službu“, které se člověk „musí poddat úplně celej.“²¹³ Na práci svých podřízených kladl vysoké nároky, zároveň byl svým zapálem pro věc příkladem pro ostatní. „Někdy se mi zdálo, že ho spaluje jakýsi vnitřní žár, ve vášni, s níž se každý den vrhal do práce, bylo přímo něco mystického. (...) Chtěl všechno stihnout, dohonit vše, co mu osud tak dlouho upíral,“²¹⁴ napsal Jírů. Absolutní oddanost, kterou měl Weiner k rozhlasové práci, potvrdila i Šmídová. „Z té redakce udělal něco jedinečného, on tím absolutně žil. Ani na koníčky na těch pár let, které mu byly dopřány, ani na ně neměl žádný čas.“²¹⁵

Jírů ve vzpomínkovém textu popsal, že Weiner měl vlastní teorii laťky. „Visí nad námi, říkal, jako ta, kterou přeskakuje skokan-atlet. My ji musíme zesponu neustále

---

²⁰⁹ Dedikace zní: „Tuto knihu věnuji památce Milana Weinerja. Because he gave me my chance.“ In: JÍRŮ, Jaroslav. *Zpověď dítěte svého věku*. Hradec Králové: Kruh, 1991.

²¹⁰ JÍRŮ, Jaroslav. Vzpomínky na Milana Weinerja. *Svět rozhlasu*, 2004, č. 11. s. 48.

²¹¹ JÍRŮ, Jaroslav. *Zpověď dítěte svého věku*. Hradec Králové: Kruh, 1991. s. 96.

²¹² WEINEROVÁ, Věra. *Život a novinářská práce Milana Weinerja*. Praha, 2009. 65 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Jana Amose Komenského Praha. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Anna Huliciusová. s. 45.

²¹³ ŠŤOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Zahraniční redakce a její zpravodajové. In: HRAŠE, Jirí. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlase)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999. s. 40.

²¹⁴ JÍRŮ, Jaroslav. *Zpověď dítěte svého věku*. Hradec Králové: Kruh, 1991. s. 105–106.

²¹⁵ Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

*postrkovat vzhůru, otevírat pro sebe nové možnosti a prostory pro svobodu vyjadřování. Občas nás klepnou přes prsty, vykládal, na chvílku povolíme, ale nesmíme to nikdy vzdát.*²¹⁶

V případě, že redaktorova práce nespĺňovala náročné požadavky, se s dotyčným Weiner rychle rozloučil. Zároveň mu však pomocí svých přátel v ostatních médiích pomáhal najít nové pracovní místo.²¹⁷

Šťovíčková-Heroldová označila Weinerja jako talent na řízení redakce.²¹⁸ Podle jejího vyprávění si každého člena redakce nejprve pečlivě prostudoval, a poté k němu na základě jeho individuality přistupoval. „*Jenomže to by nesvedl nikdo jiný, na vedoucího člověk musí mít talent, jemu to trvalo krátce, ale zato mu všichni věřili a všichni byli pro. (...) Pochopili jsme, že lepšího šéfa, než je Milan Weiner, jsme neměli a už nikdy mít nebudeme a během let se stal přímo zbožňovaným šéfem.*“²¹⁹ V redakci vytvořil neformální atmosféru, Petránek dokonce uvedl, že se na společných poradách pravidelně hádali. „*Kdo neznal ty poměry v rubrice Milana Weinerja, tak si mohl myslet, že jsme jeden druhému přímo vlkem, ale my jsme se hádali nad názorem, nad věcí, nikdy to nebylo osobní, ale nikdy nás to nerozkmotřilo.*“²²⁰

Weiner stále přicházel s ideami, jak vysílání obohatit a zlepšit, byl „*nevyčerpatelnou studnicí nápadů.*“²²¹ Díky jeho iniciativě se zkvalitnila a rozšířila síť zahraničních zpravodajů. V roce 1966 vypracoval plán jejich výměny a zásady postupu střídání. Chtěl dosáhnout toho, aby každý redaktor RMŽ působil jako zahraniční korespondent.²²² Rovněž zařídil přísun většího počtu novin a časopisů z ciziny.²²³ Prosadil hodinové diskusní pořady na VKV, v nichž se komentovaly světové události. Dienstbier napsal: „*Protože jsme nemohli*

---

²¹⁶ JÍRŮ, Jaroslav. JÍRŮ, Jaroslav. Vzpomínky na Milana Weinerja. *Svět rozhlasu*, 2004, č. 11. s. 48.

²¹⁷ ŠŤOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Milan Weiner. *Svět rozhlasu*, 2003, č. 10, s. 33.

²¹⁸ Srov. Jezdinský píše, že Weiner byl jako šéf špatný organizátor. In: JEZDINSKÝ, Karel: *Připsáno Milanu Weinerovi*. *Svět rozhlasu*, 2009, č. 21, s. 56.

²¹⁹ Věra Šťovíčková-Heroldová. *Paměť národa* [online]. 8. 1. 2015 [cit. 25. 3. 2022]. Dostupné z <https://www.pametnaroda.cz/cs/heroldova-stovickova-vera-1930>.

²²⁰ LUKESŠ, Filip. Zemřel novinář Jan Petránek. V srpnu 1968 byl jedním z těch, kdo vysílali z ostřelovaného rozhlasu. In: *Český rozhlas Dvojka* [online]. 11. 11. 2018 [cit. 25. 3. 2022]. Dostupné z <https://dvojka.rozhlas.cz/zemrel-novinar-jan-petranek-v-srpnu-1968-byl-jednim-z-tech-kdo-vysilali-z-7676322>.

²²¹ VOLNÝ, Sláva, ml. (ed.). „*Jsm s vámi, buďte s námi!*“. Praha: Prostor, 2013. s. 62.

²²² Blíže viz KOTALOVÁ, Zdenka. *Redakce mezinárodního života Československého rozhlasu v 60. letech*. Praha, 2012. 103 s. Rigorózní práce (PhDr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí rigorózní práce PhDr. Petr Bednařík, Ph.D. s. 44–48.

²²³ ŠŤOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Zahraniční redakce a její zpravodajové. In: HRAŠE, Jiří. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlase)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999. s. 37.

kritizovat Sovětský svaz a politbyro, věnovali jsme se čínské a albánské vnitřní a zahraniční politice jako kdysi Karel Havlíček Borovský Irsku. Občané nám rozuměli.“²²⁴ Podobně se vyjádřil také Neff na svém blogu: „Do filipik proti čínské totalitě bylo zamotáno i mnoho útoků proti Novotného režimu.“²²⁵

Dále Weiner pořádal živé besedy a organizoval relace, na jejichž vzniku se podílely různé odborné redakce, nejčastěji domácí, kulturní nebo sportovní.²²⁶ Stál u zrodu úspěšných pořadů s velkým posluchačským a politickým ohlasem – *Svět dnes večer* a *Písničky s telefonem* (blíže viz kap. 5. 3. 2. 3. 1 a 5. 3. 2. 3. 2), na dalších se tvůrčím způsobem podílel – mezi ně patří např. *Živá slova* nebo *Nedělní poznámka* (blíže viz kap. 5. 3. 2. 3. 3).²²⁷

Do vysílání chtěl prosadit i příspěvky (případně i celé pořady) o životě v různých zemích, zejména v socialistických. Relace by posluchače seznamovaly s jednotlivými státy komplexně a více do hloubky, zároveň by jejich zkušenosti mohly být pro ČSSR inspirací v řešení tehdejších problémů. Realizace tohoto vysílání však byla podmíněna úpravou dosavadního vysílacího schématu.²²⁸

5.3.2.3.1 Svět dnes večer

Hlavní zpravodajskou relací byly v 19. hodin vysílané *Rozhlasové noviny*. Obsahově byly totožné s ČTK a TASS,²²⁹ který byl v té době jediným oficiálním informačním zdrojem. Ve 22.00 hodin se následně vysílala jejich zkrácená verze, kterou od roku 1963 převzala do své gesce RMŽ. „Weiner přišel s nápadem: ‚Nabídněme, že převezmeme dvaadvacítka a vysíláme tam komentované zpravodajství,‘“²³⁰ objasnila okolnosti vzniku relace

²²⁴ DIENSTBIER, Jiří. Záludnosti sporu o totalitu. *Aktuálně* [online]. 14. 1. 2008 [cit. 22. 4. 2022]. Dostupné z <https://blog.aktualne.cz/blogy/jiri-dienstbier.php?itemid=2426>.

²²⁵ NEFF, Ondřej. Divná okupace. 24. 8. 1968. In: *Hyena* [online]. [cit. 22. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hyena.cz/dokumenty/okupace/okupace4.html>.

²²⁶ ŠTOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Milan Weiner. *Svět rozhlasu*, 2003, č. 10. s. 33.

²²⁷ Nedělní poznámka ke světovým událostem vznikla již v 50. letech. Několik let ji tvořil Karel Šubrt (vedoucí Redakce mezinárodního života v letech 1952–1958). Štovíčková-Heroldová napsala: „Šubrt v rámci tehdy ještě velice omezené svobody slova mluvil o tom, co se ve světě toho týdne skutečně událo, o čemž se lidé v domácích médiích zpravidla nedoslechli ani nedočtli. Tak se zrodil pojem šubrtka.“ In: ŠTOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Karel Šubrt a „šubrtka“. *Svět rozhlasu*, 2006, č. 15. s. 42–43.

²²⁸ KOTALOVÁ, Zdenka. *Redakce mezinárodního života Československého rozhlasu v 60. letech*. Praha, 2012. 103 s. Rigorózní práce (PhDr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí rigorózní práce PhDr. Petr Bednařík, Ph.D. s. 64.

²²⁹ TASS = Telegrafnoje agenstvo Sovětskovo Sojuza, sovětská tisková agentura. Fungovala pod tímto názvem od roku 1925, předtím ROSTA. ŠTOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Z pořadů a redakcí šedesátých let. In: HRAŠE, Jiří. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlase)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999. s. 40.

²³⁰ ŠTOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Milan Weiner. *Svět rozhlasu*, 2003, č. 10. s. 33.

Šťovíčková-Heroldová. Vzhledem k nízké poslechovosti pořadu vedení rozhlasu bez problému souhlasilo. Tzv. dvaadvacítka, pojmenovaná podle vysílacího času, změnila svůj název na *Svět dnes večer*.²³¹

Šťovíčková-Heroldová uvedla, jaká byla její první reakce, když se dozvěděla o novém pořadu: „*Mě to vážně dopálilo, pravila jsem na poradě jízlivě, že když Milan potká na chodbě zatoulané psisko nebo nepotřebnou relaci, tak ji hned jménem nás všech adoptuje – jako bychom v rádiu už tak nebyli od rána do večera. Ačkoliv mě Milan mohl seřvat a redakci tak názorově rozdělit, raději investoval čas, trpělivě a laskavě mě pacifikoval, dokonce mě vyprovodil²³² kus cesty domů, aby bylo na přesvědčení dost času. A druhý den jsme rozepsali pořadí služeb.*“²³³

Koncepce pořadu byla jednoduchá: do deseti minut (později se stopáž zdvojnásobila) shrnout nejdůležitější události dne, a to z domácího i zahraničního dění a také ze sportu.²³⁴ K zaběhnutému formátu však redaktoři RMŽ přidali jeden podstatný prvek navíc – vlastní komentář. Posluchač tak sice slyšel tematicky stejné zprávy jako v 19.00 hodin, tentokrát mu však byly vysvětleny z jiného úhlu pohledu a zasazeny do vzájemných souvislostí. „*Vysílal se obraz dne, tak, jak ho viděl autor té relace,*“²³⁵ popsala přidanou hodnotu pořadu Šťovíčková-Heroldová. Redaktor, který ten den vysílal, přicházel do rozhlasu s velkým předstihem, již v 16.00 hodin, aby měl dostatek času na to se se všemi proběhlými událostmi podrobně seznámit a zformovat své názory.²³⁶

Jako zdroj informací zahraniční nepoužívali ČTK, nýbrž západní agentury Agence France-Presse (AFP) a Reuters. Zpravodajství se tak výrazným způsobem zobjektivizovalo a informační monopol ČTK byl značně oslaben. Původcem této přelomové změny byl Weiner. Šťovíčková-Heroldová tyto události přibližuje: „*Dokázal (pozn. Weiner) něco nemožného: jakési polooficiální zavedení paralelní četkařské dálnopisné linky agentury Reuters a AFP do rozhlasu. A nádvkem vyžebbral v technice bednu, která se snad jmenovala ‚lambda‘ a na které se dal chytat celý svět. Karel Jezdinský u ní vysedával hodiny.*“²³⁷

²³¹ V archivu Českého rozhlasu je dochováno několik záznamů tohoto pořadu, avšak pouze z let 1968 a 1969.

²³² Celá historka viz Věra Šťovíčková-Heroldová. *Paměť národa* [online]. 8. 1. 2015 [cit. 25. 3. 2022]. Dostupné z <https://www.pametnaroda.cz/cs/heroldova-stovicikova-vera-1930>.

²³³ ŠŤOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. *Po světě s mikrofonem*. Praha: Radioservis, 2009. s. 48.

²³⁴ KOTALOVÁ, Zdenka. *Redakce mezinárodního života Československého rozhlasu v 60. letech*. Praha, 2012. 103 s. Rigorózní práce (PhDr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí rigorózní práce PhDr. Petr Bednařík, Ph.D. s. 69.

²³⁵ VOLNÝ, Sláva, ml. (ed.). „*Jsmě s vámi, buďte s námi!*“. Praha: Prostor, 2013. s. 62–63.

²³⁶ Tamtéž.

²³⁷ ŠŤOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Milan Weiner. *Svět rozhlasu*, 2003, č. 10. s. 33.

Šmídová²³⁸ zdůraznila, že se jednalo o skutečně přelomovou věc, protože do té doby měli dálkové vstupy k dispozici jen na ÚV KSČ, nyní je využívali i ti nejmladší elévové. Weiner na práci svých podřízených dohlížel i během své nepřítomnosti v redakci. Podle Jirů Weiner seděl doma a měl puštěné čtyři rozhlasové přijímače. „*Na jednom měl, co jsme říkali my, na dalších poslouchal BBC, Deutschlandfunk apod. a poslouchal, co tam máme my a co tam mají oni. Běda, jestli jsme tam neměli všechno. A museli jsme to taky mít líp než oni. Kouzlo jeho osobnosti bylo také v naprostém perfekcionismu. Já jsem nepoznal jiného šéfa, který šel takhle do všech detailů.*“²³⁹

Z okrajové zpravodajské relace se stal „*rozhlasový klenot*“²⁴⁰ s velkou posluchačskou základnou. „*Od lidí jsme dostávali spousty dopisů. (...) Jeden posluchač dokonce napsal: ‚Odešli jsme s manželkou před koncem z kina, abychom nepropásli zprávy,‘*“²⁴¹ uvedla Šťovíčková-Heroldová.

Neff, který se na tvorbě pořadu rovněž podílel, popsal, v čem spočívala jeho práce. „*Mým prvním úkolem bylo sledovat agenturní zpravodajství, především francouzské a anglické, které si Weiner vymohl – četkou jsme víceméně pohrdali. Psal jsem návrhy textů pro redaktory, kteří šli na mikrofon do pořadu Svět dnes večer. To, co je bavilo, si okomentovali sami, a to ostatní přečetli z mých podkladů. Byly to mé první komentáře, které se dostaly k veřejnosti.*“²⁴²

5.3.2.3.2 *Písničky s telefonem*

Koncem roku 1967, kdy v RMŽ panovala „*už naprosto bezcenzurní atmosféra*“²⁴³ se realizoval další z Weinerových nápadů – pořad *Písničky s telefonem*. Rozhlas se měl skrze tuto relaci přiblížit běžnému posluchači.²⁴⁴ Vždy v úterý a čtvrtek od 20.00 do 21.30 hodin se živě vysílaly telefonické rozhovory převážně s politickými činiteli, jimž se pokládaly razantní otázky na tělo.²⁴⁵ Pauzy mezi jednotlivými diskusemi byly vyplněny populárními

²³⁸ Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

²³⁹ ŠŤOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Zahraniční redakce a její zpravodajové. In: HRAŠE, Jirí. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlase)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999. s. 40.

²⁴⁰ ŠŤOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. *Po světě s mikrofonem*. Praha: Radioservis, 2009. s. 49.

²⁴¹ VOLNÝ, Sláva, ml. (ed.). „*Jsm s vámi, buďte s námi!*“. Praha: Prostor, 2013. s. 62–63.

²⁴² POKORNÝ, Milan. Rádio je Chytré. *Týdeník rozhlas*, 2008, roč. 17, č. 41, s. 12–14.

²⁴³ PETRÁNEK, Jan. *Na co jsem si ještě vzpomněl: privátní encefalogram našeho tak málo lidského XX. století*. Praha: Radioservis, 2014. s. 224.

²⁴⁴ JÍRŮ, Jaroslav. Vzpomínky na Milana Weinerja. *Svět rozhlasu*, 2004, č. 11. s. 48.

²⁴⁵ VOLNÝ, Sláva, ml. (ed.). „*Jsm s vámi, buďte s námi!*“. Praha: Prostor, 2013. s. 138.

písněmi. Podle Volného měla relace „*neopakovatelnou atmosféru, danou především tím, že žádné téma nebylo tabu*“.²⁴⁶

Jindra Sobišková-Klímová,²⁴⁷ moderátorka jediných dochovaných *Písniček s telefonem*²⁴⁸ ze dne 9. dubna 1968, přiblížila, za jakých okolností pořad vznikl. Mluvila o teorii skulin: „*To bylo vymyšlení, jak prorazit s nějakým pořadem, aniž by to pobuřovalo naše nadřízené a nebo hlavně stranické orgány. Dát tomu takovou formu, abychom se do té skuliny, do toho, co chceme říct, dostali. (...) Takhle nějak vznikl ten název Písničky s telefonem, protože to je vlastně úplně nevinná věc, nakonec to vypadá, jakože budeme hrát na přání.*“²⁴⁹

Podobně jako *Svět dnes večer* i *Písničky s telefonem* byly, ač z jiných důvodů, přelomovými. V první řadě se jednalo o živé vysílání (v menší míře se využilo předtočeného záznamu), které bylo technicky velmi náročné a vyžadovalo dohled režiséra²⁵⁰. Po úvodní znělce se dva redaktori telefonicky spojili s nejrůznějšími osobnostmi – ministry, členy strany, poslanci, spisovateli, umělci nebo sportovci – a konfrontovali je s palčivými záležitostmi doby. „*Lovili jsme politická témata na přání, taková, která lidi zajímala.*“²⁵¹ V každém vysílání zaznělo cca patnáct telefonátů. Respondenti byli předem vytipováni a rámcově obeznámeni s tématem, přesné dotazy ale v předstihu nedostali. Dle Petránka²⁵² nesl každý svoji kůži na trh. Sobišková-Klímová²⁵³ naznačila, že se debatovalo např. o tom, zda má ČSSR nárok na vlastní zahraniční politiku, o cenzuře nebo jestli dát prostor k vyjádření politickým vězňům.

---

²⁴⁶ VOLNÝ, Sláva. *Kvadratura času aneb Jak jsem doklopýtal do srpna 1968*. Praha: Práh, 2008. s. 214.

²⁴⁷ Jindřiška Sobišková-Klímová (*15. 7. 1933 – † 5. 4. 2020) – novinářka. Mezi lety 1963 a 1970 pracovala jako redaktorka politického vysílání a redaktorka vnitropolitické rubriky. Organizovala pravidelné přímé přenosy *Návštěva na Nové radnici* a podílela se na pořadech *Lidé – život – doba* a *Písničky s telefonem*. Pro podporu demokratizačního procesu byla v roce 1970 z rozhlasu propuštěna. V roce 1990 byla rehabilitována a od března do října 1990 působila jako zástupkyně šéfredaktora Hlavní redakce vzdělávání. In: BĚHAL, Rostislav: *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Československého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. s. 124–125.

²⁴⁸ Po normalizačních čistkách se zachránila jediná nahrávka tohoto pořadu, je uložena v archivu Českého rozhlasu.

²⁴⁹ JANEČKOVÁ, Bronislava. *Písničky s telefonem – 1968*. In: *Český rozhlas* [online]. 6. 4. 2013 [cit. 26. 3. 2022]. Dostupné z: <https://temata.rozhlas.cz/pisnicky-s-telefonem-1968-7984728>.

²⁵⁰ Pořad *Písničky s telefonem* vznikl pod režijním dohledem Jana Fuchse. In: POKORNÝ, Milan. *Karel Kyncl. Život jako román*. Praha: Radioservis, 2005. s. 142.

²⁵¹ JANEČKOVÁ, Bronislava. *Písničky s telefonem – 1968*. In: *Český rozhlas* [online]. 6. 4. 2013 [cit. 26. 3. 2022]. Dostupné z: <https://temata.rozhlas.cz/pisnicky-s-telefonem-1968-7984728>.

²⁵² POKORNÝ, Milan. *Týdeník rozhlas* [online]. [cit. 26. 3. 2022]. Dostupné z: http://www.radioservis-as.cz/archiv13/29_13/29_titul.htm.

²⁵³ JANEČKOVÁ, Bronislava. *Písničky s telefonem – 1968*. In: *Český rozhlas* [online]. 6. 4. 2013 [cit. 26. 3. 2022]. Dostupné z: <https://temata.rozhlas.cz/pisnicky-s-telefonem-1968-7984728>.

Jádro pořadu tvořil Weiner se svým zahraničním týmem. Při probíhajících politických změnách bylo však nutné referovat hlavně o vnitropolitické situaci, proto s RMŽ začali spolupracovat kolegové z jiných rubrik. „Poprvé začala blízká spolupráce zahraničních zpravodajů a vnitropolitických zpravodajů.²⁵⁴ Ke společnému přenosu (...) se dvojice z tohoto kolektivu sestavovaly různě, podle potřeby,²⁵⁵ popsala obsazení jednotlivých dílů relace Sobišková-Klímová.

Votavová²⁵⁶ považuje *Písničky s telefonem* za průkopnické v moderním stylu rozhlasové žurnalistiky. Do vysílání totiž vnesly nezávislost a kritický postoj k politické situaci. Kromě toho se pořad taktéž těšil velké posluchačské oblibě, jak dokazují vzpomínky redaktorů, kteří se na jeho vzniku podíleli. Jíru: „Redaktoři volali politikům, konzervativním i progresivním a zpovídali je. Dnes je to úplně běžné, ale tehdy to byla hotová revoluce. Zažil jsem něco, co už určitě neuvidím: nastoupil jsem druhý den do tramvaje a celý vagon si o tom vyprávěl. A Milan byl šťastný přímo nevýslovně. Jako by na tu dobu čekal celý život.“²⁵⁷ Petránek: „S nadšením jsme se na tom pořadu střídali. (...) Telefonní rozhovory byly jak s domácími, tak se zahraničními osobnostmi. Samozřejmě že do debaty se s náramnou chutí zapojovali běžní posluchači. A padaly názory, nad nimiž se tajil dech. Dnes to je běžné v rádiu i v televizi. Tehdy to byly orgie mediální revoluce.“²⁵⁸

V drtivé většině případů jsou vzpomínky tehdejších aktérů jasně pozitivní, podle Lánského však *Písničky s telefonem* „občas hodně přestřelily. Stalo se, že se autoři ve svatém zápalu co nejvíce sdělit a vyhovět posluchačům dovolali občas lidem v nevhodnou dobu a zcela nepřípravené je nutili, aby se teď hned v živém vysílání vyjádřili k nějakému právě aktuálnímu či závažnému problému. To jsem nepovažoval za správné. Volaný se třeba ohradil, že momentálně nemá čas a že dotýčný redaktor měl zavolat předem a dohodnout si telefonát. Moderující redaktor místo toho, aby to uznal, ho spíše zesměšňoval a v

---

²⁵⁴ Z Hlavní redakce politického vysílání se na *Písničkách s telefonem* podíleli: Sláva Volný, Jindra Sobišková-Klímová, Rudolf Zeman, Čeněk Pražák, Jeroným Janíček, Jiřina Hrábková-Rumlová, Otta Bednářová. In: POKORNÝ, Milan. *Karel Kyncl. Život jako román*. Praha: Radioservis, 2005. s. 142.

²⁵⁵ SOBIŠKOVÁ-KLÍMOVÁ, Jindra. Smysl a podoba pořadu *Písničky s telefonem*. In: HRAŠE, Jiří. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlase)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999. s. 59.

²⁵⁶ VOTAVOVÁ, Jarmila. *Stručný nástin historie Českého rozhlasu. (Příspěvek k 70. výročí)*. Praha: Český rozhlas, 1993. s. 91.

²⁵⁷ JÍRŮ, Jaroslav. Vzpomínky na Milana Weinerja. *Svět rozhlasu*, 2004, č. 11. s. 48.

²⁵⁸ PETRÁNEK, Jan. *Na co jsem si ještě vzpomněl: privátní encefalogram našeho tak málo lidského XX. století*. Praha: Radioservis, 2014. s. 242–243.

*posluchačích se snažil vzbudit dojem, že dotyčnému ministrovi, vládnímu úředníkovi či starostovi nezáleží na mínění veřejnosti“.*²⁵⁹

5.3.2.3.3 Vnitropolitické komentáře

V prvních dnech roku 1968 Weiner namluvil v rámci *Nedělní poznámky*²⁶⁰ komentář, v němž si jako první novinář dovolil veřejně kritizovat prezidenta Novotného. Uvědomoval si totiž, že přichází zlomová doba.²⁶¹ „*Klidným, rozvážným tónem a velmi solidní argumentací hodnotil do té doby veřejně nedotknutelného prezidenta a nejprvnějšího komunistu u nás.*“²⁶² Šťovíčková-Heroldová ocenila, že i přes vyhocenou situaci byly Weinerovy komentáře vždy rozvážné a opíraly se o podložená fakta. „*Nevrhal se do boje hlava nehlava, dbal na to, aby protivník měl kam ustoupit, nedemonstroval a nikdy hystericky neprovokoval, čemuž se ve vypětí osmašedesátého roku rozhlasoví autoři občas neubránili. On udolával věcnými argumenty.*“²⁶³ Dle Jezdinského²⁶⁴ měl Weiner schopnost své myšlenky vyjadřovat neobyčejně přesně. V nahrávce s názvem „*K úmrtí zahraničního redaktora Milana Weinerja*“ Šťovíčková-Heroldová řekla, že ačkoliv se Weiner přel, nikdy to nebylo proto, že by ho konflikt těšil. Bojoval za vítězství věci, pro kterou žil do posledního dechu. „*Dokonce i ti odpůrci, které znám, si ho vážili, čestného odpůrce si člověk může jenom vážít,*“²⁶⁵ zní v příspěvku.

Při čtení komentářů byl Weiner pokaždé velmi nervózní. Petránek popsal, že jakmile se před ním objevil mikrofon, ovládla ho tréma. „*Vždycky mi řekl: ‚Prosím tě, natáhni ruku.‘ Při živém vysílání mě musel držet za ruku. Byl z toho celý nešťastný. Potřeboval mít na druhé straně stolu lidské oči, o které se mohl opřít.*“²⁶⁶

Petránek s Dobrovským se shodli, že Weinerův lednový komentář odstartoval pražské jaro. „*Weinerův komentář byl mnohem víc než jen kritika státníka. Byl to nejjasnější*

---

²⁵⁹ VOLNÝ, Sláva, ml. (ed.). „*Jsmě s vámi, buďte s námi!*“. Praha: Prostor, 2013. s. 90–91.

²⁶⁰ Na tvorbě *Nedělní poznámky* se Weiner podílel i dříve, tehdy se však výstupy týkaly zahraniční, nikoliv vnitropolitické situace. V archivu Českého rozhlasu je např. dochována *Nedělní poznámka* ze dne 13. 11. 1966, v níž Weiner jako bývalý zahraniční korespondent v Číně pro *Rudé právo* a *ČTK* komentuje současnou situaci v Čínské lidové republice s ohledem na odstartovanou kulturní revoluci a naznačuje její další předpokládaný vývoj.

²⁶¹ PETRÁNEK, Jan. *Na co jsem si ještě vzpomněl: privátní encefalogram našeho tak málo lidského XX. století*. Praha: Radioservis, 2014. s. 224.

²⁶² Tamtéž, s. 205.

²⁶³ ŠŤOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Milan Weiner. *Svět rozhlasu*, 2003, č. 10. s. 32.

²⁶⁴ JEZDINSKÝ, Karel. Připsáno Milanu Weinerovi. *Svět rozhlasu*, 2009, č. 21, s. 56.

²⁶⁵ Archivní a programové fondy Českého rozhlasu, AF06809/1, Šťovíčková-Heroldová, Věra: K úmrtí zahraničního redaktora Milana Weinerja, stopáž 4:18 min.

²⁶⁶ VOLNÝ, Sláva, ml. (ed.). „*Jsmě s vámi, buďte s námi!*“. Praha: Prostor, 2013. s. 138.

důkaz, že doba chce právo na kritiku samotných principů režimu! (...) De facto tento komentář zahájil hlavní etapu pražského jara.²⁶⁷ „V každém případě to byl nepochybně Weiner a další, (...) kdo nese pozitivní odpovědnost za to, že ten vnitřní komunistický puč, kdy je Novotný nahrazován Dubčekem a vzniká iluze o možném přetvoření komunismu v něco přijatelnějšího, tak že to všechno dostalo výraznější dynamiku, to především, ale do jisté míry i daleko mohutnější rozměr přesahující původní představu reformních komunistů.“²⁶⁸

Jirů popsal, co se v RMŽ odehrálo 5. ledna 1968, kdy Novotného ve funkci prvního tajemníka vystřídal Dubček: „Weiner nás zavolal do své bosárny a řekl nám: ‚Není to kosmetická změna, ale začátek vývoje k lepšímu... Někomu v Čechách bude vadit, že je Slovák. Jezděte na besedy a všude vykládejte, že to není to podstatné. Máme velikou možnost změnit poměry v téhle zemi k lepšímu.‘“²⁶⁹

V březnu 1968 byl už obrodný proces v plném proudu a od mikrofonu se posluchačům opět přihlásil Weiner. Dle vyjádření Hlavatého²⁷⁰ byl jeho komentář z 8. března 1968 nejen velmi odvážný, ale i mentálně předbíhající dobu. Situace ohledně odvolání Novotného z prezidentského postu nebyla na počátku března zdaleka tak vyostřená a svobodná média se v této době teprve začínala názorově formovat. V tomto ohledu byl Weiner skutečně velkým vizionářem. V komentáři Weiner vyzval občany země, aby se před nadcházejícími volbami aktivně angažovali, jak stanovuje Ústava. „Jakými cestami se bude naše země ubírat, nemám rád fráze, ale musím odpovědět tolika opakovanou a zneužívanou větou: ‚To záleží jen na tobě, občane této země, taky na tobě, doposud opatrný český člověče z ulice. (...) Tak bychom ani dnes totiž nenaplnili činem onu větu, která je v čele naší Ústavy a o kterou jde nyní tak, jako nikdy dříve, onu zapomínanou větu, která praví: ‚Lid je jediným zdrojem moci.‘“²⁷¹

---

²⁶⁷ PETRÁNEK, Jan. *Na co jsem si ještě vzpomněl: privátní encefalogram našeho tak málo lidského XX. století*. Praha: Radioservis, 2014. s. 205.

²⁶⁸ HLA VATÝ, Pavel. Milan Weiner – muž, který se poučil ze svého komunismu. In: *Český rozhlas Plus* [online]. 6. 3. 2014 [cit. 25. 3. 2022]. Dostupný z <https://plus.rozhlas.cz/milan-weiner-muz-ktery-se-poucil-ze-sveho-komunismu-6541788>.

²⁶⁹ JÍRŮ, Jaroslav. Vzpomínky na Milana Weinera. *Svět rozhlasu*, 2004, č. 11. s. 48.

²⁷⁰ HLA VATÝ, Pavel. Milan Weiner – muž, který se poučil ze svého komunismu. In: *Český rozhlas Plus* [online]. 6. 3. 2014 [cit. 25. 3. 2022]. Dostupný z <https://plus.rozhlas.cz/milan-weiner-muz-ktery-se-poucil-ze-sveho-komunismu-6541788>.

²⁷¹ Archivní a programové fondy Českého rozhlasu DF07169/1, Vnitropolitický komentář M. Weinera 8. 3. 1968.

Komentář vzbudil mimořádný ohlas v pozitivním i negativním slova smyslu. Pobouřených dle Volného sice nebylo mnoho, „zato si nevybírali právě slova“.²⁷² Touto poznámkou narážel na Josefa Zárubu, který do redakce zavolal zanedlouho po odvysílání komentáře a nazval Weinerja „agentem imperialismu“. Ten ho naoplátku vyzval k veřejné názorové konfrontaci. „*Tak přijďte k nám do rozhlasu a řekněte svůj názor.*“²⁷³ Záruba o den později skutečně do rozhlasu přišel. Diskuse se však nevysílala živě, jak bylo původně zamýšleno, ale v sestříhané verzi. Přítomni byli kromě dvou hlavních aktérů také Volný, Kyncl a Dienstbier. Volný: „*Jsem přesvědčen, že všem těm nesmyslům, které povídal do mikrofonu, sám hluboce věřil.*“^{274,275} Jirů napsal, že po debatě se Zárubou „*poštáci nosili pytle dopisů a členové rubriky se střídali ve zvláštních službách u telefonu, který drnčel od rána do noci.*“²⁷⁶ Podle Štovičkové-Heroldové byly Weinerovo živé debaty s komunistickými konzervativci tak nevídané, „*až naskakovala husí kůže.*“²⁷⁷

Dne 10. března 1968 vyšel v *Rudém právu* článek „*Beseda v karlínské tesle. O tom, co vítáme – a co nás zneklidňuje*“,²⁷⁸ v němž čtyři dělníci z jmenované instituce vyjádřili obavy ohledně tehdejšího politického směřování. O pár hodin později vystoupil Weiner s ostře polemickým příspěvkem. Argumentací založenou na proběhlých událostech (zmnínil např. kauzu generála Šejny, který jako přítel dělníků uprchl s ukradeným autem na Západ, či vyloučení spisovatelů vystupujících na IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů v roce 1967 ze strany) se snažil dokázat, že směr, jímž se vláda ubírá, je pro obyvatelstvo žádoucí. „*Prosím vás, soudruzi z Tesly, soudruzi z Rudého práva (...) můžete jmenovat jediný okamžik v životě našeho národa, v životě celé naší země, kdy jsme se museli stydět za to, že by u nás bylo příliš mnoho svobody, mnoho kritiky a otevřené výměny názorů?*“²⁷⁹ řekl v komentáři.

---

²⁷² VOLNÝ, Sláva. *Kvadratura času aneb Jak jsem doklopýtal do srpna 1968*. Praha: Práh, 2008. s. 219.

²⁷³ Archivní a programové fondy Českého rozhlasu DF07169/2, Vnitropolitický komentář M. Weinerja 10. 3. 1968.

²⁷⁴ VOLNÝ, Sláva. *Kvadratura času aneb Jak jsem doklopýtal do srpna 1968*. Praha: Práh, 2008. s. 221.

²⁷⁵ Podrobně k Zárubově návštěvě v rozhlasu viz Tamtéž. s. 220–221.

²⁷⁶ JÍRŮ, Jaroslav. *Zpověď dítěte svého věku*. Hradec králové: Kruh, 1991. s. 107.

²⁷⁷ ŠTOVIČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Zahraniční redakce a její zpravodajové. In: HRAŠE, Jiří. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlasu)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999. s. 39–40.

²⁷⁸ OBORSKÝ, Stanislav. *Beseda v karlínské tesle. O tom, co vítáme – a co nás zneklidňuje*. *Rudé právo*, 1968, roč. 48, č. 69. s. 1–2.

²⁷⁹ Archivní a programové fondy Českého rozhlasu DF07169/2, Vnitropolitický komentář M. Weinerja 10. 3. 1968.

V komentáři odvysílaném v rámci *Rozhlasových novin* ze dne 26. března 1968²⁸⁰ Weiner nejprve zpovídá ministra zahraničního obchodu Františka Hamouze ohledně ekonomických vztahů se Sovětským svazem, následně se zamýšlí nad tím, kdo by měl být novým prezidentem. Důležité státní funkce podle něj nemají být odměnou za sebevětší zásluhy z minulosti a musí být vykonávány v zájmu celé naší společnosti. Zároveň by nová hlava státu měla být příznivá v aktivním obratu.

Štovičková-Heroldová uvedla, že z krotkých „šubrtek“, jak se dříve slangově označovaly nedělní komentáře, se stala stanoviska k základním otázkám národní existence. „*Redakce jimi bezděčně suplovala někdy mdlá a nejistá stanoviska politiků.*“²⁸¹ Komentáře podobně jako výše popsané pořady u veřejnosti vyvolaly obrovský ohlas, dle Votavové²⁸² k Weinerovo březnovým vnitropolitickým komentářům došlo do redakce 1800 dopisů.

Pro Petránka bylo období od ledna do srpna 1968 nezapomenutelné, jelikož se každý den odvysílalo několik příspěvků či pořadů, které „*ukazovaly, jak věci skutečně u nás vypadají.*“²⁸³ V tomto ohledu byl Československý rozhlas v čele s Weinerem skutečně jedinečný a směřoval posluchače k demokratickému smýšlení.

V květnu 1968 byl Weinerovi diagnostikován nádor na mozku. „*Ze začátku to vypadalo, že je to nějaký syndrom vyčerpání. (...) Doktorů se potom shodli, že to byl následek koncentráku,*“²⁸⁴ uvedla Šmídová. Jirů napsal: „*Tolik se mi chtělo věřit, že to bylo jen z přepracování! Vrátil se ještě na pár týdnů, ale to už nebyl on, připomínal automobil s polovičním výkonem.*“²⁸⁵ Podle Dienstbiera jeho úmrtí ve věku 45 let „*jako by předznamenávalo dobití pražského jara.*“²⁸⁶

---

²⁸⁰ Archivní a programové fondy Českého rozhlasu AF08585/8, Vnitropolitický komentář M. Weinerja 26. 3. 1968 – příspěvek RN.

²⁸¹ ŠTOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Zahraniční redakce a její zpravodajové. In: HRAŠE, Jiří. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlase)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999. s. 40.

²⁸² VOTAVOVÁ, Jarmila. Vztah rozhlasu 60. let k posluchačům. In: HRAŠE, Jiří. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlase)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999. s. 20.

²⁸³ VOLNÝ, Sláva, ml. (ed.). „*Jsm s vámi, buďte s námi!*“. Praha: Prostor, 2013. s. 139.

²⁸⁴ Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

²⁸⁵ JÍRŮ, Jaroslav. *Zpověď dítěte svého věku*. Hradec Králové: Kruh, 1991. s. 107.

²⁸⁶ DIENSTBIER, Jiří. In memoriam Milana Weinerja. *Lidové noviny*, 1989, roč. 2, č. 2. s. 5.

6 PRAŽSKÉ JARO

6.1 Politická a společenská situace v roce 1968

Československé emancipační snahy, zvláště v počátečních měsících roku 1968, dramaticky zintenzivněly – cenzura fakticky neexistovala, do veřejné debaty se dostávala dosud tabuizovaná témata a KSČ ztrácela kontrolu nad politickou situací. Poměry v ČSSR vzbuzovaly u spojenců sovětského bloku²⁸⁷ velké obavy, a ti tak opakovaně vyzývali československé komunisty k potlačení obrodného procesu. Po přijetí novely tiskového zákona, která legalizovala cenzuru, a následně Vaculíkově výzvě dosáhla nervozita Varšavského paktu svého vrcholu.

Před možností vojenské intervence varovaly četné hlasy ze sousedních zemí, avšak reformátoři si tuto skutečnost nepřipouštěli.²⁸⁸ „Dostával jsem občas i velice varovné, těžko ověřitelné informace, které se týkaly dlouhodobě probíhajícího velkého vojenského cvičení vojsk Varšavské smlouvy. Cvičení se neustále protahovalo, až se zdálo, že snad nikdy neskončí,“²⁸⁹ popsal tehdejší situaci Dobrovský. Dále doplňuje, že před možným nebezpečím varoval i kolegy z rozhlasu, ti jeho hrozby ale nebrali vážně. „Byl jsem odmítnut se slovy, že zbytečně straším a že bych neměl být tak radikální v posuzování událostí. (...) Však ani já jsem si vlastně nepřál, aby to, co říkám, byla pravda.“²⁹⁰

Vojenská intervence pěti států Varšavské smlouvy s cílem „zastavit reformní proces a instalovat v ČSSR konzervativně laděnou vládu protireformních sil“²⁹¹ byla zahájena v noci z 20. na 21. srpna 1968. Vůči okupačním vojskům nebyl dle očekávání vyvíjen žádný protiútok, čelila však odporu médií, která odmítla zveřejnit zvací prohlášení, v němž se útok sovětské armády obhajoval. Vojska sice obsadila budovy médií, jejich produkci ale nezastavila. Československá televize vysílala z improvizovaných studií a vycházela i pravidelná vydání většiny deníků a časopisů. V uplynulých měsících, a zvláště v prvních

---

²⁸⁷ Tzv. „pětku“ tvořili představitelé Sovětského svazu, Německé demokratické republiky, Maďarska, Polska a Bulharska. In: KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. s. 188.

²⁸⁸ FELCMAN, Ondřej. Československá reforma 1968–1969. In: KOCIAN, Jiří (ed.). *Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989*. [online]. 2019 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupný z: http://www.usd.cas.cz/wp-content/uploads/CS_dejiny_web_komplet.pdf. s. 60.

²⁸⁹ VOLNÝ, Sláva, ml. (ed.). „*Jste s vámi, buďte s námi!*“. Praha: Prostor, 2013. s. 38–39.

²⁹⁰ Tamtéž. s. 40.

²⁹¹ BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. s. 287.

dnech okupace, byl ale nejdůležitějším sdělovacím prostředkem Československý rozhlas, a to hlavně díky své dostupnosti a pohotovosti.²⁹²

6.2 Vysílání Československého rozhlasu

Bouček s Hubičkou²⁹³ považují vysílání rozhlasu během sedmi srpnových dnů (21.–27. srpna 1968) za jeden z vrcholných okamžiků historie rozhlasu vůbec. Redaktoři se tehdy ujali veřejnost nejen informovat, ale také ji v nenásilném odporu organizovat a zejména pak sjednocovat. „*Společnost se o rozhlas opírala jako o nervovou soustavu, koordinující signály a spoje všech orgánů a údů společenského těla. Přitom tato komunikace probíhala zcela veřejně,*“²⁹⁴ napsali Dienstbier s Lánským v úvodní poznámce knihy *Rozhlas proti tankům*. Pacovský rozhlasu přidělil ještě jednu funkci, a sice, že po odvezení státníků do Moskvy fungoval jako vůdčí autorita v zemi. Význam rozhlasu byl v těchto dnech tak zcela výjimečný.²⁹⁵

Šťovíčková-Heroldová popsala, jak se rozhlas o okupaci dozvěděl: „*Večer zazvonil telefon. Volal mi plukovník Šeda, který byl v té době šéfem armádního rozhlasu. (...) Dozvěděl se zprávu, ze které byl na mrtvici, a potřeboval se o ni s někým podělit. ‚Věro, právě jsem dostal telefonickou zprávu, že hranice překročily tanky spřátelených mocností.‘ Je podivné, že nikdy nikdo neřekl, že to byl právě plukovník Šeda, který to první oznámil rozhlasu. Já mu poděkovala, otočila se na podpatku a jela zpátky do rozhlasu.*“²⁹⁶

Dne 21. srpna 1968, asi v 1:55 hodin ráno, vyzval hlasatel Vladimír Fišer posluchače, aby zůstali u svých přijímačů, protože rozhlas bude vysílat mimořádně důležitou zprávu. Po pár minutách se však rozhlas odmlčel – jeho ředitel Hoffman nařídil vypnout vysílače. „*Hoffman sice nechal vypnout vysílače, ale jaksi zapomněl na rozhlas po drátě,*“²⁹⁷ přiblížila

---

²⁹² HOPPE, Jiří, KONČELÍK, Jakub. ... a šest pět tisíce tanků. Intervence a média. In: BERÁNEK, Jindřich, CYSAROVÁ, Jarmila, SÍGL, Miroslav. *Souboj slova a obrazu s mocnými. Novináři a média v Pražském jaru '68. Kolektivní monografie o novinách, rozhlasu a televizi, ale především o těch, kdo je vytvářeli v předjaří a jaru 1968, kdy jsme se mohli stejně jako lidé kolem nás opět nadechnout, a kdo zůstali ideálům té doby věrni nejen v srpnu, ale také po srpnu*. Praha: Klub novinářů Pražského jara 1968, 2013. s. 106.

²⁹³ BOUČEK, Zdeněk, HUBIČKA, Jiří. Období normalizace 1968–1989. In: JEŠUTOVÁ, Eva a kol. *Od mikrofonu k posluchačům. Z osmi desetiletí Českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. s. 338.

²⁹⁴ DIENSTBIER, Jiří, LÁNSKÝ. *Rozhlas proti tankům. Koláž událostí, vzpomínek a záznamů z vysílání Československého rozhlasu v srpnu 1968*. Praha: Práce, 1990. s. 19.

²⁹⁵ PACOVSKÝ, Jaroslav. *Na vlnách rozhlasu: (1923–1993)*. Praha: Český rozhlas, 1993. s. 124.

²⁹⁶ VOLNÝ, Sláva, ml. (ed.). „*Jsm s vámi, buďte s námi!*“. Praha: Prostor, 2013. s. 70–71.

²⁹⁷ Tamtéž. s. 70.

okolnosti vysílání Šťovíčková-Heroldová. Dále uvádí, že se v redakci sešlo přibližně osm redaktorů.²⁹⁸

Volný, jeden z účastníků vysílání, popsal historický okamžik takto: „*Všichni jsme chápali, že došlo ke katastrofě, která se nedá napravit, a všechny nás spojovala jakási vágní, imaginární naděje, že se snad za chvíli probudíme ze zlého snu. Hukot tanků se blížil k budově rozhlasu. Nikdo, vůbec nikdo nepomýšlel na to, že by snad mohl rozhlasové studio opustit. Naše místa byla u mikrofonů. (...) Režisér pravil, že Rusové již obsadili přízemí a každým okamžikem budou u nás. Pustil připravenou hymnu. (...) A pak se stalo to, co jsme všichni napjatě očekávali. Dveře se prudce otevřely, v nich stáli dva sovětsí důstojníci s napřaženou pistolí. Pohyb ruky byl jednoznačný. Ven ze studia.*“²⁹⁹

Sídlo rozhlasu na Vinohradské třídě bylo obsazeno ozbrojenými Sověty, nicméně jedno zapadlé studio ve třetím patře zůstalo neobjevené. Neff, tehdy nejmladší redaktor, který se na vysílání podílel, vysvětlil, že budova rozhlasu byla tehdy velmi rozsáhlá a tvořily ji tři vzájemně propojené domy. „*Nevyznali se zde ani letití zaměstnanci, natož, aby nějakí vyjevení vojáci byli schopni prolézt celý ten labyrint,*“³⁰⁰ řekl. Volný³⁰¹ uvedl, že do skrytého studia 7 se chodilo přes garáže s heslem „*Jdu pro chleba pro Stromovku.*“

Jedním z aktérů protiokupačního vysílání byl i Petránek: „*Toho dne jsem poprvé pronesl do vysílání sprosté slovo, když jsem líčil posluchačům svou cestu do rozhlasu přes celý náš sever*“³⁰² a přitom citoval nápis, který byl napsaný bílým vápnem na silnici k Trutnovu: „*Rusové my jdeme k demokratickému socialismu, vy jděte do prdele.*“³⁰³

Především zásluhou odvážných a vynalézavých techniků, kteří dokázali zajistit zázemí pro přenos, vydrželi redaktoři vysílat až do podvečera 27. srpna 1968. Jejich důležitost vyzdvihl Neff: „*Bez nich by to vůbec nebylo možné. Taky riskovali, v té době jsme*

---

²⁹⁸ Do 8:00 hodin vysílal rozhlas improvizovaně, nejprve z vysílacího pracoviště, později z operativního pracoviště R 4. Na vysílání se podíleli Jeroným Janiček, Věra Šťovíčková-Heroldová, Karel Jezdinský, Jirí Dienstbier, Jirí Ruml, Sláva Volný, Jirí Kmoč, Vladimír Fišer, Jiřina Krupičková a slovenský hlasatel Ján Midziak. V odpoledních hodinách se pak přidali Jan Petránek, Ondřej Neff a Eva Kopecká. JEŠUTOVÁ, Eva. Československý rozhlas a srpen 1968. In: BERÁNEK, Jindřich, CYSAROVÁ, Jarmila, SÍGL, Miroslav. *Souboj slova a obrazu s mocnými. Novinári a média v Pražském jaru '68. Kolektivní monografie o novinách, rozhlasu a televizi, ale především o těch, kdo je vytvářeli v předjaří a jaru 1968, kdy jsme se mohli stejně jako lidé kolem nás opět nadechnout, a kdo zůstali ideálům té doby věrni nejen v srpnu, ale také po srpnu.* Praha: Klub novinářů Pražského jara 1968, 2013. s. 109–110.

²⁹⁹ VOLNÝ, Sláva. *Kvadratura času aneb Jak jsem doklopýtal do srpna 1968.* Praha: Práh, 2008. s. 251–253.

³⁰⁰ Ondřej Neff v Interview Plus. In: *Youtube* [online]. 21. 8. 2017 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=dKjsVmAiPRw>.

³⁰¹ VOLNÝ, Sláva. *Kvadratura času aneb Jak jsem doklopýtal do srpna 1968.* Praha: Práh, 2008. s. 255.

³⁰² Petránek pobýval v době vstupu varšavských vojsk na území Československa na chalupě v Jizerských horách.

³⁰³ VOLNÝ, Sláva, ml. (ed.). „*Jsmo s vámi, buďte s námi!*“. Praha: Prostor, 2013. s. 145.

*nevěděli, jak to dopadne. Lidé, kteří tehdy byli v cizině, mi později říkali, že rozhlas byl tehdy slyšet daleko lépe než za běžných okolností.*³⁰⁴

Během druhého dne okupace byla definitivně dobytá hlavní budova rozhlasu, vysílání ale neskončilo. Za mikrofon usedli redaktori v improvizovaných studiích po celé republice, celkem jich bylo asi šedesát. V Praze vznikla rozhlasová stanoviště ve Skautu u Karlova náměstí, v Nuslích, v tzv. Italské vile a v budově Armádního rozhlasu v Hviezdoslavově ulici (dnes ulice Dykova). Jednotlivá studia se střídala v pravidelných přibližně patnáctiminutových intervalech, čímž vznikla tzv. štafeta.³⁰⁵ O své vzpomínky se podělil i tehdejší člen armádní redakce Zdeněk Svěrák. Velkou výhodou podle něj bylo, že se málo vědělo, že budova v Hviezdoslavově ulici patří právě rozhlasu. Když se stala vysílacím studiem, pro jistotu ceduli s jejím názvem odstranili.³⁰⁶ Šťovíčková-Heroldová uvedla, že týdenní srpnové vysílání byl zážitek, na který nikdy nezapomene. *„Lidé se rozprskli na jednotlivá vysílací pracoviště. (...) Nikdo o nás nevěděl, nikdo nevěděl, kde jsme. Jenom se občas ozvalo zaklepání a někdo nám tam přinesl čokoládový dort nebo chlebičky.*³⁰⁷

XIV. mimořádný, tzv. Vysočanský sjezd KSČ konaný 22. srpna 1968 odsoudil vstup vojsk varšavské smlouvy na půdu ČSSR, posléze byl v souladu se stanoviskem Sovětů označen za nelegální. Jeho neplatnost stvrdily moskevské protokoly, které byly po násilném odvezení do Moskvy signovány nejvyššími československými státními představiteli (mimo Františka Kriegela), čímž byla oprávněnost intervence oficiálně uznána.³⁰⁸ Krátce po návratu do Prahy zatelefonoval do rozhlasu jeden ze členů delegace, předseda vlády Oldřich Černík. Telefon zvedl Petránek: *„Opakoval jsem nahlas, co vzkazoval: ‚Děkuji za všechny,*

---

³⁰⁴ Bulhaři v růžových baretech nás pobavili. Pak ale přijely tanky, vzpomíná Ondřej Neff. In: *Český rozhlas Plus* [online]. 22. 8. 2017 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/bulhari-v-ruzovych-baretech-nas-pobavili-pak-ale-prijely-tanky-vzpomina-ondrej-6513213>.

³⁰⁵ JEŠUTOVÁ, Eva. Československý rozhlas a srpen 1968. In: BERÁNEK, Jindřich, CYSAŘOVÁ, Jarmila, SÍGL, Miroslav. *Souboj slova a obrazu s mocnými. Novinári a média v Pražském jaru '68. Kolektivní monografie o novinách, rozhlasu a televizi, ale především o těch, kdo je vytvářeli v předjaří a jaru 1968, kdy jsme se mohli stejně jako lidé kolem nás opět nadechnout, a kdo zůstali ideálům té doby věrni nejen v srpnu, ale také po srpnu.* Praha: Klub novinářů Pražského jara 1968, 2013. s. 110.

³⁰⁶ STUDIO '68: V roce 2018 připravili Martin Veselovský a Jan Pokorný rekonstrukci srpnových událostí. In: *Youtube* [online]. 25. 8. 2018 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=p89-DDbrLNc&t=344s>. Kanál Český rozhlas Radiožurnál.

³⁰⁷ Věra Šťovíčková-Heroldová. *Paměť národa* [online]. 8. 1. 2015 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z <https://www.pametnaroda.cz/cs/heroldova-stovicikova-vera-1930>.

³⁰⁸ VONDROVÁ, Jitka. Mimořádný XIV. sjezd KSČ. In: KOCIAN, Jiří (ed.). *Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989* [online]. 2019 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupný z: http://www.usd.cas.cz/wp-content/uploads/CS_dejiny_web_komplet.pdf. s. 993.

zachránili jste nám život.“³⁰⁹ Nebýt rozhlasu, byl by osud unesených politiků a celé republiky mnohem drastičtější.³¹⁰

Improvizované rozhlasové vysílání bylo ukončeno 27. srpna projevem Dubčeka. Neff na svém blogu napsal: „*V životě jsem neslyšel depresivnější řeč, než byl Dubčekův projev. Hovořil optimisticky, podobně jako Svoboda, o prostoru pro polednovou politiku, ale bylo patrné, že pláče a několikrát se odmlčel na minutu, na dvě. Ty přestávky v jeho projevu rvaly lidem srdce z těla. Nemluvil k nim státník, ale člověk, kterého drtí odpovědnost a který je zoufalý, že prohrál.*“³¹¹

Při příležitosti 50. výročí sovětské okupace připravil Český rozhlas „STUDIO '68“³¹² – rekonstrukci srpnových událostí. V třináctihodinovém přímém přenosu jsou události přenášeny minutu po minutě, zároveň jsou doplněny o komentář historiků a vzpomínky pamětníků. Český rozhlas rovněž zpřístupnil dochované nahrávky z celého dne 21. srpna 1968 (viz poznámku pod čarou).³¹³ Svěrák ve zmíněném pořadu řekl, že rozhlas byl stmelovadlem celého národa. „*Kdyby se odmlčel, tak by byla společnost bezradná. Bez něj by to nešlo. My jsme viděli, že jsme v tuhle chvíli dost důležití, tak jsme byli i hrdí,*“³¹⁴ uzavřel.

6.3 Bezprostřední následky pražského jara

Začátek normalizace se nejčastěji datuje od dubna 1969, kdy Gustáv Husák nahradil ve funkci prvního tajemníka Dubčeka. V rozhlasu však byly projevy tohoto procesu patrné mnohem dříve, již od září 1968. Návrat ČSSR k totalitní nadvládě dle přijatých moskevských protokolů zasáhl všechny složky společnosti, včetně médií. Dne 28. srpna 1968 přijalo předsednictvo ÚV KSČ plán opatření, jenž významně proměnil dosavadní fungování

---

³⁰⁹ PETRÁNEK, Jan. *Na co jsem si ještě vzpomněl: privátní encefalogram našeho tak málo lidského XX. století*. Praha: Radioservis, 2014. s. 240.

³¹⁰ Tamtéž. s. 240–241.

³¹¹ NEFF, Ondřej. *Divná okupace*. 27. 8. 1968. In: *Hyena* [online]. [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hyena.cz/dokumenty/okupace/okupace7.html>.

³¹² Dostupné zde: <https://www.youtube.com/watch?v=p89-DDbrLNc&t=344s>.

³¹³ Viz ROŽÁNEK, Filip. *Vysílání rozhlasu 21. srpna 1968 – noc a ráno*. In: *Český rozhlas* [online]. 18. 8. 2018 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z <https://temata.rozhlas.cz/vysilani-rozhlasu-21-srpna-1968-noc-a-rano-7965295> a ROŽÁNEK, Filip. *Poslechněte si: Vysílání Československého rozhlasu 21. srpna 1968 – odpoledne a večer*. In: *Český rozhlas* [online]. 20. 8. 2008 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z <https://temata.rozhlas.cz/poslechnete-si-vysilani-ceskoslovenskeho-rozhlasu-21-srpna-1968-odpoledne-a-7965297>.

³¹⁴ STUDIO '68: V roce 2018 připravili Martin Veselovský a Jan Pokorný rekonstrukci srpnových událostí. In: *Youtube* [online]. 25. 8. 2018 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=p89-DDbrLNc&t=344s>. Kanál Český rozhlas Radiožurnál. čas 10:56:54.

sdělovacích prostředků. O dva dny později vznikla přijetím usnesení č. 292 o mimořádných opatřeních ke kontrole prostředků hromadných informací cenzurní instituce s názvem Úřad pro tisk a informace a vláda jmenovala své zmocněnce pro rozhlas a televizi, čímž byly mediální demokratické snahy budované v průběhu 60. let definitivně ukončeny.³¹⁵

Nejvyšší prioritou vlády byl z pohledu převzetí kontroly rozhlas jakožto nejvlivnější médium okupace. Nový ředitel, vládní zmocněnec Odon Závodský, měl zajistit opětovný vliv vládnoucí strany na jeho řízení. Prostředkem stranické propagandy pak rozhlas zůstal až do závěru roku 1989.

6.3.1 Redakce mezinárodního života

Provoz v budově rozhlasu na Vinohradské třídě byl obnoven 9. září 1968. Šťovíčková-Heroldová o návratu řekla: „*Bylo to prazvláštní, nebylo to přátelské ovzduší. (...) Potkala jsem na chodbě kolegyňi, před pražským jarem moji přítelkyni, a ta mi říká: ‚No to sis zavařila, to si nemusela. Z toho budeš mít velkou polízanici.‘ To byly první stopy, že nám to neprojde.*“³¹⁶

„*V pátek 6. září jsem se dostal poprvé do budovy na Vinohradské. Smrdělo to tu karbolem, protože všechny místnosti dezinfikovali.*“³¹⁷ „*Zdánlivě se nic nedělo. Ale normalizace začala už v září a nejznámější novináři a hlavně komentátoři byli odstaveni od hlavních relací. Ale pořád ještě nebyly represivní kroky,*“³¹⁸ popsal tehdejší situaci v rozhlasu Neff.

V prvním období po srpnu 1968 se do ciziny přesunula řada rozhlasových pracovníků, celkem 86. Z Weinerovy redakce odjeli do zahraničí jako korespondenti dva členové, konkrétně Dientsbier (do Washingtonu) a Jezdinský (do Bělehradu), ostatní zůstali v Praze.³¹⁹ Šťovíčková-Heroldová byla nově pověřena řízením sítě zahraničních

---

³¹⁵ BOUČEK, Zdeněk, HUBIČKA, Jiří. Období normalizace 1968–1989. In: JEŠUTOVÁ, Eva a kol. *Od mikrofonu k posluchačům. Z osmi desetiletí Českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. s. 345.

³¹⁶ Věra Šťovíčková-Heroldová. In: *Paměť národa* [online]. 8. 1. 2015 [cit. 2. 4. 2022]. Dostupné z <https://www.pametnaroda.cz/cs/heroldova-stovickova-vera-1930>.

³¹⁷ NEFF, Ondřej. Divná okupace. 28. 8. 1968. In: *Hyena* [online]. [cit. 2. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hyena.cz/dokumenty/okupace/okupace8.html>.

³¹⁸ Ondřej Neff. Vzpomínky na okupaci '68. In: *Youtube* [online]. 17. 8. 2018 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=4KeTlnDCcGw&t=981s>. Kanál Český rozhlas.

³¹⁹ Dne 4. listopadu 1968 obdrželi v srpnu angažovaní pracovníci rozhlasu od Mezinárodního svazu novinářů Cenu míru, pár týdnů nato jim však bylo ocenění odebráno.

korespondentů a k mikrofonu se dostávala jen zřídka. Dobrovský a Kyncl se rozhodli z rozhlasu odejít.³²⁰

Na podzim 1968 se s podporou Milouše Jakeše ustanovil akční výbor tvořený Svatoplukem Dolejším, Pavlem Nyklosem a Josefem Skálou. Šťovíčková-Heroldová o výboru: „*Chystal se trestat provinilce (rozumějme mstít se těm, které po léta nenáviděl a jimž po léta záviděl). (...) Byli zaslepeni mylnou představou o své důležitosti, ušlo jim, že jsou nastrčenými figurkami, šelmami povzbuzovanými k řevu, aby nám nahnali strach. Soudruh Jakeš (...) osobně trval na tom, že nejdříve ze všech musí z rozhlasu odejít zahraniční redakce jako jeden muž – plus ta jedna žena.*“³²¹

Silnější vlna personálních opatření přišla v květnu roku 1969. Petránkovi byla nařízena intenzivní příprava na budoucí pozici stálého zpravodaje v Londýně, podobně se pak měla připravovat Šťovíčková-Heroldová na cestu do Vietnamu. Další z bývalých členů RMŽ Faix si podpisem dokumentu *Slovo do vlastních řad*, tj. obhajoby okupace země jakožto bratrské pomoci, vysloužil post ředitele Ústřední redakce zpravodajství a publicistiky a současně náměstka ředitele rozhlasu.³²²

Výraznou proměnou prošel i rozhlasový program. Dle směrnice pro zajištění bezpečnosti provozu, jež byla přijata v září 1968, nově za obsah příspěvků zodpovídal šéfredaktor, případně jeho zástupce. Opětovné zavedení cenzury zrušilo živé vysílání (nahrazeno pořady předtočenými) i komentované zpravodajství, které bylo nahrazeno tlumočením oficiálních zpráv tiskových agentur. Přelomové pořady pražského jara, na nichž se podílela RMŽ nebo sám Weiner, byly z vysílání staženy – šlo o *Písničky s telefonem*, *Mikrofórum*, *Živá slova*, *Nedělní poznámku* nebo vnitropolitický komentář.³²³

Neff popsal, jak RMŽ vypadala roku 1969, když se po roce povinné vojenské služby vrátil zpátky. „*Měl jsem v kaslíku výpověď. Šel jsem do zahraniční redakce, a tam byl nějaký pán. Seděl na židli, kde předtím seděl Čestmír Suchý, který tam byl po Milanu Weinerovi.*

---

³²⁰ JEŠUTOVÁ, Eva. Od konsolidace k normalizaci. In: BERÁNEK, Jindřich, CYSAŘOVÁ, Jarmila, SÍGL, Miroslav. *Souboj slova a obrazu s mocnými. Novináři a média v Pražském jaru '68. Kolektivní monografie o novinách, rozhlasu a televizi, ale především o těch, kdo je vytvářeli v předjaří a jaru 1968, kdy jsme se mohli stejně jako lidé kolem nás opět nadechnout, a kdo zůstali ideálům té doby věrni nejen v srpnu, ale také po srpnu.* Praha: Klub novinářů Pražského jara 1968, 2013. s. 136.

³²¹ ŠŤOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. *Po světě s mikrofonem.* Praha: Radioservis, 2009. s. 108–109.

³²² BOUČEK, Zdeněk, HUBIČKA, Jiří. Období normalizace 1968–1989. In: JEŠUTOVÁ, Eva a kol. *Od mikrofonu k posluchačům. Z osmi desetiletí Českého rozhlasu.* Praha: Český rozhlas, 2003. s. 353.

³²³ JEŠUTOVÁ, Eva. Od konsolidace k normalizaci. In: BERÁNEK, Jindřich, CYSAŘOVÁ, Jarmila, SÍGL, Miroslav. *Souboj slova a obrazu s mocnými. Novináři a média v Pražském jaru '68. Kolektivní monografie o novinách, rozhlasu a televizi, ale především o těch, kdo je vytvářeli v předjaří a jaru 1968, kdy jsme se mohli stejně jako lidé kolem nás opět nadechnout, a kdo zůstali ideálům té doby věrni nejen v srpnu, ale také po srpnu.* Praha: Klub novinářů Pražského jara 1968, 2013. s. 137.

„Nemůžete mi dát výpověď, když jsem byl na vojně,“ a on říká: „To máte pravdu, támhle si sedněte a napište osmidílný seriál o zrádcovské činnosti redakce Weinera.“ Tak jsem řekl: „Děkuji vám, na shledanou.“³²⁴ Z bývalé redakce RMŽ zůstali pouze dva lidé, Neff je však odmítl jmenovat.³²⁵

Petránek a Šťovíčková-Heroldová, jakožto jedni z nejhlasitějších komentátorů v srpnu 1968 popsali, jak náročné bylo období po vyhazovu z rozhlasu. Šťovíčková-Heroldová: *„Výpověď pro ztrátu důvěry. Byla jsem vyloučena z KSČ a ukázalo se, že to není žádná sranda. (...) Nikde mě nevzali. (...) Šla jsem po Václaváku a byla jsem strašně naštvaná. A potkala jsem Petra Pidharta. „Já ti poradím, já jsem zaměstnanej, jdi do ústředí skladů, tam tě vezmou. Oni nás smějí brát.“ (...) A tak jsem se stala obchodníkem s kyselinou sírovou.“³²⁶*

Petránek: *„Zhruba na padesáti místech mě do práce nevzali. (...) Musel jsem dál hledat jakoukoliv práci. (...) Ani snaha přátel něco pro mne najít nebyla úspěšná.“³²⁷*

---

³²⁴ Ondřej Neff. Vzpomínky na okupaci '68. In: *Youtube* [online]. 17. 8. 2018 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=4KeTlnDCcGw&t=981s>. Kanál Český rozhlas.

³²⁵ Tamtéž.

³²⁶ Věra Šťovíčková-Heroldová. In: *Paměť národa* [online]. 8. 1. 2015 [cit. 2. 4. 2022]. Dostupné z <https://www.pametnaroda.cz/cs/heroldova-stovickova-vera-1930>.

³²⁷ PETRÁNEK, Jan. *Na co jsem si ještě vzpomněl: privátní encefalogram našeho tak málo lidského XX. století*. Praha: Radioservis, 2014. s. 255, 258.

7 SMRT

Srpnových událostí v rozhlase se Weiner již neúčastnil, jelikož jeho zdravotní stav se rychle zhoršoval. „*Šedesátý osmý rok mu hodně sil ubral, ale psychicky ho velmi pozvedl, odvážím se to říci, do hvězdné výšky. Jenže sovětská okupace mu zbytek chatrného zdraví definitivně zničila, protože jeho zdraví na tuhle osudovou ránu žádnou rezervu sil už nemělo,*“³²⁸ napsal Petránek.

Několik kolegů zaznamenalo svoji vzpomínku na návštěvu Weinera v nemocnici – Jírů: „*Šel jsem za ním do nemocnice a bylo to hrozné: ten skvělý rytíř Milan tam ležel bezmocně jako hromádka masa a kostí, bujná kštice mu slezla a jen ty černé oči pálily jako uhliky z bílých prostěradel. Takhle asi vypadal v koncentráku, napadlo mě mimoděk. Měl u sebe dva tranzistory a ty ho spojovaly s námi. ‚Děláte to dobře, kluci, sem na vás pyšnej,‘ řekl mně a Lacovi Porjesovi, který tam byl se mnou. Pak jsem ho ještě viděl na Vánoce 1968, převezli ho domů, vypadal o něco lépe, někdo začal věřit i na zázrak, ale ty se nikdy nedějí.*“³²⁹

Dienstbier: „*Pokusil jsem se s ním mluvit o jeho uzdravení. Zarazil mě. Tvář, pokroucená nemocí, přece jen vyloudila důvěrně známý ironický posměšek. Obtížně artikuloval: ‚Aspoň ty toho nech.‘ Oba jsem se usmáli.*“³³⁰

Petránek: „*Utěšoval jsem ho: ‚Milane, dostaneš se z toho, jed’ se léčit ven, třeba do Švýcar, to se dá přece zařídit!‘ Odpověděl mi: ‚Ty bys mohl odjet ven. Ale já už jen...‘ a ukázal palcem dolů.*“³³¹

Šťovíčková-Heroldová: „*Ačkoliv jsme věděli, že ortel je neodvratný, čekali jsme podvědomě na zázrak. Snad proto, že do poslední chvíle měl pořád na nemocničním stolku puštěné rádio a každého se vyptával, co přináší den, a naše návštěvy končil příslibem ‚Počkej, až se vrátím!‘ Snad spíš pro útěchu kamarádům než sobě.*“³³²

Weiner zemřel 25. února 1969 v Praze.

---

³²⁸ PETRÁNEK, Jan. *Na co jsem si ještě vzpomněl: privátní encefalogram našeho tak málo lidského XX. století.* Praha: Radioservis, 2014. s. 244.

³²⁹ JÍRŮ, Jaroslav. *Zpověď dítěte svého věku.* Hradec Králové: Kruh, 1991. s. 107–108.

³³⁰ DIENSTBIER, Jiří. In memoriam Milana Weinera. *Lidové noviny*, 1989, roč. 2, č. 2. s. 5.

³³¹ PETRÁNEK, Jan. *Na co jsem si ještě vzpomněl: privátní encefalogram našeho tak málo lidského XX. století.* Praha: Radioservis, 2014. s. 246.

³³² ŠŤOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. K úmrtí zahraničního redaktora Milana Weinera. In: *Archiv Českého rozhlasu*, (kod 371190, číslo 1880, identifikace: AF06809/1, stopáž 4:18).

7.1 Ocenění

Za svoji práci v rozhlasu získal Weiner hned několik ocenění – první z nich v roce 1965, a sice čestné uznání ke Dni tisku, rozhlasu a televize.³³³ Za své zahraničně-politické komentáře z let 1966–1967 vyhrál I. cenu XIV. ročníku novinářské soutěže Julia Fučíka. V roce 1970 vyšel v měsíčníku *Novinář* článek „*I Fučíkovo jména zneužili*“, jenž kritizoval výsledky této soutěže, v níž zvítězili kromě Weinerja i další redaktoři oblíbených *Písniček s telefonem*.³³⁴

V „Návrhu na udělení vyznamenání“ z roku 1967 se píše: „*Soudruh Weiner pracuje ve funkci vedoucího zahraniční rubriky HRZ od r. 1963. V tomto období se stala rubrika jednou z nejprogresivnějších v ČsRo. Podstatně rozšířil rozsah vysílání zahraniční rubriky. Zavedl několik typů úspěšných pořadů (Svět dnes večer, Agentura Mikrofóna a další). Zaktivizoval práci zahraničních korespondentů, takže jejich produkce je dnes asi dvojnásobně vyšší a patří k nejvyšší ve světovém průměru. Sám je výrazně autorsky činný. Píše k nejzávažnějším problémům světové politiky a vytvořil svými pracemi model pro některé typy pořadů (např. Nedělní poznámka). Vybudoval kádrově redakci ve velmi kvalifikovaný kolektiv.*“³³⁵ Z dokumentu ovšem nevyplývá, jaké vyznamenání měl Weiner obdržet.³³⁶

Pár dní před sovětskou invazí byl v *Rudém právu* otištěn článek s názvem „*Řád práce M. Weinerovi*“. Jeho prostřednictvím byla veřejnost informována, že náměstek ministra kultury a informací Kopecký odevzdal Weinerovi Řád práce. „*Vysoké státní vyznamenání mu propůjčil prezident republiky za vynikající dlouholetou publicistickou činnost v čs. tisku a rozhlasu.*“³³⁷ A konečně v roce 2009 získal in memoriam Cenu Karla Kyncla.³³⁸

---

³³³ HLA VATÝ, Pavel. Milan Weiner – muž, který se poučil ze svého komunismu. In: *Český rozhlas Plus* [online]. 6. 3. 2014 [cit. 2. 4. 2022]. Dostupný z <https://plus.rozhlas.cz/milan-weiner-muz-ktery-se-poucil-ze-sveho-komunismu-6541788>.

³³⁴ SÍGL, Miroslav. Kalendárium roku 1970, červnové události. In: *Totalita* [online]. [cit. 2. 4. 2022]. Dostupné z http://totalita.cz/kalendar/kalend_1970_06.php.

³³⁵ Archiv Českého rozhlasu. Návrh na udělení vyznamenání. s. 1.

³³⁶ KOTALOVÁ, Zdenka. *Redakce mezinárodního života Československého rozhlasu v 60. letech*. Praha, 2012. 103 s. Rigorózní práce (PhDr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí rigorózní práce PhDr. Petr Bednařík, Ph.D. s. 40.

³³⁷ Řád práce M. Weinerovi. In: *Rudé právo*. 1968, roč. 48–49, č. 220. s. 1.

³³⁸ Milan Weiner získal Cenu Karla Kyncla. In: *Lidovky.cz* [online]. 9. 10. 2009 [cit. 2. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/milan-weiner-ziskal-cenu-karla-kyncla.A091009_000101_ln_noviny_sko.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo zmapovat život a profesní kariéru Milana Weinerja, zejména pak přiblížit jeho přínos pro Československý rozhlas. Text pokrývá časový úsek 45 let – od Weinerova narození v roce 1924 do jeho úmrtí v roce 1969.

Bakalářskou práci Věry Weinerové s názvem *Život a novinářská práce Milana Weinerja* autorka předložené práce rozšířila o tvorbu Weinerja pro *Rudé právo*, podrobnější popis inovací, kterými zkvalitnil a obohatil vysílání Československého rozhlasu, a výklad událostí pražského jara.

Významným zdrojem informací byl osobní rozhovor s dcerou Milana Weinerja, Janou Šmídovou. Díky otevřenosti, s níž paní Šmídová k rozhovoru přistoupila, je stať mimojiné obohacena i o osobní vhled do situací, s nimiž se její otec musel ve svém životě vypořádat. Autorka práce považuje tento rozhovor za důležitý také proto, že osobnost Weinerja přibližuje v porovnání se svědectvími a vzpomínkovými texty kolegů z Československého rozhlasu (které jsou v textu rovněž hojně citovány) z jiného úhlu pohledu.

Největší část práce byla s ohledem na její cíl soustředěna na Weinerovu činnost v Československém rozhlasu, kam nastoupil v roce 1963 na pozici vedoucího Redakce mezinárodního života. Podle slov Šťovičkové-Heroldové to v redakci začalo okamžitě po jeho nástupu „cvičit“.³³⁹ Weiner rozšířil tým zahraničářů o čerstvé absolventy univerzity i mladé elévy. Zkušené rozhlasové redaktory dokázal přimět dělat věci novým způsobem.³⁴⁰ Obklopil se skutečnou novinářskou elitou. Podařilo se mu zavést polooficiální dálkopisné linky agentur AFP a Reuters, čímž se zasloužil o posun v objektivitě rozhlasového zpravodajství. Zpravodajské vysílání ve 22.00 hodin, které Weiner převzal se svým týmem, bylo v rozhlasu první, jež obsahovalo redaktorův vlastní komentář.³⁴¹ Repertoár pořadů pak kromě komentovaného zpravodajství *Svět dnes večer* rozšířil také o posluchačsky velmi oblíbené *Písničky s telefonem*. Změnami, jež Weiner ve vysílání prosazoval, se inovovaly zaběhlé postupy, a zahraničně-politické zpravodajství i publicistika tak ve druhé polovině 60. let pod jeho vedením dosahovaly vysoké kvality. Podle Dienstbiera³⁴² se redakce stala objektivním a odpovědným médiem. Během postupného uvolňování cenzury Weiner

---

³³⁹ Věra Šťovičková-Heroldová. *Paměť národa* [online]. 8. 1. 2015 [cit. 25. 4. 2022]. Dostupné z <https://www.pametnaroda.cz/cs/heroldova-stovickova-vera-1930>. čas 1:05:00.

³⁴⁰ JÍRŮ, Jaroslav. *Zpověď dítěte svého věku*. Hradec Králové: Kruh, 1991. s. 105–106.

³⁴¹ VOLNÝ, Sláva, ml. (ed.). *„Jsme s vámi, buďte s námi!“*. Praha: Prostor, 2013. s. 62.

³⁴² Milan Weiner získal Cenu Karla Kyncl. *Lidové noviny* [online]. 9. 10. 2009 [cit. 25. 4. 2022]. Dostupné z https://www.lidovky.cz/domov/milan-weiner-ziskal-cenu-karla-kyncla.A091009_000101_ln_noviny_sko.

diskutoval nad tehdy kontroverzními tématy, kritizoval nejvyšší státní představitele a nabádal občany k aktivizaci.

Z mladíka, který v 18 letech vstupoval v Terezíně do komunistické strany a již byl po léta věrný, se stala vůdčí osobnost demokratizačního procesu.³⁴³ Weiner svou aktivitou pražské jaro urychloval a významně mu dopomáhal, reformním komunistou však nebyl. Dobrovský uvedl, že Weiner „porozuměl tomu, jakým omylem byl i jeho vlastní někdejší komunismus“.³⁴⁴ Na protiokupačním vysílání se ale kvůli zdravotním problémům, kterým nakonec také podlehl, nepodílel.

Ve Weinerově pozůstalosti došlo nedávno k nalezení alba s 41 fotografiemi zachycujícími pobyt v koncentračním táboře Terezín. Historici se přitom shodli na tom, že se jedná o nebyvalý objev, a požádali veřejnost o pomoc s identifikací osob, jelikož je jejich původ neznámý.³⁴⁵ Prvotní motivace k napsání této práce tak byla v průběhu zpracování rozšířena o další záměr, a sice pomoci s hledáním totožnosti těchto jedinců. Autorka doufá, že by zveřejnění tohoto textu mohlo k těmto snahám přispět.

---

³⁴³ Viz např. BĚHAL, Rostislav. *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Československého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. s. 282.

³⁴⁴ HLAVATÝ, Pavel. Milan Weiner – muž, který se poučil ze svého komunismu. In: *Český rozhlas Plus* [online]. 6. 3. 2014 [cit. 25. 4. 2022]. Dostupný z <https://plus.rozhlas.cz/milan-weiner-muz-ktery-se-poucil-ze-sveho-komunismu-6541788>.

³⁴⁵ Bližší informace o albu a hledaných osobách jsou dostupné na: <https://www.pametnaroda.cz/cs/magazin/specialy/tvare-na-snimcich-z-terezina-hledaji-jmena> a <https://vikend.hn.cz/c1-67027020-necekany-objev-tajne-porizene-fotografie-z-terezina-lezely-od-valky-bez-povsimnuti-v-prazske-skrin>.

SUMMARY

The aim of this diploma thesis was to map the life and professional career of Milan Weiner, especially to give an idea of his contribution for Czechoslovak Radio. The text covers a period of 45 years – from Weiner's birth in 1924 until his death in 1969.

An important source of information was a personal interview with Milan Weiner's daughter, Jana Šmídová. Thanks to the openness Mrs. Šmídová approached the interview with, this paper is enriched with a personal insight into the situations that her father had to deal with in his life. The author considers this interview to be important also because it gives an idea of Weiner's personality from a different point of view in comparison with the testimonies and memoirs (which are widely quoted in this text too) of his colleagues from Czechoslovak Radio.

With regard to its aim, a major part of this paper was focused on Weiner's work for Czechoslovak Radio, where he joined in 1963 as the head of the *Redakce mezinárodního života* or "Editorial Office of International Life". Weiner expanded the team of foreign-news correspondents with recent university graduates and young entrants. He managed to get experienced news editors to do things in a novel way. He succeeded in introducing semi-official telex lines of the AFP and *Reuters* agencies, which also contributed to a shift in the objectivity of radio news. The changes that Weiner gradually enforced in the broadcasting innovated the routine procedures, and thus, in the second half of the 1960s, under his supervision the foreign-policy news and journalism was of high quality. With the gradual easing of censorship, he also discussed topics that were controversial at the time or criticised the highest state officials.

He became a leading figure of the democratisation process. With his activities, Weiner accelerated and significantly helped the Prague Spring. However, he did not take part in the anti-occupation broadcast due to his health problems, which he eventually succumbed to.

POUŽITÁ LITERATURA

BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3028-8.

BERÁNEK, Jindřich, CYSAŘOVÁ, Jarmila, SÍGL, Miroslav. *Souboj slova a obrazu s mocnými. Novinári a média v Pražském jaru '68. Kolektivní monografie o novinách, rozhlasu a televizi, ale především o těch, kdo je vytvářeli v předjaří a jaru 1968, kdy jsme se mohli stejně jako lidé kolem nás opět nadechnout, a kdo zůstali ideálům té doby věrni nejen v srpnu, ale také po srpnu*. Praha: Klub novinářů Pražského jara 1968, 2013. 180 s. ISBN 978-80-260-5272-2.

BERGEROVÁ, Nathalia (ed.). *Na křižovatce kultur, historie československých Židů*. Praha: Mladá fronta, 1992. 220 s. ISBN 80-204-0305-1.

BĚHAL, Rostislav. *Kdo je kdo v sedmdesátileté historii Československého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1992. 289 s. ISBN (neuveďeno).

DIENSTBIER, Jiří. In memoriam Milana Weinera. *Lidové noviny*, 1989, roč. 2, č. 2. s. 5.

DIENSTBIER, Jiří, LÁNSKÝ, Karel. *Rozhlas proti tankům. Koláž událostí, vzpomínek a záznamů z vysílání Československého rozhlasu v srpnu 1968*. Praha: Práce, 1990. 116 s. ISBN 80-208-0028-X.

DOUDĚRA, Karel a kol. *Naše Rudé právo*. Praha: Vydavatelství ÚV KSČ, 1980. 346 s. ISBN

FORST, Vladimír a kol. *Lexikon české literatury 2/I H–J*. Praha: Academia, 1993. 592 s. ISBN 80-200-0468-8.

HRAŠE, Jiří. *Bílá místa rozhlasové historie (příspěvky a svědectví k 60. letům v Československém rozhlase)*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha a Katedra žurnalistiky Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Sborník semináře Sdružení pro rozhlasovou tvorbu z 15. 4. 1999.

JEŠUTOVÁ, Eva a kol. *Od mikrofonu k posluchačům. Z osmi desetiletí Českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. 667 s. ISBN 80-86762-00-9.

JEŠUTOVÁ, Eva a kol. *99 osobností rozhlasového zpravodajství a publicistiky*. Praha: Radioservis, 2018. 198 s. ISBN 978-80-88286-01-1.

JEZDINSKÝ, Karel. Připsáno Milanu Weinerovi. *Svět rozhlasu*, 2009, č. 21, s. 56–57. ISSN (neuveďeno).

JÍRŮ, Jaroslav. Vzpomínky na Milana Weinera. *Svět rozhlasu*, 2004, č. 11, s. 47–48. ISSN (neuveďeno).

JÍRŮ, Jaroslav. *Zpověď dítěte svého věku*. Hradec Králové: Kruh, 1991. 181 s. ISBN 80-7031-480-X.

KAPLAN, Karel, TOMÁŠEK, Dušan. *O cenzuře v Československu v letech 1945–1956: studie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. 183 s. ISBN 80-85270-38-2.

KONČELÍK, Jakub, KÖPPLOVÁ, Barbara, PRÁZOVÁ, Irena, VYKOUKAL, Jiří. *Rozvoj české společnosti v Evropské unii*. 3. díl. Média, Teritoriální studia. Praha: Matfyzpress, 2004. ISBN 80-86732-35-5.

KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. 344 s. ISBN 978-80-7367-698-8.

KOSATÍK, Pavel. *Ferdinand Peroutka. Život v novinách (1895–1938)*. Praha: Paseka, 2003. 318 s. ISBN 80-7185-568-5.

LAGUS, Karel, POLÁK, Josef. *Město za mřížemi*. Praha: Baset, 2006. 294 s. ISBN 80-7340-088-X

LONDÁKOVÁ, Elena (a kol.). *Rok 1968: novináři na Slovensku*. Bratislava: HÚ SAV, 2008. 213 s. ISBN 978-80-969782-9-8.

MEGARGEE, Geoffrey a kol. *Encyclopedia of camps and ghettos, 1933–1945. Volume I: Early Camps, Youth Camps, and Concentration Camps and Subcamps under the SS-Business Administration Main Office (WVHA)*. United States Holocaust Memorial Museum. Indiana University Press.

OBORSKÝ, Stanislav. *Beseda v karlínské tesle. O tom, co vítáme – a co nás zneklidňuje. Rudé právo*, 1968, roč. 48, č. 69. s. 1–2.

OPELÍK, Jiří a kol. *Lexikon české literatury 3/II P–Ř*. Praha: Academia, 2000. 789 s. ISBN 80-200-0708-3.

PACOVSKÝ, Jaroslav. *Na vlnách rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1993. 158 s. ISBN (neuveдено).

PICK, Miloš. *Naděje se vzdát neumím*. Brno: Doplněk, 2010. 128 s. ISBN 978-80-7239-248-3.

PETRÁNEK, Jan. *Na co jsem si ještě vzpomněl: privátní encefalogram našeho tak málo lidského XX. století*. Praha: Radioservis, 2014. 306 s. ISBN 978-80-87530-44-3.

POKORNÝ, Milan. *Karel Kyncl. Život jako román*. Praha: Radioservis, 2005. 290 s. ISBN 80-86212-42-4.

POKORNÝ, Milan. *Rádio je Chytré. Týdeník rozhlas*, 2008, roč. 17, č. 41, s. 12–14. ISSN 213-2098.

Řád práce M. Weinerovi. In: *Rudé právo*. 1968, roč. 48–49, č. 220. s. 1.

SEKERA, Martin (ed.). *Sborník Národního muzea v Praze. Řada C – Literární historie. K našemu století médií. Příspěvky k poznání role masových médií ve 20. století*. Praha: Národní muzeum, 2008, roč. 53, č. 1–4.

SVOBODOVÁ, Jana. *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948–1992: studie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. 90 s. ISBN 80-85270-34-X.

ŠŤOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Karel Šubrt a „šubrtka“. *Svět rozhlasu*, 2006, č. 15, s. 42–43.

ŠŤOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. Milan Weiner. *Svět rozhlasu*, 2003, č. 10, s. 32–34.

ŠŤOVÍČKOVÁ-HEROLDOVÁ, Věra. *Po světě s mikrofonem*. Praha: Radioservis, 2009. 125 s. ISBN 978-80-86212-59-3.

VANĚK, Miroslav, MÜCKE, Pavel, PELIKÁNOVÁ Hana. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007. 224 s. ISBN 978-80-7285-089-1.

VOLNÝ, Sláva. *Kvadratura času aneb Jak jsem doklopýtal do srpna 1968*. Praha: Práh, 2008. 294 s. ISBN 978-80-7252-215-6.

VOLNÝ, Sláva ml. (ed.): „*J sme s vámi, buďte s námi!*“. Praha: Prostor, 2013. 272 s. ISBN 978-80-7260-284-1.

VOTAVOVÁ, Jarmila. *Stručný nástin historie Českého rozhlasu. (Příspěvek k 70. výročí)*. Praha: Český rozhlas, 1993. 144 s. ISBN (neuvedeno).

WEINER. Milan. Boj proti hladu. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 150, s. 3.

WEINER. Milan. Čína svobodná a vítězná. Slavný rok. *Rudé právo*, 1950, roč. 30, č. 233, s. 3.

WEINER, Milan. Největší dodavatel pražských domácností. *Rudé právo*. 1948, roč. 28, č. 131, 3 s.

WEINER, Milan. První máj v Pekinu. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 106, s. 2.

WEINER, Milan. Sjezdy bolševických stran čtyř sovětských republik. *Rudé právo*. 1949, roč. 29–30, č. 32, s. 2.

WEINER, Milan. Sjezd mladých budovatelů komunismu. *Rudé právo*. 1949. roč. 29–30, č. 76, s. 2.

WEINER. Milan. Vysoká škola revoluční Číny. *Rudé právo*, 1950, roč. 30, č. 121, s. 4.

WEINER, Milan. Vzpomínky na velké dny. *Rudé právo*. 1949, roč. 29–30, č. 261, s. 3.

Akademické práce

KOTALOVÁ, Zdenka. *Redakce mezinárodního života Československého rozhlasu v 60. letech*. Praha, 2012. 103 s. Rigorózní práce (PhDr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí rigorózní práce PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.

WEINEROVÁ, Věra. *Život a novinářská práce Milana Weinera*. Praha, 2009. 65 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Jana Amose Komenského Praha. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Anna Huliciusová.

Archivní a programové fondy Českého rozhlasu

Archivní a programové fondy Českého rozhlasu, AF06809/1, Šťovíčková-Heroldová, Věra: K úmrtí zahraničního redaktora Milana Weinera, stopáž 4:18 min.

Archivní a programové fondy Českého rozhlasu DF07169/1, Vnitropolitický komentář M. Weinera 8. 3. 1968.

Archivní a programové fondy Českého rozhlasu DF07169/2, Vnitropolitický komentář M. Weinera 10. 3. 1968.

Archivní a programové fondy Českého rozhlasu AF08585/8, Vnitropolitický komentář M. Weinera 26. 3. 1968 – příspěvek RN.

Osobní složka Milana Weinera

Elektronické zdroje

BLÁHOVÁ, Kateřina. Svaz Československých spisovatelů (1). In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 1. 2. 2011 [cit. 6. 1. 2022]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1629>.

CYSAŘOVÁ, Jarmila. Cenzura, Ústřední publikační správa. In: *Totalita* [online]. [cit. 14. 3. 2022]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vysvetlivky/cenzura_02.php.

Deportace. In: *Holocaust* [online]. 27. 8. 2019 [cit. 14. 10. 2021]. Dostupné z <https://www.holocaust.cz/dejiny/soa/zide-v-ceskych-zemich-a-konecne-reseni-zidovske-otazky/transparty-2/>.

DIENSTBIER, Jiří. Záludnosti sporu o totalitu. *Aktuálně* [online]. 14. 1. 2008 [cit. 22. 4. 2022]. Dostupné z <https://blog.aktualne.cz/blogy/jiri-dienstbier.php?itemid=2426>.

GOL, Tomáš, LANGHAMEROVÁ, Miroslava. *Databáze vězňů z českých zemí v koncentračním táboře Dachau* [online]. [cit. 14. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.pamatnik-terezin.cz/vezen/da-weiner-georg>.

HYLÁKOVÁ, Klára. 100 let Rudého práva. In: *Newsroom* [online]. ČT 28. 9. 2020 [cit. 2. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11030967025-newsroom-ct24/220411058170030/video/791836>.

Individuelle Häftlingsunterlagen – KL Buchenwald. Dostupné z https://collections.arolsen-archives.org/archive/1-1-5-3_01010503-oS/?p=1&doc_id=7387847, https://collections.arolsen-archives.org/archive/1-1-5-3_01010503-oS/?p=1&doc_id=7387848.

Jana Šmídová – autorka. In: *iRozhlas* [online]. [cit. 5. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/jana-smidova-5003268>.

KOCIAN, Jiří (ed.). *Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989*. [online]. 2019 [cit. 12. 12. 2021]. Dostupný z: http://www.usd.cas.cz/wp-content/uploads/CS_dejiny_web_komplet.pdf. 917

MARJÁNKO, Bedřich. Akční program KSČ. In: *Totalita* [online]. [cit. 16. 1. 2022]. Dostupné z http://www.totalita.cz/vysvetlivky/akcni_prg68.php.

Milan Weiner získal Cenu Karla Kyncl. In: *Lidovky.cz* [online]. 9. 10. 2009 [cit. 2. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/milan-weiner-ziskal-cenu-karla-kyncla.A091009_000101_in_noviny_sko.

Miloš Pick. In: *Pamět národa* [online]. 11. 12. 2007 [cit. 10. 11. 2021]. Dostupné z <https://www.pametnaroda.cz/cs/pick-milos-1926>.

NEFF, Ondřej. Divná okupace. 24. 8. 1968. In: *Hyena* [online]. [cit. 22. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hyena.cz/dokumenty/okupace/okupace4.html>.

NEFF, Ondřej. Divná okupace. 27. 8. 1968. In: *Hyena* [online]. [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hyena.cz/dokumenty/okupace/okupace7.html>.

NEFF, Ondřej. Divná okupace. 28. 8. 1968. In: *Hyena* [online]. [cit. 2. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hyena.cz/dokumenty/okupace/okupace8.html>.

Ondřej Neff v Interview Plus. In: *Youtube* [online]. 21. 8. 2017 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=dKjsVmAiPRw>,

Ondřej Neff. Vzpomínky na okupaci '68. In: *Youtube* [online]. 17. 8. 2018 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=4KeTlnDCcGw&t=981s>. Kanál Český rozhlas.

POHOŘELSKÝ, Michal. Schutzstaffel. In: *Multimediaexpo* [online]. 21. 8. 2013 [cit. 10. 2. 2022]. Dostupné z: <http://www.multimediaexpo.cz/mmecz/index.php/Schutzstaffel>.

POKORNÝ, Milan. Jan Petránek. In: *Týdeník rozhlas* [online]. [cit. 26. 3. 2022]. Dostupné z: http://www.radioservis-as.cz/archiv13/29_13/29_titul.htm.

PhDr. Ondřej Neff. *Paměť národa* [online]. [cit. 14. 4. 2022]. Dostupné z <https://www.pametnaroda.cz/cs/neff-ondrej-1945>.

RAPAVÁ, Ivana, ŠVARCOVÁ, Jana, VAJSKEBR, Jan. *Databáze českých vězňů v koncentračním táboře Buchenwald 1937–1945*. [online]. [cit. 17. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.pamatnik-terezin.cz/vezen/bu-weiner-milan>.

RŮŽIČKA, Daniel. 1. máj - svátek práce. In: *Totalita* [online]. [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/1maj.php>.

SÍGL, Miroslav. Kalendárium roku 1970, červnové události. In: *Totalita* [online]. [cit. 2. 4. 2022]. Dostupné z http://totalita.cz/kalendar/kalend_1970_06.php.

Sbírka zákonů Československé socialistické republiky. 1968, částka 26, s. 238. Dostupný z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=84&r=1968>.

STUDIO '68: V roce 2018 připravili Martin Veselovský a Jan Pokorný rekonstrukci srpnových událostí. In: *Youtube* [online]. 25. 8. 2018 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=p89-DDbrLNc&t=344s>. Kanál Český rozhlas Radiožurnál.

SVOZIL, Bohumil. Ludvík Vaculík. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 11. 6. 2015 [cit. 5. 4. 2022]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=886>.

ŠEVELA, Vladimír: Nečekaný objev. Tajně pořízené fotografie z Terezína ležely od války bez povšimnutí v pražské skříni. In: *Hospodářské noviny* [online]. 28. 1. 2022 [cit. 10. 2. 2022]. Dostupné z <https://vikend.hn.cz/c1-67027020-necekany-objev-tajne-porizene-fotografie-z-terezina-lezely-od-valky-bez-povsimnuti-v-prazske-skrin>.

Teil VI – Zugangslisten Buchenwald und Aussenkommandos, 10. 10. 1944 – 17. 1. 1945. Dostupné z: https://collections.arolsen-archives.org/archive/1-1-5-1_8013600/?p=1&doc_id=5285559.

TOMEK, Prokop. 50. léta. Rehabilitace a „rehabilitace“ v době komunistického režimu. In: *Totalita* [online]. [cit. 2. 1. 2022]. Dostupné z http://totalita.cz/50/50_01_013.php.

Věněk Šilhán. *Paměť národa* [online]. [cit. 2. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/silhan-venek-20070711-0>.

Národní archiv v Praze

Národní archiv v Praze, fond Komunistická strana Československa – Ústřední výbor 1945–1989, Praha – členská evidence, členská přihláška, Weiner Milan.

Národní archiv v Praze: Ministerstvo ochrany práce a sociální péče – repatriace, signatura 888, karton 1836, 1 list.

Národní archiv v Praze, Policejní ředitelství v Praze 1931–1940, Bělský Hynek, signatura B 1117/35 z 15. 11. 1939.

Národní archiv v Praze, Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna, Bedřich Weiner, signatura V 1440/1, karton 11858, manipulační období 1931–1940.

Prameny

Osobní deník Milana Weinerja, rodinný archiv

Rozhlasové pořady a záznamy

Bulhaři v růžových baretech nás pobavili. Pak ale přijely tanky, vzpomíná Ondřej Neff. In: *Český rozhlas Plus* [online]. 22. 8. 2017 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/bulhari-v-ruzovych-baretech-nas-pobavili-pak-ale-prijely-tanky-vzpomina-ondrej-6513213>.

ČERNÝ, Tomáš, GROMAN Martin. Co dáme do pořadu o Ferdinandu Peroutkovi. In: *Český rozhlas Dvojka* [online]. 21. 2. 2016 [cit. 2. 10. 2021]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/co-dame-do-poradu-o-ferdinandu-peroutkovi-7484366>.

HAZDROVÁ-KOPECKÁ, Eva. Trochu jiných „Třináct na houpačce“ – 1965. In: *Český rozhlas* [online]. 9. 11. 2013 [cit. 3. 3. 2022]. Dostupné z <https://temata.rozhlas.cz/trochu-jinych-trinact-na-houpacce-1965-8024010>.

HLAVATÝ, Pavel. Milan Weiner – muž, který se poučil ze svého komunismu. In: *Český rozhlas Plus* [online]. 6. 3. 2014 [cit. 26. 4. 2022]. Dostupný z <https://plus.rozhlas.cz/milan-weiner-muz-ktery-se-poucil-ze-sveho-komunismu-6541788>.

JANEČKOVÁ, Bronislava. Písničky s telefonem – 1968. In: *Český rozhlas* [online]. 6. 4. 2013 [cit. 26. 3. 2022]. Dostupné z: <https://temata.rozhlas.cz/pisnicky-s-telefonem-1968-7984728>.

LUKEŠ, Filip. Zemřel novinář Jan Petránek. V srpnu 1968 byl jedním z těch, kdo vysílali z ostřelovaného rozhlasu. In: *Český rozhlas Dvojka* [online]. 11. 11. 2018 [cit. 25. 3. 2022]. Dostupné z <https://dvojka.rozhlas.cz/zemrel-novinar-jan-petranek-v-srpnu-1968-byl-jednim-z-tech-kdo-vysilali-z-7676322>.

Mikrofórum. In: *Příběh rozhlasu, Český rozhlas* [online]. [cit. 3. 3. 2022]. Dostupné z http://www.pribehrozhlasu.cz/tenkrat-v-rozhlase/1965/1965__7.

ROŽÁNEK, Filip. Poslechněte si: Vysílání Československého rozhlasu 21. srpna 1968 – odpoledne a večer. In: *Český rozhlas* [online]. 20. 8. 2008 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z <https://temata.rozhlas.cz/poslechnete-si-vysilani-ceskoslovenskeho-rozhlasu-21-srpna-1968-odpoledne-a-7965297>.

ROŽÁNEK, Filip. Vysílání rozhlasu 21. srpna 1968 – noc a ráno. In: *Český rozhlas* [online]. 18. 8. 2018 [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z <https://temata.rozhlas.cz/vysilani-rozhlasu-21-srpna-1968-noc-a-rano-7965295>.

SOUKUPOVÁ, Hana. Zažil jsem v rozhlase úžasnou dobu, kdy se otevíraly dveře do světa, vzpomíná Ondřej Neff. In: *Český rozhlas Vltava* [online]. 24. 4. 2020 [cit. 24. 3. 2022]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/zazil-jsem-v-rozhlase-uzasnou-dobu-kdy-se-otviraly-dvere-do-sveta-vzpomina-8181216>.

Tomáš Kraus: V procesu se Slánským hrálo obrovskou roli jeho židovství. In: *Český rozhlas Dvojka* [online]. 17. 4. 2018 [cit. 13. 12. 2021]. Dostupný z <https://dvojka.rozhlas.cz/tomas-kraus-v-procesu-se-slanskym-hralo-obrovskou-rol-i-jeho-zidovstvi-7449374>.

Věra Šťovíčková-Heroldová. In: *Český rozhlas* [online]. 6. 8. 2008 [cit. 20. 3. 2022]. Dostupné z <https://temata.rozhlas.cz/vera-stovickova-heroldova-7965291>.

Soukromý archiv autorky

Archiv autorky, Rozhovor s Janou Šmídovou, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

Archiv autorky, E-mailová korespondence s Veronikou Chromou z Archivu bezpečnostních složek, vedla Jarmila Ivasková v Praze 2021.

TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Ivasková Jarmila	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2019	
E-mail diplomantky/diplomanta: 90783577@fsv.cuni.cz	
Studijní obor/forma studia: Žurnalistika/prezenční	
Název práce v češtině: Milan Weiner a jeho postavení v médiích. Životopisná studie	
Název práce v angličtině: Milan Weiner and his position in media. Biographical study	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013) (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve</u> po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2020/2021	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Diplomová práce <i>Milan Weiner a jeho postavení v médiích</i> popisuje významnou osobnost české rozhlasové žurnalistiky Milana Weinerja. Jeho židovský původ výrazně ovlivnil zejména jeho dospívání, když byl vyhozen z gymnázia, poté si prošel několika koncentračními tábory, kde se mimo jiné potkal se spisovatelem Arnoštem Lustigem. Od roku 1948 začal pracovat v redakci Rudého práva a ČTK. V rámci ČTK působil jako zahraniční zpravodaj v Číně. Od roku 1963 fungoval jako vedoucí redaktor Redakce mezinárodního života a zasloužil se o vznik nových pořadů a bližších styků se zahraničními médii. Jeho kolegy byly další významné rozhlasové osobnosti jako Jiří Dienstbier, Karel Knycl, Čestmír Suchý nebo Jan Petránek. V únoru 1968 mu byl diagnostikován nádor na mozk a o rok později umřel. V roce 2009 mu byla in memoriam udělena Novinářská cena Karla Kyncla. Životopisná studie popisující život a profesní kariéru Milana Weinerja dosud nevznikla, proto bude cenným přínosem pro obor a nenechá upadnout v hluboké zapomnění důležitou osobnost Pražského jara.	

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

Cílem diplomové práce je přehledně popsat život a profesní kariéru Milana Weinera. Práce poskytne i historický vhled, zejména co se týče stavu médií, ale i společnosti obecně s přihlédnutím k Weinerovu židovskému původu.

Práce poskytne komplexní obraz této významné osobnosti české rozhlasové žurnalistiky – od jeho dětství, pobyt v koncentračních táborech přes působení v Rudém právu a Českém rozhlasu, v němž zaujímal pozici vedoucího redaktora Redakce mezinárodního života.

Mejvětší pozornost bude soustředěna na jeho práci v již zmiňovaných médiích zejména, text vyzdvihne pak zejména jeho přínos pro Český rozhlas.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

Úvod – seznámení se s tématem, motivace k výběru tématu, cíle práce

1. kapitola: Dětství, česko-židovské rodinné zázemí

2. kapitola: Pobyt v koncentračních táborech

3. kapitola: Novinářská činnost – popis jeho působení v různých redakcích – Rudé právo, Reportér

4. kapitola: 1952–1963 – zaujímal různé pozice v různých zaměstnáních

5. kapitola: 60. Léta – Pražské jaro, působení v Českém rozhlasu, historický kontext

6. kapitola: Smrt Milana Weinera, stav rozhlasu po jeho smrti

Závěr

Summary

Seznam literatury

Přílohy

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Diplomová práce bude mapovat celkem 45 let, tak dlouho Milan Weiner žil.

Jako podkladového materiálu bude využita zejména odborná literatura, dostupné rozhovory s jeho nejbližšími kolegy, archivní dokumenty nebo zvukové nahrávky z archivu Českého rozhlasu.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Obsahová analýza výše uvedených materiálů.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

- BEDNAŘÍK, P., JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. Dějiny českých médií: Od počátku do současnosti. 1. vyd. Praha: Grada, 2011.

Kolektivní práce shrnující vývoj české, potažmo československé mediální situace.

- BĚHAL, R. Kdo je kdo v sedmdesátileté historii České rozhlasu. 1. vyd. Praha : Český rozhlas, 1992.

Publikace odává přehled o nejdůležitějších osobnostech Českého rozhlasu.

- HEROLDOVÁ-ŠTOVÍČKOVÁ, V. Po světě s mikrofonem. 1. vyd. Praha: Radioservis, 2009, 125 s.

Heroldová-Štovičková jakožto bývalá rozhlasová reportérka v knize popisuje působení Milana Weinera v Redakci mezinárodního života.

- JEŠUTOVÁ, E. A kol. Od mikrofonu k posluchačům. Z osmi desetiletí Českého rozhlasu. 1. vyd. Praha : Český rozhlas, 2003.

Kolektiv autorů v knize popsal osm desetiletí fungování Českého rozhlasu.

- KONČELÍK, J., VEČEŘA, P., ORSÁG, P. Dějiny českých médií 20. století. 1. vyd. Praha: Portál, 2010.

Přehledová práce, z níž budu čerpat informace pro popsání stavu médií v příslušných kapitolách, jež budou popisovat Weinerovo působení v médiích.

- PACOVSKÝ, J. Na vlnách rozhlasu. 1. vyd. Praha : Český rozhlas, 1993, 158 s.

Přehledová práce pojednávající o ČR od jeho vzniku v roce 1923 až do roku 1993.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

FEJTKOVÁ, Pavlína. *Jan Petránek a jeho pozice v médiích. Životopisná studie*. Praha, 2017. 169 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Barbora Osvaldová.

KOTALOVÁ, Zdenka. *Redakce mezinárodního života Československého rozhlasu v 60. letech*. Praha : Univerzita Karlova, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra mediálních studií, 2012. 108 s. + 14 stran příloh. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.

Datum / Podpis studenta/ky

21.9.2020

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA :

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případně doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

OSVALDOVÁ
domluveno s vedoucím KZ

SEZNAM ZKRATEK

AFP	Agence France-Presse
AP	Akční program KSČ
ČSR	Československá republika
ČSSR	Československá socialistická republika
ČTK	Česká tisková kancelář, Československá tisková kancelář
HSTD	Hlavní správa tiskového dohledu
KSČ	Komunistická strana Československa
KSSS	Komunistická strana Sovětského svazu
MI	Ministerstvo informací
RMŽ	Redakce mezinárodního života
SS	Schutzstaffel
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
TASS	Telegrafnoje agenstvo Sovětskovo Sojuza
ÚPS	Ústřední publikační správa
ÚV KSČ	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
VKV	Velmi krátké vlny
VŠPS	Vysoká škola politická a sociální

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 Milan Weiner v dospívání (fotografie)
- Příloha č. 2 Milan Weiner (fotografie)
- Příloha č. 3 Vězeňský průkaz z koncentračního tábora Buchenwald (fotografie)
- Příloha č. 4 Vězeňský průkaz z koncentračního tábora Buchenwald (fotografie)
- Příloha č. 5 Evidenční štítek (fotografie)
- Příloha č. 6 Členská evidence
- Příloha č. 7 Členská přihláška (fotografie)
- Příloha č. 8 Dopis, kterým se Weiner uchází o místo v Československém rozhlasu (fotografie)
- Příloha č. 9 Dopis, v němž svoji žádost odvolává (fotografie)
- Příloha č. 10 Zdůvodnění k platovému zařazení s. Milana Weinerja (fotografie)
- Příloha č. 11 Vyznamenání ke Dni tisku a televize (fotografie)
- Příloha č. 12 Milan Weiner (fotografie)
- Příloha č. 13 Redakční porada na chalupě u Věry Šťovíčkové-Heroldové (fotografie)
- Příloha č. 14 Milan Weiner na chalupě vítá Jiřího Kmocha (fotografie)
- Příloha č. 15 Milan Weiner s Jiřím Dienstbierem a Miloslavem Panchártkem (sedí zády) (fotografie)
- Příloha č. 16 Redakční porada (fotografie)
- Příloha č. 17 Rozhovor s Janou Šmídovou (text)
- Příloha č. 18 Přepis nahrávky, kdy Milan Weiner naposledy promluvil k posluchačům Československého rozhlasu (text)